

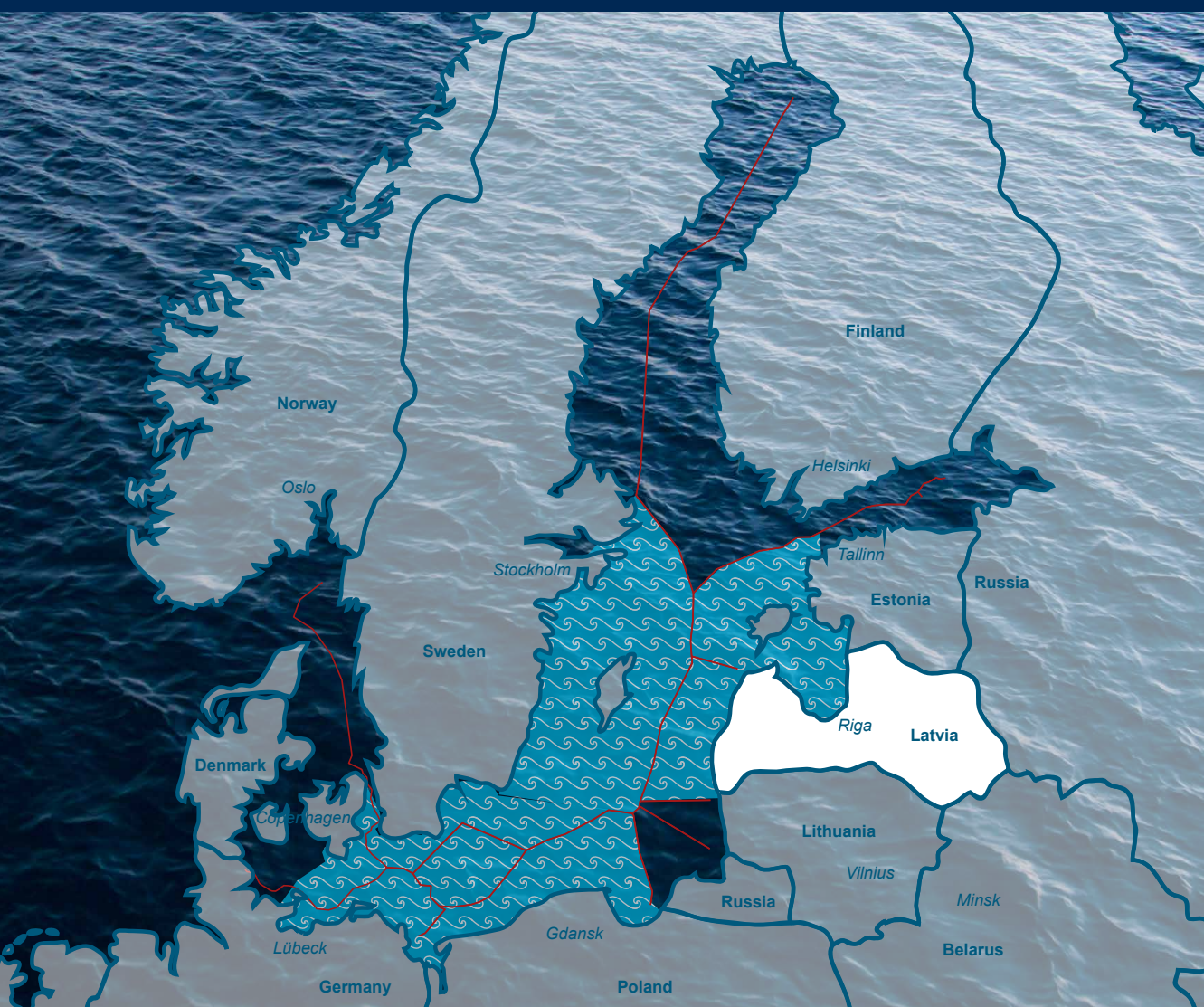
Baltic SCOPE

Towards coherence and cross-border
solutions in Baltic Maritime Spatial Plans

EUROPEAN UNION
European Maritime
and Fisheries Fund

Latvijas Jūras telpiskais plānojums – metodiskie aspekti tā sagatavošanā

Autores: Kristīna Veidemane un Anda Ruskule
Valodas redaktore: Dace Strigune

Citēšanas paraugs: Veidemane K. un Ruskule A. 2017. Latvijas Jūras telpiskais plānojums – metodiskie aspekti tā sagatavošanā, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 70 lpp.

© VARAM

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

JŪRAS
TĒLPISKAIS
PLĀNOJUMS

SATURA RĀDĪTĀJS

1 Ievads	3
2 Latvijas JTP izstrādes gaita un struktūra	4
2.1. JTP izstrādes process	4
2.2. JTP struktūra	6
3 Latvijas JTP izstrādes metodika	7
3.1. Galvenie nosacījumi jūras telpas attīstības plānošanā	7
3.2. Starptautiskie jūras telpiskās plānošanas principi	7
4 JTP stratēģisko mērķu un uzdevumu noteikšana	9
4.1. Esošo politikas dokumentu un normatīvo analīze	9
4.2. Jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējuma un mērķu definēšana	9
5 Ekosistēmas pieeja JTP izstrādē	11
5.1. Ekosistēmas pieejas koncepts	11
5.2. Dabas apstākļu un resursu apzināšana	14
5.3. Jūras vides stāvokļa novērtējums	23
5.4. Jūras ekosistēmas pakalpojumu kartēšana un novērtēšana	25
5.5. Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums	31
6 Jūras atļautās izmantošanas noteikšana	33
6.1. Scenāriju izstrāde un izvērtēšana	33
6.2. Jūras telpas izmantošanas kritēriji	35
6.3. Izmantošanas veidu konfliktu un sinerģijas analīzes matrica	36
6.4. Jūras telpas atļautās izmantošanas kategorijas	38
7 Jūras izmantošanas novērtēšana un risinājumu noteikšana	38
7.1. Jūras transports un ostas	38
7.2. Zvejniecība	41
7.3. Jūras un piekrastes tūrisms	44
7.4. Atjaunojamie energoresursi	46
7.5. Jūras akvakultūra	49
7.6. Dabas aizsardzība	50
8 Jūras un sauszemes sasaistes nodrošināšana	52
9 Ieinteresēto pušu iesaiste plānošanas procesā	53
9.1. Ievads par mērķa grupu un sabiedrības līdzdalību	53
9.2. Jūras plānojuma darba grupa – sadarbības instruments jūras plānošanas izstrādes laikā	54

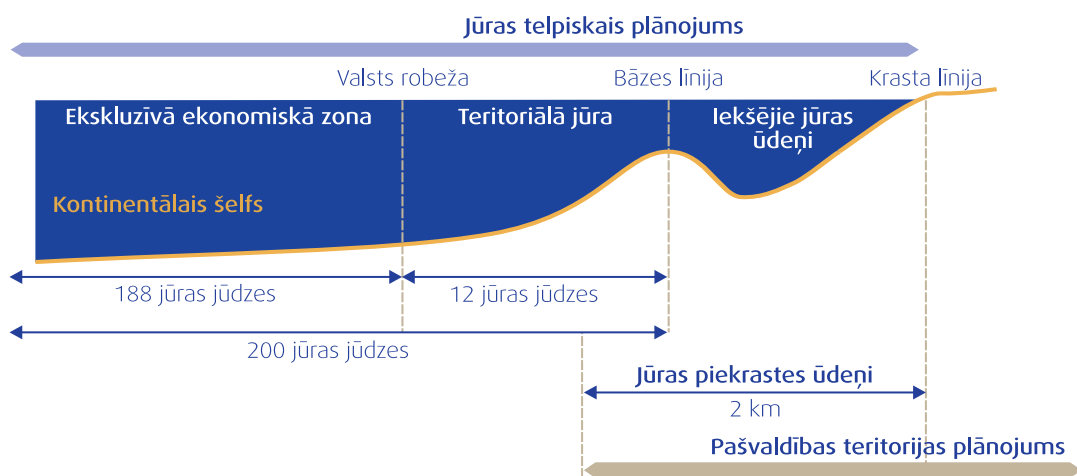
9.3. JTP mērķa grupas: nozares un intereses	54
9.4. Sabiedriskā apspriešana un konsultācijas par JTP un Vides pārskata projektu	55
9.5. Informācijas sniegšana	55
10 Pārrobežu sadarbība un konsultācijas	57
10.1. Tiesiskais ietvars	57
10.2. Konsultācijas process	58
10.3. Latvijas JTP izstrādes atbilstība HELCOM-VASAB vadlīnijām par pārrobežu konsultācijām, un sabiedrības līdzdalību un sadarbību	59
Pielikums. Jūras izmantošanas scenāriju un optimālā risinājuma ietekmju novērtēšanā izmantotās metodes	62
1.1 Scenāriju izstrāde	62
1.2 Scenāriju ietekmju novērtējums, izmantojot daudz-kritēriju analīzi	66
1.3 Scenāriju telpisko ietekmju novērtējums	69
1.4 Scenāriju SVID analīze	69
1.5 Scenāriju un JTP piedāvātā jūras izmantošanas risinājuma novērtējums SIVN procesā	69
Saīsinājumi	70

1 IEVADS

Latvijā jūras telpiskās plānošanas (turpmāk – JTP) sistēmas izveide tika uzsākta, ņemot vērā 2010. gadā apstiprināto Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2030.gadam. JTP vieta un loma attīstības plānošanas dokumentu hierarhijā tika definēta Teritorijas attīstības plānošanas likumā. Tika noteikts, ka JTP izstrādi jāuzsāk ne vēlāk kā līdz 2014. gada 1. janvārim.

JTP izstrādes gaitu, saturu, mērķa grupu un sabiedrības iesaisti, kā arī citus būtiskus JTP aspektus regulē Ministru kabineta noteikumi. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) ir atbildīgā ministrija par JTP izstrādi, taču plānošanā regulāri ir iesaistītas citas ar jūras izmantošanu saistītas ministrijas un valsts iestādes, plānošanas reģionu, piekrastes pašvaldības un sabiedriskās organizācijas un citi interesenti.

JTP 1.redakcija tika izstrādāta visai Latvijas Republikas jurisdikcijā esošajai Baltijas jūras daļai, tas ir, Latvijas Republikas iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem (turpmāk – Latvijas jūras ūdeņi). Jūras robežu koordinātes tika noteiktas, ietverot jūras ūdeņus no krasta līnijas līdz ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņu robežai. JTP ārējās robežas ir noteiktas saskaņā ar noslēgtiem valsts robežu līgumiem un hidrogrāfiski noteiktajām Latvijas jurisdikcijā esošajām jūras robežām.

1. attēls. Jūras telpiskā plānojuma ietvars

Brošūra “Latvijas Jūras telpiskais plānojums – metodiskie aspekti tā sagatavošanā” apraksta JTP izstrādes metodiku. Materiālā ir raksturoti JTP izstrādē ievērotie principi, izmantotās pieejas, metodes un rīki. Balstoties uz JTP izstrādē gūto pieredzi, brošūrā ir ietvertas arī rekomendācijas turpmākajam periodam. Īpaša uzmanība ir pievērsta vides aspektiem JTP izstrādē, iesaistīto pušu līdzdalībai, kā arī pārrobežu konsultācijām.

Brošūra ir domāta nozares ekspertiem, attīstības un teritoriju izmantošanas plānošanas speciālistiem, lēmumu pieņēmējiem par jūras resursu un telpas izmantošanu.

2 LATVIJAS JTP IZSTRĀDES GAITA UN STRUKTŪRA

2.1. JTP IZSTRĀDES PROCESS

Jūras telpisko plānošanu Latvijā hronoloģiski var iedalīt vairākos posmos.

1.posms – sagatavošanās

Jūras telpiskā plānošana kā ilgtermiņa attīstības plānošanas process vispirms tika definēts Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likumā, kas spēkā stājās 01.01.2011. Šis likums pārnesa Jūras Stratēģijas direktīvas prasības Latvijas normatīvajos aktos. Saskaņā ar likumu jūras telpiskā plānošana ir process, kas vērsts uz jūras vides aizsardzību, jūras racionālu izmantošanu un integrētu pārvaldību, kā arī sabiedrības labklājības un ekonomikas attīstības līdzsvarošanu ar vides aizsardzības prasībām.

Jūras plānojuma vieta un loma Latvijas plānošanas sistēmā tika definēta Teritorijas attīstības plānošanas likumā un 30.10.2012. MK noteikumos Nr. 740 "Jūras plānojuma izstrādes, ieviešanas un uzraudzības kārtība". Likums noteica, ka JTP izstrādi jāuzsāk ne vēlāk kā līdz 2014. gada 1. janvārim. MK noteikumi nosaka JTP galvenās sastāvdaļas un saturu, kā arī galvenos aspektus, kas jāņem vērā, nosakot jūras atļauto izmantošanu.

Lai nodrošinātu valsts institūciju, plānošanas reģionu, piekrastes pašvaldību un sabiedrisko organizāciju regulāru iesaisti un līdzdalību, 2014. gada janvārī izveidota JTP darba grupa (turpmāk – JTP DG), kura aktīvi piedalījās visā plānošanas sagatavošanas, izstrādes un saskaņošanas procesā. JTP DG sastāvā ir 31 darba grupas loceklis un vadītājs. Tās pirmais uzdevums bija izstrādāt JTP darba uzdevumu.

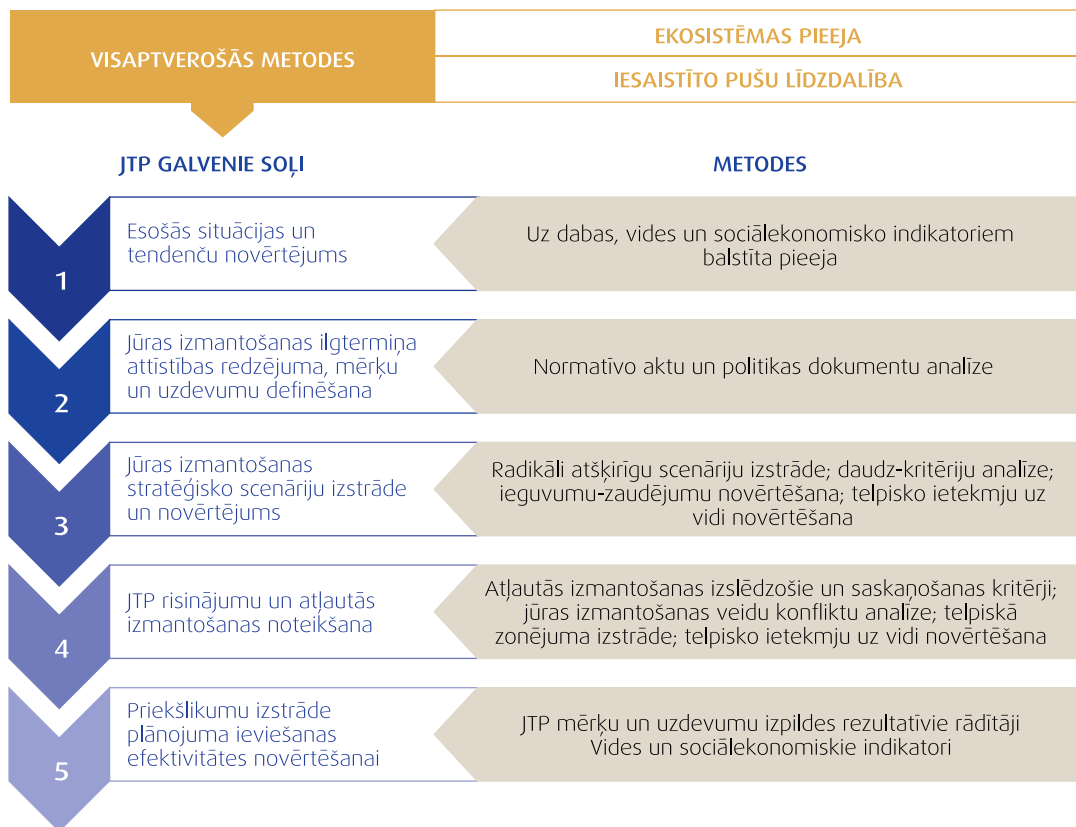
2.posms – JTP projekta izstrāde

JTP projekta izstrādi veica konsorcijs, ko vadīja biedrība "Baltijas Vides Forums". Tajā ietilpa Latvijas Hidroekoloģijas institūts (turpmāk – LHEI); Latvijas Jūras administrācija (turpmāk – LJA); Piekrastes pētniecības un plānošanas institūts CORPI Lietuvā; Vides, plānošanas un konsultācijas uzņēmums *Hendrikson&Ko* Igaunijā, kā arī atsevišķi nozaru eksperti, piemēram, tūrismā, kultūras mantojuma jomā, zivju resursu pārvaldībā, putnu un biotopu izplatībā. JTP projekta izstrāde notika no 2015. gada janvāra līdz 2016. gada aprīlim.

JTP projekta izstrāde tika iedalīta atsevišķos soļos. Zemāk ietvertajā shēmā (2.1. attēls) ir parādīti izstrādes galvenie soļi un izmantotās metodes, savukārt būtiskāko pieejas soļu, izmantoto metožu un datu apraksts ir sniegts turpmākajās brošūras nodaļās.

Paralēli JTP izstrādei tika veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk – SIVN). Tas tika sagatavots saskaņā ar likumu par „Ietekmes uz vidi novērtējumu” un 23.03.2004. MK noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. SIVN metodikas pamatā ir ekosistēmas pieejas izmantošana, vērtējot iespējamās JTP ietekmes.

Gan JTP izstrādē, gan veicot SIVN, svarīga loma ir sabiedrības un ieinteresēto pušu līdzdalības organizēšanai. Lai nodrošinātu JTP uzraudzību un interešu saskaņošanu, nozīmīga bija JTP DG darbība. Darba grupas pārstāvniecība ietver nozīmīgākos JTP izstrādes sadarbības partnerus, savukārt plašākas sabiedrības iesaistes pasākumi tika organizēti piekrastes pašvaldībās. Sanāksmes sniedza būtiskus saturiskos ierosinājumus, papildus informāciju un nozaru viedokļus.

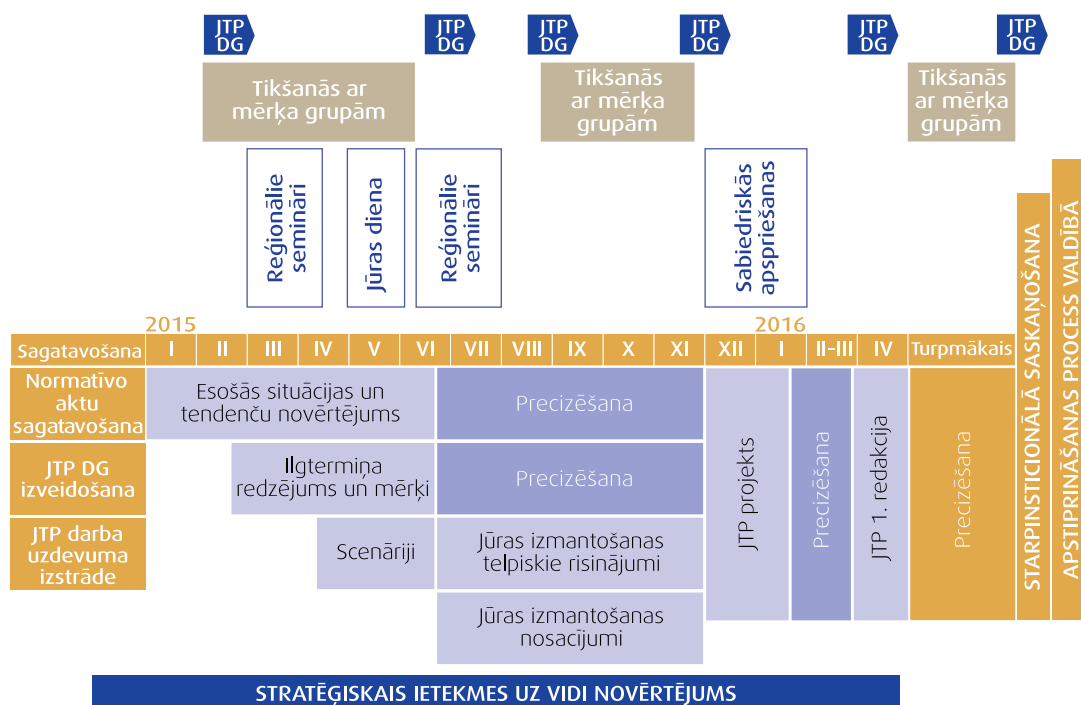
2.1. attēls. JTP izstrādes galvenie soļi un metodes

3.posms – apstiprināšana

Saskaņā ar 30.10.2012. MK noteikumiem Nr. 740 VARAM iesniedz JTP projektu apstiprināšanai Ministru kabinetā.

4.posms – ieviešana un uzraudzība

30.10.2012. MK noteikumi Nr. 740 nosaka, ka ieviešanu un uzraudzību nodrošina VARAM sadarbībā ar attiecīgo nozaru kompetentajām institūcijām, izvērtējot paredzētās darbības atbilstību jūras plānojumam. VARAM vismaz reizi sešos gados sagatavo informatīvo ziņojumu par JTP īstenošanu un iesniedz to izskatīšanai MK. JTP izstrādes laikā tika izstrādāti priekšlikumi rezultatīvajiem rādītājiem, kas palīdzēs novērtēt JTP ieviešanas efektivitāti, kā arī izmaiņas jūras resursu izmantošanā un jūras vides stāvokļa izmaiņās laika gaitā.

2.2.attēls. JTP izstrādes gaita

2.2. JTP 1. REDAKCIJAS STRUKTŪRA

Saskaņā ar 30.10.2012. MK noteikumiem Nr. 740 JTP projekts sastāv no četrām galvenajām daļām:

- 1. Paskaidrojuma raksts** jeb esošās situācijas un tendenču analīze. Šīs daļas uzdevums ir apkopot un izvērtēt jūras izmantošanas esošo situāciju un tendences. Šajā daļā analizēts Latvijas jūras ūdeņu un vides stāvoklis, sniegts pārskats par jūras dabas un kultūrvēsturiskajiem resursiem, kā arī raksturoti valsts drošības aspekti. Tāpat raksturotas ar jūras izmantošanu saistītās ekonomikas nozares, to izvirzītie mērķi un nosacījumi attīstībai.
- 2. Stratēģiskajā daļā** ietverts jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējums, stratēģiskie mērķi un uzdevumi, kā arī attīstības vadlīnijas. Redzējums ir veidots, ņemot vērā paskaidrojuma rakstā sniegtos novērtējumus un diskusijas ar iesaistītām pusēm un nozaru pārstāvjiem par prioritātēm jūras telpas attīstībai.
- 3. Jūras atļautās izmantošanas apraksts** nosaka atļautās izmantošanas kategorijas un veidus, kā arī sniedz izmantošanas nosacījumus katrā atļautajā izmantošanas kategorijā un veidā.
- 4. Grafiskā daļa** ietver kartes: jūras esošo situāciju mērogā 1:200 000, jūras atļautās izmantošanas karti mērogā 1:200 000, kā arī dažādas tematiskās kartes un kartoshēmas atbilstošā mērogā.

JTP izstrādes laikā ir sagatavots vides pārskats un ieinteresēto pušu iesaistes un publiskās apspriešanas pārskats; izstrādāti priekšlikumi plānojuma projekta risinājumu ieviešanas efektivitātes novērtēšanai.

3 LATVIJAS JTP IZSTRĀDES METODIKA

3.1. GALVENIE NOSACĪJUMI JŪRAS TELPAS ATTĪSTĪBAS PLĀNOŠANĀ

Jūras telpas attīstības plānošanā izvirzītie nosacījumi tika definēti, balstoties uz jau esošajos normatīvajos aktos iekļautajām prasībām, starptautiskiem piemēriem, kā arī diskusijās ar iesaistītām pusēm noteiktiem uzstādījumiem. Latvijas Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likums nosaka, ka plānošanas procesā ir jāņem vērā ekosistēmas pieeja un jāievēro vides aizsardzības un teritorijas attīstības plānošanas principi. Diskusijās ar iesaistītām pusēm jūras plānošanai tika izvirzīti šādi nosacījumi:

- jūras telpas izmantošana jāorganizē atbilstoši dabas apstākļiem, nodrošinot vides stāvokļa un ekoloģisko parametru nepasliktināšanu un ekosistēmas spēju pielāgoties izmaiņām, kā arī radot labvēlīgus apstākļus vides stāvokļa un jūras resursu kvalitātes uzlabošanai;
- jānodrošina esošo, tradicionāli izveidojušos jūras izmantošanas veidu pastāvēšana, kas jau aizņem noteiktu jūras telpas daļu un tādējādi ietekmē un rada nosacījumus jaunu saimnieciskās darbības veidu izvietojumam jūrā;
- jāveicina esošo saimniecisko darbību attīstība un jārada apstākļi jaunu jūras lietojuma veidu ienākšanai;
- lēmumi par jaunu jūras resursu un telpas izmantošanas veidu ieviešanu jābalsta uz pētījumiem par to tehnoloģisko un ekonomisko pamatotību, ietekmi uz vidi un jūras ekosistēmu, kā arī izvērtējot atbilstību nacionālās politikas mērķiem un prioritātēm.

3.2. STARPTAUTISKIE JŪRAS TELPISKĀS PLĀNOŠANAS PRINCIPI

Teritorijas attīstības plānošanas likums un Attīstības plānošanas likums definē plānošanas pamatprincipus, kuri arī tiek ņemti vērā JTP procesā. Tomēr, uzsākot JTP projekta izstrādi, plānošanā iesaistītās puses vienojās par būtiskajiem jūras plānošanas principiem. Nosakot Latvijas JTP principus, tika ņemts vērā Eiropas Savienības (turpmāk - ES) JTP direktīvā (2014/89/ES) noteiktās minimālās prasības un HELCOM-VASAB 2010. gadā pieņemtie JTP principi.

Latvijas JTP kā pirmais tiek uzvērts ilgtspējīgas jūras telpas izmantošanas princips, kas nosaka, ka, plānojot jaunu attīstību, tiek izvērtētas gan vides, gan sociālekonomiskās ietekmes. Konceptuāli šis princips ietver vairākus HELCOM-VASAB atsevišķi nodalītus principus (skatīt 3.2.tabulu). Tā kā šie principi ir cieši saistīti ar ekosistēmas pieeju, tad bija pamatojums tos apvienot vienotā principā. HELCOM-VASAB princips par nepieciešamību noteikt ilgtermiņa skaidrus un efektīvus mērķus nav definēts pašā plānojumā, jo Latvijas Telpiskās plānošanas likumā jau ir definēts, ka JTP ir nacionāla līmeņa ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments.

ES JTP direktīvā (2014/89/ES) noteiktā prasība par saskaņotību starp plānošanas dokumentiem atbilst jau principiem, kas noteikti Teritorijas attīstības plānošanas likumā, tādējādi tie tieši attiecas arī uz JTP. Teritorijas attīstības plānošanas likums nosaka, ka teritorijas attīstība tiek plānota tā, lai varētu paaugstināt dzīves vides kvalitāti, ilgtspējīgi, efektīvi un racionāli izmantot teritoriju un citus resursus, kā arī mērķtiecīgi un līdzsvaroti attīstīt ekonomiku.

Latvijas JTP īpaši izceļ nepieciešamību izmantot telpu racionāli jeb efektīvi, kas sekmētu daudzfunkcionālu telpas izmantošanu, pēc iespējas savietojot nekonfliktējošus izmantošanas veidus.

3.2. tabula. JTP plānošanas principu salīdzinošs pārskats

Latvijas jūras telpiskā plānošana	ES JTP direktīvas prasību minimums (6. pants)	HELCOM-VASAB principi
1. Ilgtspējīga jūras telpas izmantošana un ekosistēmu pieeja cilvēku saimnieciskās darbības pārvaldībai	• Ņemt vērā vides, ekonomiskos un sociālos aspektus, kā arī drošības aspektus	• Ilgtspējīga jūras telpas izmantošana • Ekosistēmas pieeja • Piesardzības princips • Elastīga plānošana, ņemot vērā jūru un to daļu īpašības un īpašos apstākļus
2. Uz zināšanām balstīta un nepārtraukta jūras telpas plānošana	• Organizēt labāko pieejamo datu izmantošanu	• Augstas kvalitātes datu un zināšanu bāze • Nepārtraukta plānošana
3. Sauszemes un jūras izmantošanas funkcionālā sasaiste	• Ņemt vērā sauszemes un jūras mijiedarbību	• Saskaņota sauszemes un jūras telpiskā plānošana
4. Racionāla telpas izmantošana	-	-
5. Saskaņota jūras telpas izmantošana pārrobežu un visas Baltijas jūras kontekstā	• Nodrošināt pārrobežu sadarbību starp dalībvalstīm • Sekmēt sadarbību ar trešām valstīm	• Starptautiska koordinācija un konsultācijas
6. Mērķa grupu un sabiedrības līdzdalība	• Nodrošināt ieinteresēto personu iesaisti	• Līdzdalība un caurspīdīgums
Teritorijas attīstības plānošanas likums	- • Sekmēt saskaņotību starp jūras telpisko plānošanu un pašu plānojumu ar citiem plānošanas procesiem	• Ilgtermiņa perspektīva un mērķi

4 JTP STRATĒGISKO MĒRĶU UN UZDEVUMU NOTEIKŠANA

4.1. ESOŠO POLITIKAS DOKUMENTU UN NORMATĪVO ANALĪZE

Šis JTP darba uzdevums bija būtisks, lai noskaidrotu un izvērtētu līdzšinējās Latvijas apņemšanās, kas varētu stimulēt vai ierobežot jūras izmantošanu. Tika izvērtēti starptautiskie, nacionālie, kā arī Kurzemes un Rīgas reģionu attīstības plānošanas dokumenti.

Starptautisko (Eiropas un Baltijas jūras reģiona) plānošanas dokumentu ietekmes izvērtējums tika veikts tiem dokumentiem, kam ir saistība ar jūras izmantošanu, kopskaitā 21 dokuments. Analīze tika strukturizēta šādi: dokumenta nosaukums; apstiprināšanas datums; darbības termiņš; nozare; sasaiste ar nacionālo plānošanas dokumentu; dokumenta sasaiste ar jūras telpas izmantošanu; izvērtējums par ietekmi uz jūras telpas izmantošanu.

Nacionālo plānošanas dokumentu ietekmes uz JTP izvērtējums tika veikts nozaru griezumā, ietverot gan LIAS, gan NAP, gan nozaru pamatnostādnes. Būtiski bija apkopot jau noteiktās attīstības prioritātes, mērķus, uzdevumus un noteiktos rezultātos rādītājus.

Kurzemes un Rīgas reģionu attīstības plānošanas dokumenti tika galvenokārt analizēti, lai nodrošinātu jūras un sauszemes plānojumu saskaņotību. Būtiskās sasaistes tēmas ir piekrastes tūrisms un ostu darbība.

Normatīvo aktu analīze ir svarīga esošās situācijas novērtējuma metode, kas sniedz informāciju par jau noteiktajiem nosacījumiem un ierobežojumiem, kas jāņem vērā jūras resursu un telpas izmantošanā. Normatīvo aktu satura analīze aptvēra gan starptautiskās konvencijas un līgumus, Latvijas likumus, Ministru kabineta noteikumus un rīkojumus.

Izmantotās metodes: dokumentu satura analīze; dokumentu ietekmju uz JTP analīze.

4.2. JŪRAS IZMANTOŠANAS ILGTERMIŅA ATTĪSTĪBAS REDZĒJUMA UN MĒRĶU DEFINĒŠANA

Stratēģiskās daļas pamatu veido ***jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējums – vēlamā situācija uz 2030. gadu***. Redzējums ir definēts, balstoties uz starptautiskajos, nacionālajos un reģionālajos attīstības plānošanas un nozaru politiku dokumentos izvirzītajiem mērķiem un prioritātēm.

Sākotnēji ilgtermiņa attīstības redzējuma priekšlikums tika apspriests JTP izstrādes gaitā organizētajās pirmajās reģionālajās sanāksmēs, kas 2015. gada martā notika Mērsragā, Pāvilostā un Salacgrīvā. Svarīgi bija uzklaut un integrēt ar jūras telpas izmantošanu saistīto nozaru, piekrastes pašvaldību un nevalstisko organizāciju pārstāvju viedokli un priekšlikumus.

Dokumentu analīzes un diskusiju rezultātā izkristalizējās 4 nozaru attīstības prioritātes (kuģošana, zivsaimniecība, tūrisms, atjaunojamo energoresursu ieguve) un divas (vide un valsts drošība) pārnozaru prioritātes, jo tās ir vitāli svarīgas, lai varētu attīstīt vēlamās darbības jūrā.

Stratēģisko mērķi un uzdevumi tika precizēti visā JTP izstrādes gaitā. Galvenais izaicinājums stratēģisko mērķu noteikšanā bija izvirzīt ilgtermiņa attīstības uzdevumus, tas ir, līdz 2030. gadam, jo esošie nozaru plānošanas dokumenti ir izstrādāti līdz 2020. gadam.

Izmantotās metodes:

- dokumentu satura analīze galveno virzienu un kopējā redzējuma ieskicēšanai;
- ieinteresēto pušu iesaiste reģionālajās sanāksmēs – priekšlikumu iesniegšana, izmantojot līmlapīņas, diskusija par priekšlikumiem, priekšlikumu apkopošana un integrēšana, saskaņošana ar iesaistītiem dalībniekiem.

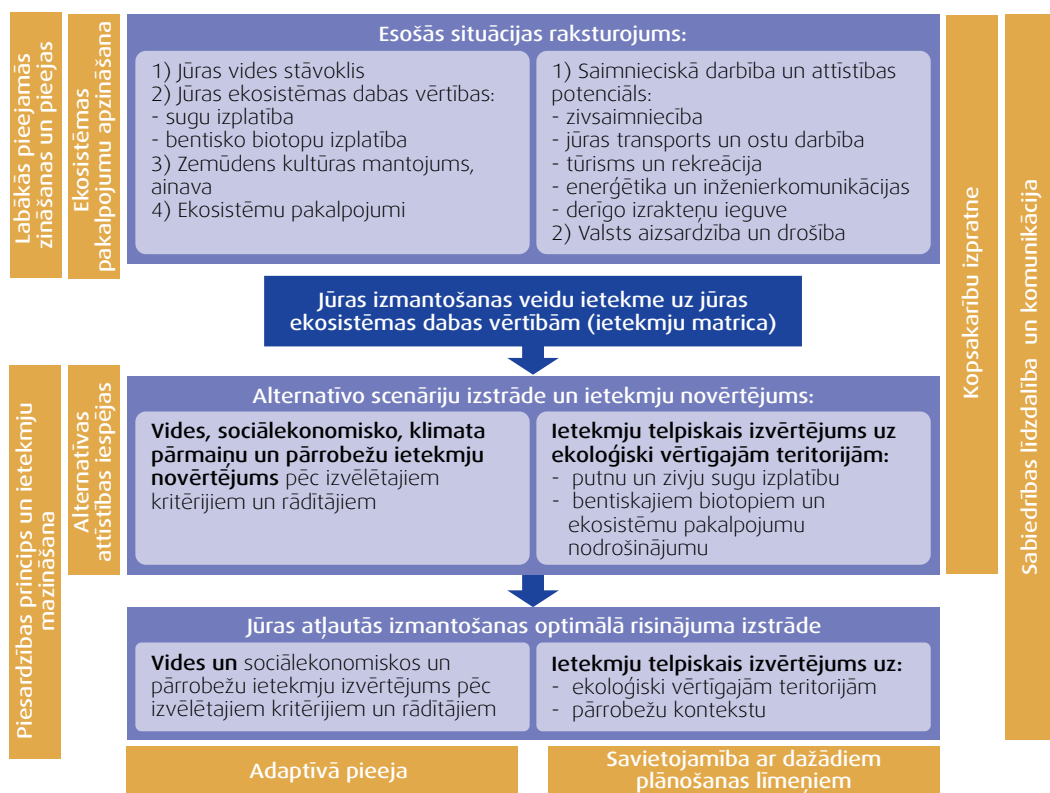
4.2 attēls. Ieinteresēto pušu iesaiste JTP reģionālajās sanāksmēs

5 EKOSISTĒMAS PIEEJA JTP IZSTRĀDĒ

5.1. EKOSISTĒMAS PIEEJAS KONCEPTS

JTP izstrāde ir īstenota saskaņā ar *ekosistēmu pieeju*, kas tiek definēta kā zinātniski pamatota un integrēta pieeja cilvēka darbības pārvaldībai ar mērķi saglabāt jūras ekosistēmas integritāti, nodrošināt tās sniegto pakalpojumu ilgtspējīgu izmantošanu, identificējot jūras ekosistēmai nelabvēlīgas ietekmes un veicot efektīvus pasākumus šādu ietekmju mazināšanai¹. Atbilstoši šai pieejai ir jāapzina ekoloģiski nozīmīgākās un jutīgākās teritorijas un tajās jānovērš darbības, kas varētu radīt kaitējumu vai pat iznīcināt ekosistēmu veidojošas struktūras un funkcijas (piemēram, zemūdens dzīvotnes) un to sniegtos ekosistēmu pakalpojumus.

Plānojuma izstrāde atbilst HELCOM-VASAB vadlīnijām ekosistēmu pieejas īstenošanai jūras telpiskajā plānošanas procesā². Ekosistēmu pieeja tika integrēta visos JTP izstrādes soļos, izvērtējot iespējamās ietekmes uz dabas vērtībām un ekoloģiski nozīmīgākajām teritorijām un pēc iespējas novēršot būtiskas negatīvas ietekmes un kaitējumu jūras ekosistēmai (skat. 5.1. attēlu). Salīdzinošs novērtējums par to, kā HELCOM-VASAB vadlīnijās noteiktie ekosistēmas pieejas elementi ir ieviesti Latvijas JTP, ir sniegts 5.1. tabulā.

5.1. attēls. Ekosistēmas pieejas izmantošana Latvijas JTP izstrādes gaitā un sasaiste ar HELCOM-VASAB definētajiem uz ekosistēmu balstītās pieejas īstenošanas galvenajiem elementiem

¹ Vides aizsardzības un pārvaldības likums. 2010. <http://likumi.lv/doc.php?id=221385>

² HELCOM-VASAB MSP Working Group. 2015. Guideline for the implementation of ecosystem-based approach in maritime spatial planning (MSP) in the Baltic Sea area

5.1. tabula. Pārskats par HELCOM-VASAB vadlīniju ekosistēmas pieejas elementu ieviešanu Latvijas JTP izstrādē

HELCOM-VASAB vadlīnijas	Ieviešana Latvijas JTP	Novērtējums
Atbilstība laba vides stāvokļa mērķiem JTP telpiskajiem risinājumiem cilvēku saimnieciskās darbības pārvaldībai jābūt savienojamiem ar laba vides stāvokļa mērķu sasniegšanu un jūras ekosistēmas spēju pielāgoties izmaiņām	JTP stratēģiskajā daļā iekļauts mērķis saglabāt jūras ekosistēmu un tās spēju atjaunoties, novēršot pārmērīgu saimnieciskās darbības radīto slodzi. JTP stratēģisko scenāriju un atļautās izmantošanas risinājumu vides ietekmes izvērtēšanai izmantoti laba jūras vides stāvokļa rādītāji (skat. 5.3.1. tabulu). Izvērtējot piemērotās teritorijas jauniem jūras izmantošanas veidiem, ņemta vērā to potenciālā ietekme uz šiem rādītājiem. Piemēram, Rīgas līcī netiek plānota zivju akvakultūra, kas varētu palielināt biogēnu slodzi un tādējādi radīt risku nesasniegt laba vides stāvokļa mērķus attiecībā uz eutrofikāciju	lieviests
Labāko zināšanu un prakses izmantojums Saimnieciskās darbības plānošana un attīstība jūrā jābalsta uz jaunākajām zināšanām par ekosistēmu un tās saglabāšanas praksi labākajā iespējamajā veidā	JTP ir izmantoti jaunāko zinātnisko pētījumu dati par jūras vides stāvokli, dabas vērtībām un saimniecisko izmantošanu, kā arī veikta papildus datu analīze un jaunu telpisko datu kopu izstrāde (piemēram, par zivju sugu izplatību un nozveju, jūras nogulumu un bentisko biotopu izplatību, ekosistēmas pakalpojumu nodrošinājumu u.c.)	lieviests
Piesardzības princips Tālredzīgai plānošanai jāveicina ilgtspējīga jūras telpas izmantošana, izslēdzot riskus un kaitējumu jūras ekosistēmai. Īpaši rūpīgi jāizvērtē iespējamie riski no darbībām, kas, balstoties uz pašreizējo zinātnisko informāciju, var radīt būtisku vai neatgriezenisku ietekmi uz jūras ekosistēmu, vai kuru ietekmi šobrīd vēl nav iespējams novērtēt	Pieejamie telpiskie dati par dabas vērtību izplatību tika izmantoti, izvēloties piemērotās vietas saimnieciskām darbībām (vēja parkiem un zemūdens kabeļiem, akvakultūras laukumiem), izvairoties no vietām, kur tās varētu radīt būtisku kaitējumu. Tika noteiktas dabas vērtību izpētes teritorijas, kur potenciāli varētu tikt veidotas aizsargājamās jūras teritorijas (turpmāk – AJT) – atbilstoši JTP zonējumam šajās teritorijās līdz to izpētei dabā nav pieļaujamas darbības, kas varētu negatīvi ietekmēt aizsargājamās sugas vai biotopus	lieviests
Alternatīvie attīstības varianti Jāizstrādā pamatotas attīstības alternatīvas, lai atrastu risinājumus, kā izvairīties no negatīvām ietekmēm uz vidi, ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājumu, un citiem aspektiem	Izstrādāti četri alternatīvi scenāriji un to ietekme novērtēta pēc izvēlētajiem vides, sociālajiem, ekonomiskajiem, klimata pārmaiņu un pārrobežu konteksta kritērijiem, kā arī attiecībā uz sugu, biotopu un ekosistēmu pakalpojumu izplatību. Novērtējuma rezultāti izmantoti, izstrādājot optimālo jūras atļautās izmantošanas risinājumu	lieviests
Ekosistēmu pakalpojumu apzināšana Lai nodrošinātu plānojuma ietekmju un potenciāla sociālekonomisko izvērtēšanu, nepieciešams apzināt jūras ekosistēmas sniegtos pakalpojumus	Sagatavots ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājuma raksturojums, kā arī deviņu ekosistēmu pakalpojumu veidu biofizikālā kartēšana, balstoties uz pieejamajiem telpiskajiem datiem un ekspertu zināšanām. Ekosistēmu pakalpojumu kartes izmantotas alternatīvo scenāriju un optimālā jūras izmantošanas risinājuma ietekmju izvērtēšanai	lieviests

Ietekmju mazināšana Paredzēti pasākumi, lai novērstu, mazinātu un pēc iespējas pilnībā kompensētu jebkuru plānojuma radīto negatīvo ietekmi uz vidi	Plāna ietekmju mazināšanas pasākumi ir definēti JTP Vides pārskata ziņojumā, ietverot jau normatīvajos aktos ietvertās vides aizsardzības prasības, kā arī papildus pasākumus – jaunu aizsargājamo teritoriju dibināšanu. Ieviešot JTP, ir jānodrošina, ka pieejamā ekoloģiskā informācija un vides prasības tiek izmantotas lēmumu pieņemšanā par plāniem un projektiem, tādējādi novēršot būtiskās negatīvas ietekmes	Ieviests
Sistēmiska (kopsakarību) izpratne Plānošanā jāņem vērā dažādās cilvēka darbību radītās ietekmes uz ekosistēmu, kā arī mijiedarbība starp ekosistēmu un cilvēku darbību, starp dažādām cilvēku radītajām ietekmēm (t.sk. tiešās, netiešās, kumulatīvās, īstermiņa/ ilgtermiņa, pastāvīgās/ īslaicīgās, pozitīvās/ negatīvās ietekmes un mijiedarbības, ietverot jūras un sauszemes sasaisti)	Cilvēka darbību ietekme uz jūras ekosistēmas komponentēm izvērtēta, izmantojot ietekmju matricu. Matrica ir izmantota scenāriju un JTP jūras izmantošanas risinājuma telpisko ietekmju noteikšanā. Saimnieciskās darbības un vides mijiedarbības tika apspriestas iesaistīto pušu un ekspertu sanāksmēs, kā rezultātā formulēti jūras izmantošanas kritēriji. Saimnieciskās darbības kumulatīvās ietekmes šajā JTP izstrādē netika vērtētas	Daļēji ieviests
Ieinteresēto pušu iesaiste Jānodrošina visu atbildīgo institūciju, ieinteresēto pušu un sabiedrības līdzdalība, sākot jau no plāna izstrādes uzsākšanas. Plānojuma rezultātiem jābūt apspriestiem ar visām ieinteresētajām pusēm	Ieinteresētās puses tika aktīvi iesaistītas JTP izstrādē, sākot jau ar plānojuma darba uzdevuma definēšanu. Organizētas vairākas sanāksmes un konsultācijas ar dažādām ieinteresēto pušu grupām, tās iesaistot stratēģisko mērķu un ilgtermiņa redzējuma formulēšanā, scenāriju izvērtēšanā, jūras izmantošanas kritēriju noteikšanā un optimālā jūras izmantošanas risinājuma komentēšanā. Veiktas arī pārrobežu konsultācijas ar Lietuvas, Igaunijas un Zviedrijas ieinteresēto pušu pārstāvjiem	Ieviests
Subsidiaritāte un saskaņotība Uz ekosistēmu pieeju balstīts JTP jāīsteno tam vissabilstošākajā līmenī un jānodrošina saskaņotība ar citiem plānošanas līmeņiem	Latvijas jūras akvatorija pilnībā ir valsts īpašums, izņemot 2 km joslu piekrastē, kur valdītāja tiesības ir pašvaldībām. Atbilstoši tam JTP ir nacionāla līmeņa plānošanas dokuments, kurā apskatītas un izvērtētas gan Baltijas jūras reģiona, gan nacionālā, gan pašvaldību līmeņa jūras izmantošanas intereses. Kopš 2015. gada vietējām pašvaldībām ir tiesības plānot tām pieguļošo jūras teritoriju līdz 2 km no krasta atbilstoši savai kompetencei, respektīvi, autonomajām funkcijām. Pašvaldībām, plānojot piekrasti, būs jāņem vērā JTP definētie jūras izmantošanas risinājumi	Ieviests
Adaptācijas princips Ilgtspējīga ekosistēmas izmantošana jābalsta uz nepārtrauktu plānošanas procesu, kas ietver monitoringu un regulāru plānu pārskatīšanu	Saskaņā ar MK noteikumiem, reizi sešos gados tiek novērtēta JTP ieviešana, ja nepieciešams, iekļaujot priekšlikumus JTP grozījumiem. Lai veiktu JTP ieviešanas uzraudzību, ir izstrādāti rādītāji, kas sniedz iespēju vērtēt mainīgos vides un sociālekonomiskos apstākļus, kā arī plānojuma risinājuma ietekmi. Turklāt Stratēģiskajā daļā definētie uzdevumi ietver nepieciešamos pētījumus par jūras ekosistēmas stāvokli un dabas vērtību izplatību, kā arī jūras resursu izmantošanas iespējām	Ieviests

5.2. DABAS APSTĀKĻU UN RESURSU APZINĀŠANA

Jūras ekosistēmas funkcionēšana ir atkarīga no tās struktūras, daudzveidības un integritātes. Jūras ekosistēma sastāv no divām galvenajām apakšsistēmām – ar jūras dibenu saistīto (bentisko) un virs tās esošo ūdens slāni (pelaģisko), kuras savstarpēji mijiedarbojas. Galvenie faktori/elementi, kas veido jūras ekosistēmas struktūru, ir abiotiskā jeb nedzīvā vide – jūras dibena substrāts, dziļums, gaismas intensitāte atšķirīgos dziļuma slāņos, un biotiskā vide jeb dzīvā daba – planktona, bentosa, zivju, putnu un jūras zīdītāju (roņu) populācija.

JTP izstrādes ietvaros apkopota informācija par Latvijas jūras ūdeņu ģeoloģiskajiem, fizikālajiem un vides apstākļiem, kā arī jūras ekosistēmas dabas vērtībām. Jūras ekosistēmas raksturojums ietver pieejamās zinātniskās informācijas apkopojumu par planktona un bentosa biokopu, jūras zīdītāju, putnu un zivju sugu sastopamību un izplatību, kā arī piekrastes sauszemes daļas biotopu un reto sugu, piekrastes un jūras ainavas, zemūdens un jūras kultūras mantojuma raksturojumu. Nodaļā tiek sniegta informācija par dabas apstākļiem un resursiem, kam bija būtiskākā loma JTP jūras izmantošanas telpisko risinājumu izstrādā.

Ģeoloģisko apstākļu raksturojums

JTP apkopota informācija par jūras gultnes nogulumu izpēti vēsturi, sākot no 1945. gada. Precīzāka informācija ir pieejama par Rīgas līča akvatoriju un Baltijas jūras piekrastes daļu, pateicoties 1984.-1993. gadā veiktajai ģeoloģiskajai kartēšanai Rīgas līcī mērogā 1: 200 000, kuras laikā, izmantojot dažādas pētījumu metodes, izpētīts ģeoloģiskais griezumsmaz 200-300 m biežumā, kā arī celtniecības materiālu (smiltis un grants) atradņu meklēšanas darbiem, kas veikti visā Latvijas piekrastē. Savukārt par Baltijas jūras atklāto daļu ārpus piekrastes zonas pieejamā informācija ir ar daudz zemāku detalizētību, galvenokārt balstīta uz Padomju Sociālistisko Republiku Savienības laikā naftas resursu meklēšanas nolūkos veikto seismoakustisko izpēti un nelielās platībās veikto inženierģeoloģisko kartēšanu, kā arī 1993.-1995. gadā Lietuvas-Zviedrijas-Latvijas kopīgās ekspedīcijas laikā iegūtajiem seismoakustiskajiem profiliem, kas nosedz visu Baltijas jūras atklāto daļu.

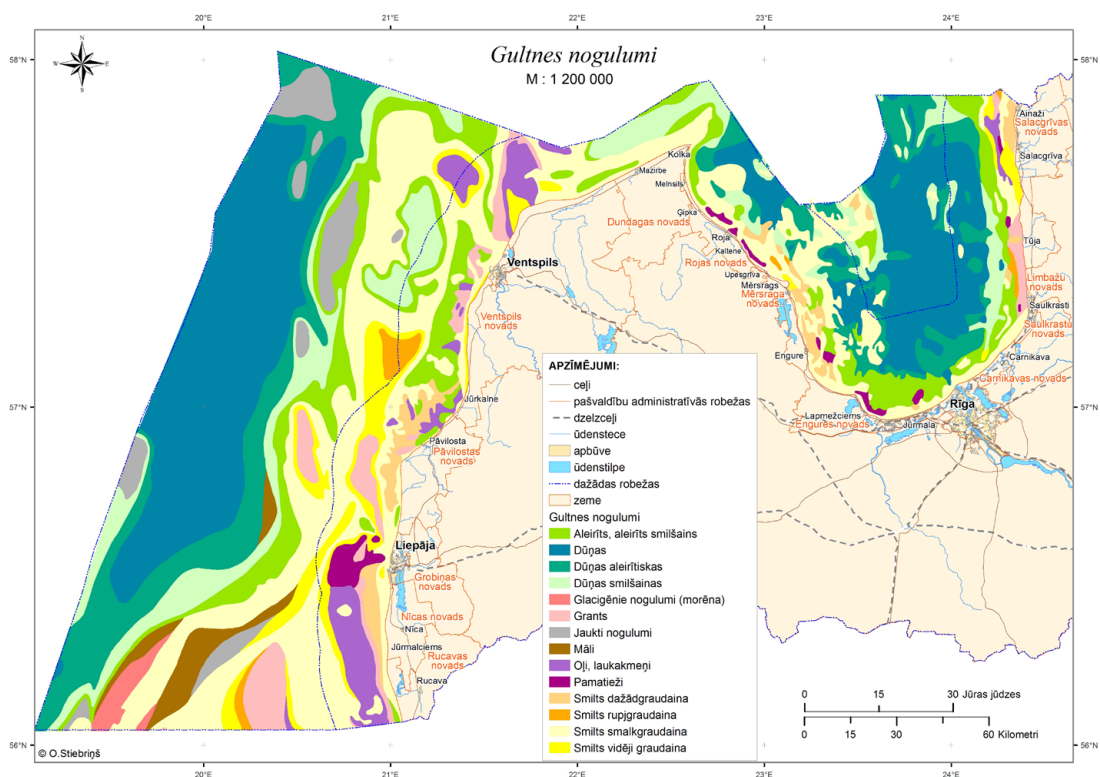
Balstoties uz šiem pētījumiem, līdz šim ir izdotas divas jūras nogulumu kartes, kas ietver Latvijas jūras ūdeņus:

- 1996. gadā izdotā Rīgas līča gultnes nogulumu karte mērogā 1: 200 000, kuru sagatavoja Latvijas Valsts ģeoloģijas dienests sadarbībā ar Igaunijas ģeoloģijas dienestu, izmantojot Latvijas ģeoloģijas pārvaldes 1984.-1993. gadā Rīgas līča akvatorijā veiktās ģeoloģiskās kartēšanas rezultātus³;
- 1998. gadā izdotā Baltijas jūras centrālās daļas gultnes nogulumu karte mērogā 1: 500 000, kas balstīta uz 1995. gadā Lietuvas-Zviedrijas-Latvijas veikto seismoakustisko izpēti⁴.

Apkopojot abas iepriekš minētās kartes un attiecīgi precizējot nogulumu sadalījumu, JTP ietvaros izstrādāta apvienotā gultnes nogulumu karte visiem Latvijas jūras ūdeņiem (skat. 5.2.1. attēlu).

3 Stiebrinš O. and Vāling P. Bottom sediments of the Gulf of Riga. Geological survey of Latvia. Geological survey of Estonia. Rīga, 1996, 54 p.

4 Repečka, M. & Cato, I. (Eds.), 1998. Bottom Sediment Map of the Central Baltic Sea, scale 1:500 000. LGT Series of Marine Geological Maps no. 1 / SGU Series Ba no. 54. Vilnius-Uppsala. [Repečka, M., Cato, I., Kjellin, B., Stiebrinš, O., Kovalenko, F., Lutt, J., Tammik, P., Uscinowicz, Sz.]. ISBN 9986-615-11-9

5.2.1.attēls. Gultnes nogulumi (autors: O.Stiebrīšs, 2015)

Jūras fizikāli ķīmiskais raksturojums

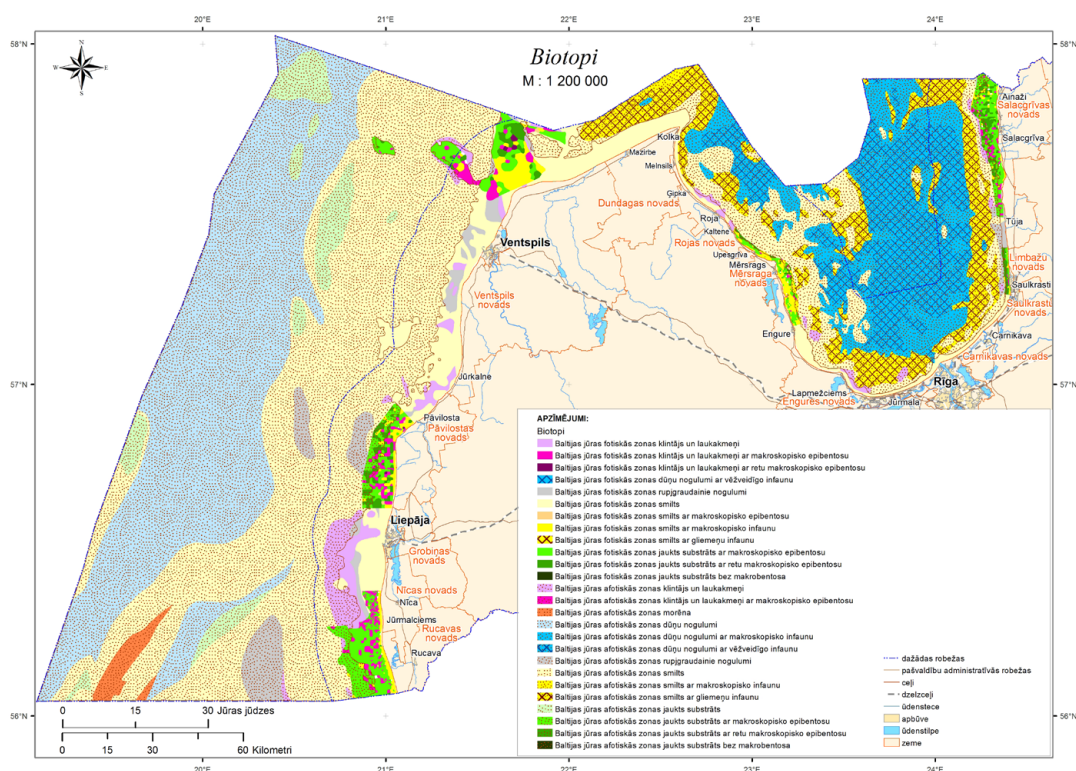
Latvijas jūras ūdeņi atrodas divos atšķirīgos Baltijas jūras apakšrajonos – Rīgas līcī un atklātā Baltijas jūras daļā. Tādēļ hidroloģisko (temperatūra, sāļums, caurspīdība) un hidroķīmisko (fosfāti, slāpeklis, skābeklis) parametru, kā arī biogēno vielu slodžu raksturojums ir apskatīts atsevišķi šiem apakšrajoniem. Apkopojot pieejamo zinātnisko informāciju un LHEI daudzgadīgos novērojuma datus, sniegts pārskats par:

- ūdens temperatūras sezonālām un ilggadējām svārstībām (1973.-2013. gads);
- ūdens sāļuma vertikālo un horizontālo gradientu, t.sk. sāļuma sadalījuma karti Latvijas Baltijas jūras un Rīgas līča ūdeņos 0-10 m slānī (balstoties uz datiem par periodu no 2003.-2013. gadam);
- ūdens caurspīdības (Seki dziļuma) sezonālajām atšķirībām un daudzgadīgajām (1974.-2014. gads) izmaiņu tendencēm, t.sk. Seki dziļuma telpiskā sadalījuma karti Latvijas Baltijas jūras un Rīgas līča ūdeņos pavasara, vasaras, rudens un ziemas sezonā 2013. gadā;
- skābekļa koncentrācijas sezonālo dinamiku, t.sk. grafiski atspoguļotu informāciju par skābekļa koncentrāciju Rīgas līcī, balstoties uz 1973 – 2013. gada datiem;
- jūras biogēno elementu – fosfātu un slāpekļa savienojumu – sezonālo dinamiku, t.sk. grafiski atspoguļotu informāciju par situāciju Rīgas līcī, balstoties uz 1973.-2013. gada datiem;
- sedimentu biogeoķīmisko procesu raksturojumu un to lomu oglekļa, slāpekļa un fosfora aprites ciklos.

Informācija par šiem parametriem ir būtiska, vērtējot jūras vides stāvokli, kā arī saimnieciskās darbības attīstības iespējas. Piemēram, ūdens temperatūra un sāļums ir būtiski faktori, izvērtējot akvakultūras attīstības iespējas. Savukārt ūdens caurspīdība, skābekļa koncentrācija, biogēno elementu koncentrācija un dinamika ir būtiski parametri eutrofikācijas problēmas raksturošanai. Eutrofikācija atstāj ietekmi uz zivju resursiem, tūrismu, kā arī iespēju attīstīt akvakultūru. Sedimentu biogeoķīmiskie procesi ietekmē ekoloģiskos apstākļus, piesārņojuma līmeni un tā ietekmi uz ekosistēmas funkcijām un pakalpojumu nodrošinājumu.

Jūras bentisko biotopu izplatības novērtējums

Latvijas jūras ūdeņu ekosistēmas strukturēšana tika veikta pēc HELCOM *Underwater Biotope and habitat* (HELCOM HUB) klasifikācijas sistēmas (HELCOM, 2013⁵). Izmantojot LHEI jūras monitoringa un piekrastes ūdeņu apsekojumu datus, kā arī JTP ietvaros sagatavoto jūras nogulumu kartogrāfisko materiālu (5.2.1. attēls), visi Latvijas jūras ūdeņi tika saklasificēti HUB bentiskajos biotopos (skat. 5.2.2. attēlu). Atkarībā no bioloģisko apsekojumu staciju izvietojuma blīvuma dažādos jūras apgabalos, biotopi tika noteikti līdz atšķirīgai detalizācijas pakāpei. Par fotiskās un afotiskās zonas robežu Latvijas piekrastē tika noteikts lielākais dziļums, kurā konstatēta makroveģetācija – Baltijas jūras atklātajā piekrastē tas ir 21 metrs, Rīgas līcī – 10 metri. Sagatavotā bentisko biotopu izplatības karte tika izmantota ekosistēmas pakalpojumu kartēšanā un vērtēšanā, kā arī JTP scenāriju un piedāvāto risinājumu ietekmju novērtēšanā.

5.2.2 attēls. Bentisko biotopu izplatība (autors: LHEI)

5 HELCOM (2013). HELCOM HUB – Technical Report on the HELCOM Underwater Biotope and habitat classification. Balt. Sea Environ. Proc. No. 139.

Putnu izplatības novērtējums

Informācija par jūras un piekrastes mitrāju putnu sastopamību un izplatību sagatavota, balstoties uz līdzšinējo pētījumu datiem, aptverot laika periodu no 1993. līdz 2014. gadam, t.sk.:

- *Wetlands International* ziemojošo ūdensputnu uzskaites novērojumus no krasta janvārī (1993.-2009. gads);
- uzskaites no krasta vasarā Latvijas Vides aizsardzības fonda finansētā jūras bioloģiskās daudzveidības monitoringa ietvaros (1999.-2001., 2006. gads);
- uzskaites no kuģa 10-30 metru dziļuma zonā 1993.-1994.gads;
- Nīderlandes Vēstniecības finansēto uzskaiti no kuģa 1998. gadā;
- LIFE Dabas projekta LIFE MPA⁶ ietvaros veiktās uzskaites no krasta un no kuģa 2006. - 2007. gada ziemā, pavasarī un vasarā;
- GORWIND⁷ projekta ietvaros veiktās uzskaites no lidmašīnas Rīgas līcī un Irbes šaurumā (2011.-2012. gads);
- LIFE Bioloģiskās daudzveidības projekta MARMONI⁸ ietvaros veiktās uzskaites no krasta un kuģa Irbes šaurumā un Rīgas līcī (2011.-2014. gads).

Šie pētījumi sniedz informāciju par putnu sugu izplatību Rīgas līcī, Irbes šaurumā un Baltijas jūras atklātās daļas teritoriālajos ūdeņos. Savukārt dati par Baltijas jūras atklātās daļas EEZ uz JTP izstrādes laiku vēl nebija pieejami.

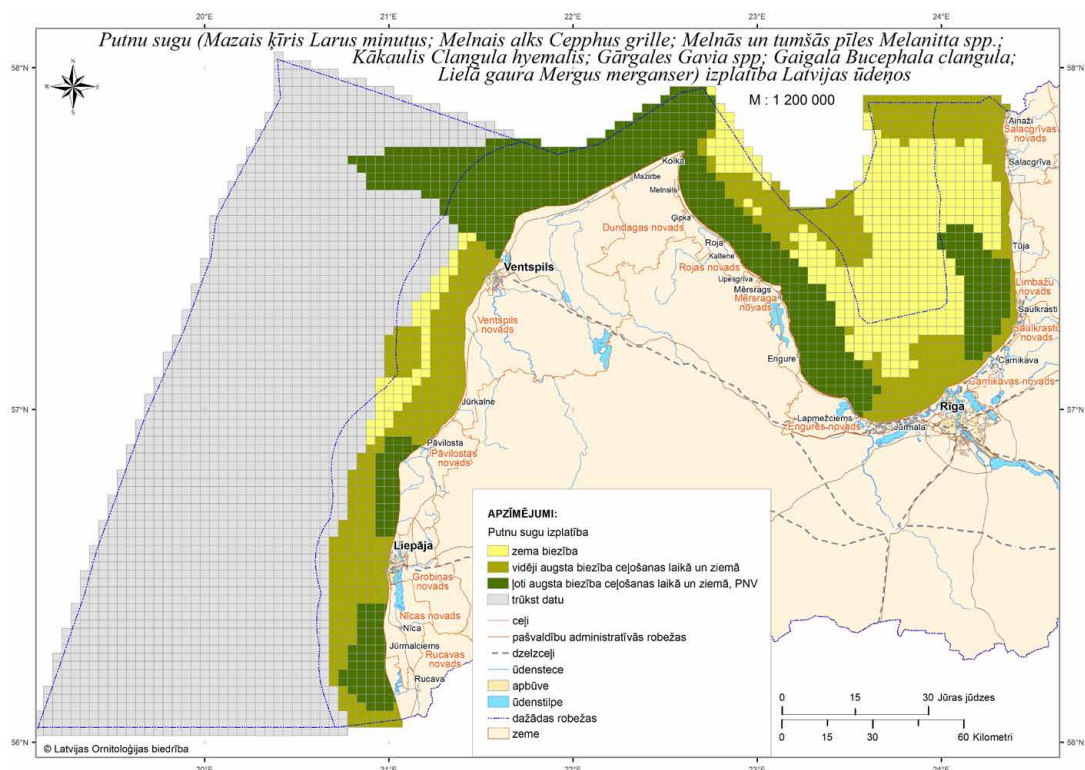
Latvijas jūras ūdeņi atrodas Baltijas - Baltās jūras migrāciju ceļā, un gada cikla laikā tajos ir sastopamas vairums Latvijā novēroto putnu migrantu sugu. Teritoriju tieši izmanto ap 30 ūdensputnu un jūras putnu sugu. JTP sniegts atsevišķu jūras ūdeņos sastopamo putnu sugu (kākauļa, tumšpīles, parastās pūkpīles, gaigalas, gauras, gārgales, jūraskrauķļa, mazā ķīra, kajaka, sudrabkaijas, upes un jūras zīriņa, kā arī visu ūdensputnu un visu kaiju) skaita vērtējums Rīgas līča Latvijas daļā, pavasara, vasaras, rudens un ziemas sezonā (avots: projekta GORWIND dati). Attiecībā uz Baltijas jūru un Irbes šauruma rietumu daļu sniegts tikai gārgaļu un jūraskrauķļa skaita novērtējums (avots: projektu LIFE MPA un MARMONI dati), jo par pārējām sugām informācija nebija pieejama.

Balstoties uz apkopoto informāciju, veikts sugu daudzveidības telpiskais un sezonālais raksturojums. Kombinējot projektu MARMONI (Rīgas līcis un Irbes šaurums, 2011.-2013. gads, aviouzskaites), GORWIND (Rīgas līcis un daļa Irbes šaurums, 2010.-2011. gads, aviouzskaites), LIFE MPAs (visa piekraste 0-30m dziļuma zona, 2006.-2008. gads, uzskaites no kuģa), *Durinck et al* 1994 (uzskaites no kuģa 1992.-1993. gads) un no krasta veikto uzskaišu datus (ziemā ilggadīgi visa piekraste, MARMONI projektā pavasarī un vasarā), sagatavotas atsevišķu putnu sugu (mazā ķīra, melnā alka, melnās un tumšās pīles, kākauļa, gārgales, gaigalas un lielās gauras) izplatības kartes, kā arī visu šo sugu apkopojošā izplatības karte (skat. 5.2.3. attēlu).

6 LIFE-Daba projekts "Jūras aizsargājamas teritorijas Baltijas jūras austrumu daļā" (LIFE MPA), īstenots no 08/2005 līdz 11/2009

7 Igaunijas-Latvijas programmas projekts "Rīgas jūras līcis – vēja enerģijas resurss (GORWIND)", īstenots no 11/2011-10/2012

8 LIFE-Bioloģiskās daudzveidības projekts "Inovatīvas pieejas jūras bioloģiskās daudzveidības monitoringam un dabas vērtību aizsardzības stāvokļa novērtēšanai Baltijas jūrā (MARMONI)", īstenots no 10/2010-03/2015

5.2.3. attēls. Putnu sugu (Mazais ķīris *Larus minutus*; Melnais alks *Cephus grille*; Melnās un tumšās pīles *Melanitta spp.*; Kākaulis *Clangula hyemalis*; Gārgales *Gavia spp*; Gaigala *Bucephala clangula*; Lielā gaura *Mergus merganser*) izplatība Latvijas ūdeņos

Sagatavotās putnu sugu izplatības kartes izmantotas stratēģiskajā ietekmes uz vidi novērtējumā, veicot alternatīvo scenāriju, kā arī optimālā jūras izmantošanas risinājuma telpisko ietekmju identificēšanai (skat. 5.5. nodaļu). Tomēr JTP ietvaros nebija iespējams telpiski novērtēt vēju parku būvniecības un ogļūdeņražu ieguves radītos riskus (kas pēc ekspertu atzinuma varētu radīt būtisku negatīvu ietekmi uz putnu migrācijas ceļiem, kā arī atsevišķu sugu ziemošanas vietām), jo šie izmantošanas veidi galvenokārt tiek paredzēti Baltijas jūras atklātajā daļā ārpus teritoriālajiem ūdeņiem, kur uz plāna izstrādāšanas laiku nebija pieejami dati par putnu sugu izplatību (skat. 5.2.3. attēlu).

Zivju sugu izplatības novērtējums

JTP ir analizēta gan rūpnieciski nozīmīgāko, gan citu zivju sugu sastopamība jūras atklātajā daļā un piekrastē, zivju nārsta vietas, mazūļu uzturēšanās rajoni un zivju resursu tendences, izmantojot ZI "BIOR" un ICES zinātnisko pētījumu datus. Pamatojoties uz rūpnieciskās zvejas un zinātnisko pētījumu specifiku, atsevišķi izdalīta informācija par Rīgas līča un Baltijas jūras atklāto, kā arī piekrastes daļu (skat. 5.2.1 tabulu). JTP iekļauti zinātnisko pētījumu dati par periodu no 2004.- 2013. gadam.

5.2.1. tabula: Latvijas jūras ūdeņu iedalījums zivju sugu izplatības un nozvejas raksturojumā

Kritērijs	Jūras ūdeņu teritoriālās vienība
No krasta līdz 20 m izobātai	Piekrastes daļa
Aiz 20 m izobātas	Rīgas līča atklātā daļa
	Baltijas jūras atklātā daļa

5.2.2. tabula. Zivju sugu sastopamības un telpiskās izplatības raksturojumā izmantoto metožu izmantojums Latvijas jūras ūdeņu daļās

Jūras ūdeņu teritoriālās vienības	Sugu sastopamība	Sugu telpiskā izplatība
Piekraste: - Rīgas līča piekraste 0-2 m	luksofora veida (<i>traffic-light plot</i>) tabula 37 sugām	<i>Netika kartēts</i>
- Rīgas līča piekraste 3-10 m	luksofora veida (<i>traffic-light plot</i>) tabula 28 sugām	
- Baltijas jūras piekraste 0-2 m	luksofora veida (<i>traffic-light plot</i>) tabula 28 sugām	
- Baltijas jūras piekraste 3-10 m	luksofora veida (<i>traffic-light plot</i>) tabula 37 sugām	
Rīgas līča atklātā daļa	luksofora veida (<i>traffic-light plot</i>) tabula 31 sugām	Pelaģisko sugu (reņģes un brētliņas) telpiskās izplatības kartes, sagatavotas, ekstrapolējot hidroakustiskās uzskaites datus
Baltijas jūras atklātā daļa	luksofora veida (<i>traffic-light plot</i>) tabula 25 sugām	Pelaģisko sugu (reņģes un brētliņas) telpiskās izplatības kartes, sagatavotas, ekstrapolējot hidroakustiskās uzskaites datus Bentisko sugu (mencas un plekstes) telpiskā izplatība attēlota, izmantojot uzskaites datus, kas iegūti ar pētniecisko grunts trali

Sugu sastopamība raksturota pēc biomasas, kas aprēķināta kā vidējais nozvejotais sugas kopsvars uz vienu tralējumu fiksētā laika vienībā (stundā). Lai attēlotu arī reto zivju sastopamību un to dinamiku, dati tika log-transformēti un pēc tam attēloti luksofora veida (*traffic-light plot*) tabulā, kur ar tumši sarkanu krāsu apzīmēta zema biomasas, bet zaļu – augsta biomasas. Iegūtie rezultāti dod iespēju izdalīt biežāk un retāk sastopamās sugas, kā arī aprakstīt sugu sastopamības izmaiņas analizētajā laika periodā (5.2.3. tabulā).

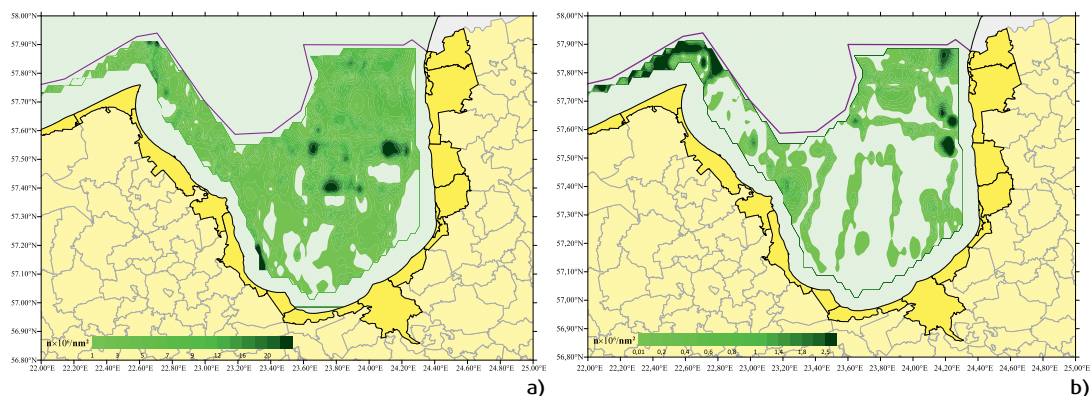
5.2.3. tabula. Zivju sugu sastopamības raksturojums zinātniskajās uzskaitēs Baltijas jūras atklātajā daļā (marts)

Suga	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Kg (log)
Reņģe											0.01-0.1
Brētliņa											0.11-0.5
Plekste											0.51-1
Menca											1.01-1.5
Salaka											1.51-2
Ziemeļu jūrasbullis											2.01-2.5
Lucītis											2.51-3
Zaķzīvis											>3
Akmeņplekste											
Jūras vēdzele											
Jūras zeltplekste											
Lapreņģe											
Trīsdatu stagers											
Mazais jūras grudulis											
Nigļiņš											
Deviņdatu stagers											
Pikša											
Četrragu jūrasbullis											
Asaris											
Skumbrija											
Lentzivs											

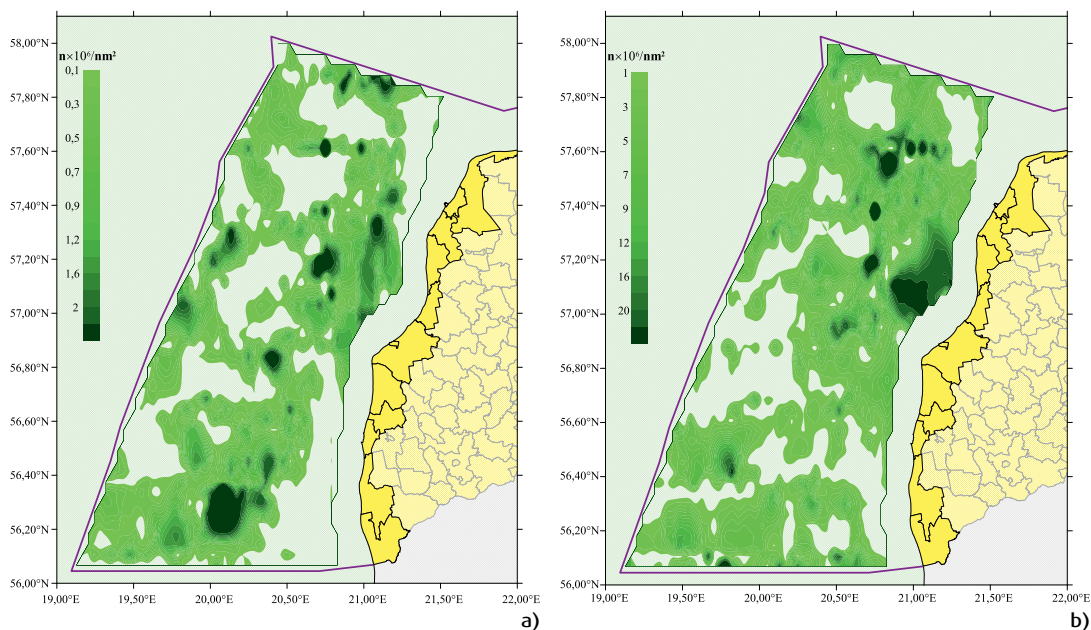
Pelaģisko zivju sugu (reņģes un brētliņas) telpiskā izplatība Rīgas līča un Baltijas jūras atklātajā daļā attēlota kartēs, izmantojot ZI “BIOR” zinātnisko uzskaišu datus, kas ievākti sadarbībā ar Latvijas zvejniekiem. Uzskaišu laikā ievāktā bioloģiskā informācija un hidroakustiskie dati ļauj aprēķināt zivju skaitu hidroakustiskās uzskaites transektēs (kvadrātjūdze) un ar matemātiskām metodēm ekstrapolēt iegūto informāciju uz plašāku laukuma vienību. Kartēs attēlota reņģes un brētliņas izplatība atsevišķi pa gadiem, kā arī kopējā izplatība 2004.-2013. gadā, jūlijā Rīgas līcī (skat. 5.2.4. attēlu) un Baltijas jūras atklātajā daļā, maijā un oktobrī (skat. 5.2.5. attēlu).

Bentisko zivju sugu (mencas un plekstes) telpiskā izplatība Baltijas jūras atklātajā daļā attēlota kartēs, izmantojot ZI “BIOR” zinātnisko uzskaišu datus, kas ievākti ar pētniecisko kuģi. Šīs uzskaites veiktas ar pētniecisko grunts trali (standartizēta metode visām Baltijas jūras valstīm) iepriekš izvēlētajās tralējumu pozīcijās (aptuveni 25 pozīcijas reisā). Zveja ar grunts trali ir atkarīga no jūras gultnes struktūras un ir sekmīgi iespējama tikai noteiktos rajonos. Ikgadējās tralējumu pozīcijas tiek izvēlētas, aptverot noteiktas dziļuma zonas pēc nejaušības principa – izvēloties tralēšanai

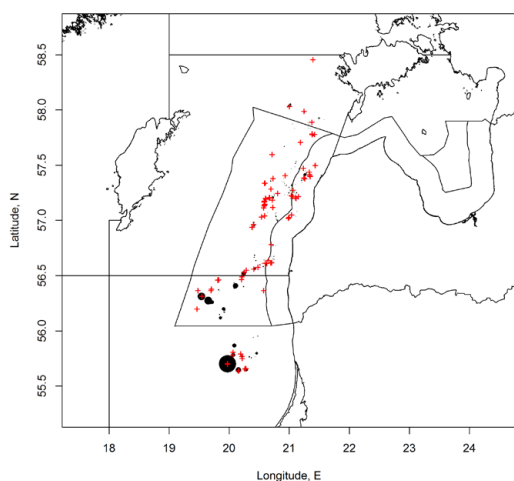
pieejamos rajonus (trases). Uzskaišu rezultāti katrā tralējuma pozīcijā ļauj noteikt nozvejoto zivju sugu kopsvaru, kas tiek standartizēts un attiecināts uz fiksētu laika vienību (stunda). Sagatavotās kartes attēlo apkopotos uzskaišu rezultātus par mencas un plekstes izplatību 2004.-2013. gadā, martā un decembrī, ar dažāda izmēra melniem aplīšiem kartē proporcionāli apzīmējot nozvejoto zivju daudzumu tralējumu pozīcijās, bet ar sarkaniem krustiņiem norādot uz tralējumu pozīcijām, kur suga netika konstatēta (skat. 5.2.6. attēlu).

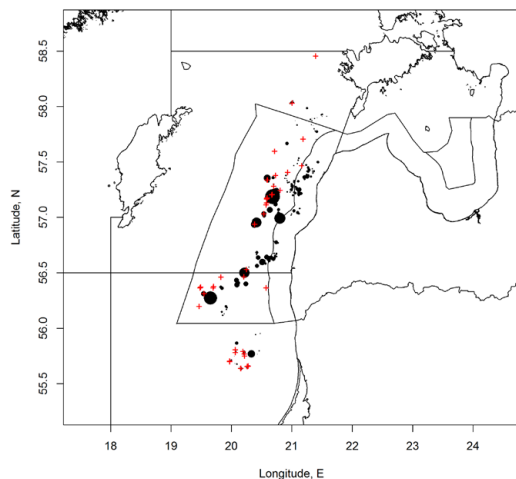
5.2.4. attēls. Reņģes (a) un brētliņas (b) telpiskā izplatība Rīgas līcī 2004.-2013. gadā (jūlijs)

5.2.5. attēls. Reņģes (a) un brētliņas (b) telpiskā izplatība Baltijas jūras atklātajā daļā 2004.-2013. gadā (oktobris)

a)

b)

5.2.6. attēls. Mencas (a) un plekstes (b) izplatība Baltijas jūras atklātajā daļā 2004.-2013. gadā (marts). Melnie aplīši ir proporcionāli nozvejoto zivju daudzumam tralējumu pozīcijās. Sarkanie krustiņi norāda uz tralējumu pozīcijām, kur suga netika konstatēta

Nārsta vietu un mazuļu uzturēšanās rajonu raksturojums

Brētliņas ikru produkcijas raksturošanai izveidotas kartes, izmantojot ZI "BIOR" zinātnisko uzskaišu datus, kas ievākti Baltijas jūras atklātajā daļā (2004.-2013. gads, maijs, jūnijs) uz Vācijas zinātniskā kuģa "ALKOR" vai sadarbībā ar Latvijas zvejniekiem. Uzskaišu laikā ievāktie dati ļauj aprēķināt tikko iznērsto ikru dienas produkciju analizētajās stacijās (ikri/m²) un ar matemātiskām metodēm ekstrapolēt iegūto informāciju uz plašāku laukuma vienību, ņemot vērā ikru vertikālo sadalījumu un ūdens slāņa hidroloģiskos parametrus. Kartes veidotas atsevišķi pa gadiem, lai novērtētu potenciālās atšķirības, kā arī apkopojošā veidā visam periodam (2004-2013).

Savukārt reņģes, mencas un plekstes nārsta vietas raksturotas, balstoties uz literatūras datiem un atspoguļotas visas Baltijas jūras kontekstā.

Jūras zīdītāju izplatības novērtējums

Tā kā Latvijas institūcijas neveic regulāru jūras zīdītāju populācijas monitoringu, pārskatā to izplatības raksturošanai izmantoti HELCOM dati.⁹ Attēloti divu Latvijas ūdeņos sastopamo roņu sugu – pelēkā roņa *Halichoerus grypus* un pogainā roņa *Phoca hispida* – izplatības areāli un izplatības telpiskais sadalījums. Balstoties uz ZI "BIOR" datiem, sniegta arī informācija par 2015. gadā zvejnieku ziņotajiem zvejas tīklos bojā gājušajiem roņiem.

⁹ Distribution of Baltic seals. HELCOM core indicator report. Online. [30.11.2015], <http://helcom.fi/baltic-sea-trends/indicators/distribution-of-baltic-seals/>

5.3. JŪRAS VIDES STĀVOKĻA NOVĒRTĒJUMS

JTP galvenais mērķis ir efektīva un ilgtspējīga jūras izmantošana, sabalansējot ekoloģiskos, ekonomiskos un sociālos aspektus. HELCOM un ES Jūras stratēģijas pamatdirektīva (2008/56/EK)¹⁰ (turpmāk – JSP) uzsver īpašo JTP ieguldījumu kopīgo Baltijas jūras vides mērķu sasniegšanā. JTP izstrādē jūras vides stāvokļa raksturojumā un novērtējumā ir izmantotas divas pieejas.

Pirmkārt, veikta jūras vides monitoringa un pētījumu datu apkopošana, lai sniegtu visaptveroša izpratni par Baltijas jūras ģeoloģiskajiem, fizikālajiem un vides apstākļiem, kuri ir atšķirīgi katrā tās apakšrajonā – Rīgas līcī un atklātā Baltijas jūras daļā. Apkopoto parametru raksturojums sniegts 5.2. nodaļā. JTP jūras vides stāvokļa nodaļās raksturoto parametru atšķirības nosaka arī atšķirīgus vides mērķus katram Baltijas jūras apakšrajonam.

Otrkārt, vides stāvokļa novērtējumā ir izmantota indikators jeb rādītāju pieeja. Latvija ir pārnēsusi JSP prasības savos normatīvajos aktos, tai skaitā 11 raksturlielumus, kas dod iespēju novērtēt jūras vides stāvokli. Tie tiek izmantoti, lai novērtētu antropogēnās iedarbības nozīmīgumu. 2010. gadā Eiropas Komisija (turpmāk – EK) pieņēma Komisijas lēmumu par Laba jūras ūdeņu vides stāvokļa kritērijiem un metodiskajiem standartiem (2010/477/ES)¹¹, kas precīzāk nosaka kritērijus un rādītājus, pēc kādiem tiek veikts jūras vides stāvokļa novērtējums. JTP izstrādes gaitā tika izvērtēti tie EK lēmumā 2010/477/ES noteiktie raksturlielumi, kritēriji un rādītāji, kuriem ir saistība ar jūras telpas izmantošanu un JTP izstrādi.

Latvijas jūras ūdeņu vides stāvokli raksturojošie rādītāji, kuri vērtēti saistībā ar JTP, ir doti 5.3.1.tabulā. Galvenie atlases kritēriji bija raksturlielumu saistība ar jūras telpas izmantošanu, datu pieejamība un novērtēšanas iespējamība. Baltijas jūras apakšreģioniem ir izstrādāti pat vairāki desmiti dažādu vides indikatoru, kuri var būt savstarpēji pretrunīgi. Tāpēc, lietojot atsevišķus vides indikatorus, ļoti svarīga ir pareiza to interpretācija.

Jūras vides stāvokļa rādītāji tika izmantoti vairākos JTP soļos:

- esošās situācijas raksturojumā;
- tendenču novērtējumā;
- jūras izmantošanas stratēģisko scenāriju raksturojumā un to novērtējumā;
- stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējumā.

Viens no raksturlielumiem **Svešās sugas** (D2) JTP paskaidrojuma rakstā tika iekļauts aprakstošā veidā. JTP iekļautie dati raksturo situāciju Baltijas jūrā kopumā, kā arī min galvenos cēloņus – kuģu balasta ūdeņi, akvakultūra un zivju krājuma papildināšana – svešu sugu ienākšanai Latvijas jūras ūdeņos. D2 raksturlielumu būtu nepieciešams turpmāk iekļaut kopējā vides rādītāju sarakstā.

Nemot vērā jūrā esošās saimnieciskās darbības un informācijas trūkumu, JTP netika iekļauts raksturlielums **Enerģija** (D11), kas raksturo arī trokšņa līmeni ūdens vidē. Ja tiek plānoti būvniecības darbi, tai skaitā vēja enerģijas vai oglekļa dioksīda izpētes un ieguves attīstības projekti, tad ir nepieciešams novērtēt vides stāvokli arī saistībā ar šo D11 raksturlielumu.

Raksturlielums **Atkritumi** (D10) nav bijis raksturots JTP izstrādē, jo tas galvenokārt raksturo un atkritumu apsaimniekošanas kvalitāti. Lai gan tūrisms ir viens no jūru piesārņojošu atkritumu rašanās avotiem, tomēr JTP nav īstais mehānisms, lai risinātu šo problēmu. Risinājumus atkritumu

10 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0056&from=EN>

11 [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010D0477\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010D0477(01)&from=EN)

apsaimniekošanai piedāvā atkritumu apsaimniekošanas plāni un pašvaldību izstrādātie noteikumi, kā arī pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai.¹² Pārējiem vides stāvokļa raksturlielumiem (D7-D9) netika identificēta saistība ar JTP, tāpēc tie JTP vides stāvokļa novērtējumā netika ietverti.

Tabula 5.3.1. Jūras vides stāvokli raksturojošie rādītāji (datu avoti norādīti iekavās)

Raksturlielums	Rādītājs	2004	2008	Pašreizējā vērtība (gads, avots)	Tendence	Mērķa vērtība (gads, avots)
Bioloģiskā daudzveidība (D1)	Aizsargājamo teritoriju īpatsvars jūras ūdeņos (%)	0	0	15% (2015, VARAM)	↗	Nav
	Aizsargājamo biotopu aizsardzības stāvoklis	Nav datu		Slikts (2013, DAP)	Nav datu	Labs (2020, ES BDS)
	Miksto grunšu makrozoobentosu indekss BQI: Rīgas līcī (RL) un Baltijas jūrā (BJ)	3,31 (RL) 3,72 (BJ) (LHEI)	3,24 (RL) 4,12 (BJ) (LHEI)	3,55 (RL) 3,80 (BJ) (2014, LHEI)	→	References vērtība 5,4 (RL) 7,0 (BJ) (2020, JVSSN)
Komerčiālo zivju un gliemeņu populācijas (D3)	Nārsta bara biomasa (Bpa) - Rīgas līcī, reņģe (tūkst. tonnas gadā)	90,4	85,9	103,4 (2014, ICES WGBFAS)	→ Kopš 1980. gadu beigām krājums ir labā stāvoklī	Labs stāvoklis 60,0 (2020, JVSSN)
Barības ķēdes (D4)	Zooplanktona vidējais izmērs pret kopējo krājumu (RL)	Izm.=0,0029 (mg/ind) krāj.=143187 (ind/m ³) (LHEI)	Izm.=0,0048 (mg/ind) krāj.=62529 (ind/m ³) (LHEI)	Izm.=0,0038 (mg/ind) krāj.=54930 (ind/m ³) (2014, LHEI)	Nav tendences	Labs stāvoklis Izm.=>0,0027 (mg/ind) krāj.=>91722 (ind/m ³) (2014, MARMONI)
Eitifikācija (D5)	Biogēno elementu (N, P) emisijas virszemes ūdeņos no punktveida piesārņojuma avota (tonnas, gadā)		334(P) 3608(N)	241 (P) 1818 (N) (2013, LVGMC)	↘	Nav
	Vasaras hlorofila <i>a</i> koncentrācija Rīgas līcī (RL) un Baltijas jūrā (BJ)	6,1 (RL piekr.) 3,89 (BJ piekr.) (LHEI)	5,8 (RL piekr.) 3,67 (BJ piekr.) (LHEI)	3,90 (RL piekr.) 2,46 (BJ piekr.) (2014, LHEI)	↘	References vērtība 1,8 mg m ⁻³ (RL) 1,2 mg m ⁻³ (BJ) (2020, JVSN)
	Makroaļģu <i>Fucus vesiculosus</i> maksimālā dziļuma izplatība Rīgas līcī (RL) un <i>Furcellaria umbricalis</i> maksimālā dziļuma izplatība Baltijas jūrā (BJ)	Nav datu	14,8 m (BJ, 2006.gads) 5 m (2007,RL) (LHEI)	14,8 m (BJ, 2013. gads) 4,7 m (2013, RL) (LHEI)	→	References vērtība 7 m (RL) 20 m (BJ)
Jūras dibena integritāte (D6)	<i>Macoma balthica</i> populācijas struktūra (RL)	Nav datu	Nav datu			Labs stāvoklis 11,44 mm (RL) (2014, MARMONI)

12 <http://likumi.lv/ta/id/283518-par-planu-pasakumu-programma-laba-juras-vides-stavokla-panaksanai-2016-2020-gada>

5.4. JŪRAS EKOSISTĒMAS PAKALPOJUMU KARTĒŠANA UN NOVĒRTĒŠANA

5.4.1. Ekosistēmu pakalpojumu pieejas attīstība un loma telpiskās plānošanas procesā

Ekosistēmu pakalpojumu (turpmāk - EP) koncepcijas izstrāde ir aizsākusies 20. gadsimta nogalē, taču plašāku popularitāti un nozīmi politikas veidošanas procesā tā ieguvusi 2005. gadā, kad Apvienoto Nāciju Organizācija, līdzdarbojoties vairāk nekā 1000 pasaules vadošajiem bioloģijas zinātniekiem, publicēja „Tūkstošgades ekosistēmu novērtējumu” (*Millennium Ecosystem Assessment*). Nākamais nozīmīgais solis šajā jomā bija 2007. gadā uzsāktā starptautiskā iniciatīva „Ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības ekonomika” (*The Economics of Ecosystems and Biodiversity* (TEEB)), kuras mērķis bija apzināt bioloģiskās daudzveidības ekonomisko vērtību.

ES dalībvalstīs EP pieejas īstenošana praksē, nacionālā līmenī, uzsākta līdz ar ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas 2020. gadam pieņemšanu. Stratēģijas 5. uzdevums „Uzlabot zināšanas par ekosistēmām un to pakalpojumiem ES” paredzēja līdz 2014. gadam visām ES dalībvalstīm savu teritoriju robežās nokartēt un novērtēt ekosistēmu un to sniegto pakalpojumu stāvokli, bet līdz 2020. gadam novērtēt to ekonomisko vērtību. Šī uzdevuma īstenošanai Eiropas Komisija ir izveidojusi darba grupu „Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services” (MAES), kas ir piedāvājusi metodisko ietvaru un indikatorus ekosistēmu pakalpojumu novērtēšanai¹³.

Jūras ekosistēmas sniegto pakalpojumu apzināšanas nozīmi uzsvēra arī ES JTP Direktīva (2014/89/EU) un apvienotās HELCOM-VASAB JTP darba grupas izstrādātās „Vadlīnijas ekosistēmu pieejas īstenošanai jūras telpiskajā plānošanā”¹⁴.

EP novērtēšana var tikt veikta, izmantojot gan biofizikālās, gan sociālās, kā arī ekonomiskās novērtēšanas metodes. Ekonomiskās un sociālās novērtēšanas metodes var būt būtisks atbalsts lēmumu pieņemšanā saistībā ar zemes lietojuma maiņu vai projektiem, kas ietekmē ekosistēmu stāvokli un to sniegtos pakalpojumus. Savukārt biofizikālās metodes izmanto EP kartēšanā, kas kalpo kā pamatinformācija gan dabas aizsardzības, gan telpiskās plānošanas procesā.

5.4.2. Jūras ekosistēmu funkciju un pakalpojumu identificēšana

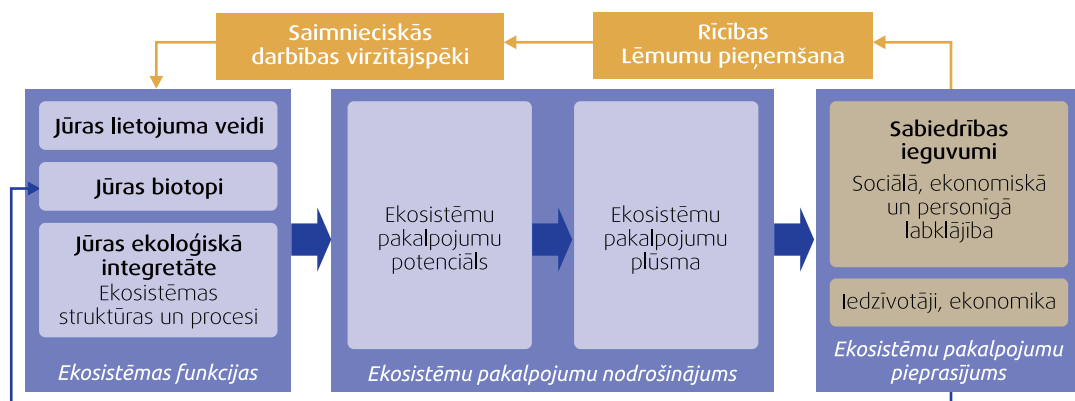
„Millennium Ecosystem Assessment” definē EP kā visus labumus, ko cilvēki gūst no ekosistēmām. Pēdējos gados šis jēdziens ir precizēts – ar EP ekosistēmu pakalpojumiem saprotot ekosistēmas struktūru un funkciju devumu cilvēku labklājībā, kas veidojas kombinācijā ar cilvēku darbības ieguldījumu ekosistēmā (Burkhard et al. 2012¹⁵). Šī definīcija uzsver ekosistēmas struktūras un ar to saistīto bioķīmisko procesu nozīmi ekosistēmas funkciju un pakalpojumu nodrošināšanā.

Ekosistēmas struktūra, funkcijas un to stāvoklis mijiedarbībā ar cilvēku saimniecisko darbību un tās radītajām slodzēm nosaka ekosistēmu pakalpojumu potenciālu jeb hipotētiski pieejamo apjomu. Savukārt reāli izmantoto ekosistēmu pakalpojumu apjoms jeb plūsma veido sabiedrības ieguvumus un kalpo par pamatu iedzīvotāju labklājībai (skatīt 5.4.1 attēlu).

13 European Union (2014). *Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services. Indicators for ecosystem assessments under Action 5 of the EU Biodiversity Strategy to 2020. 2nd Report – Final, February 2014.* pp.80

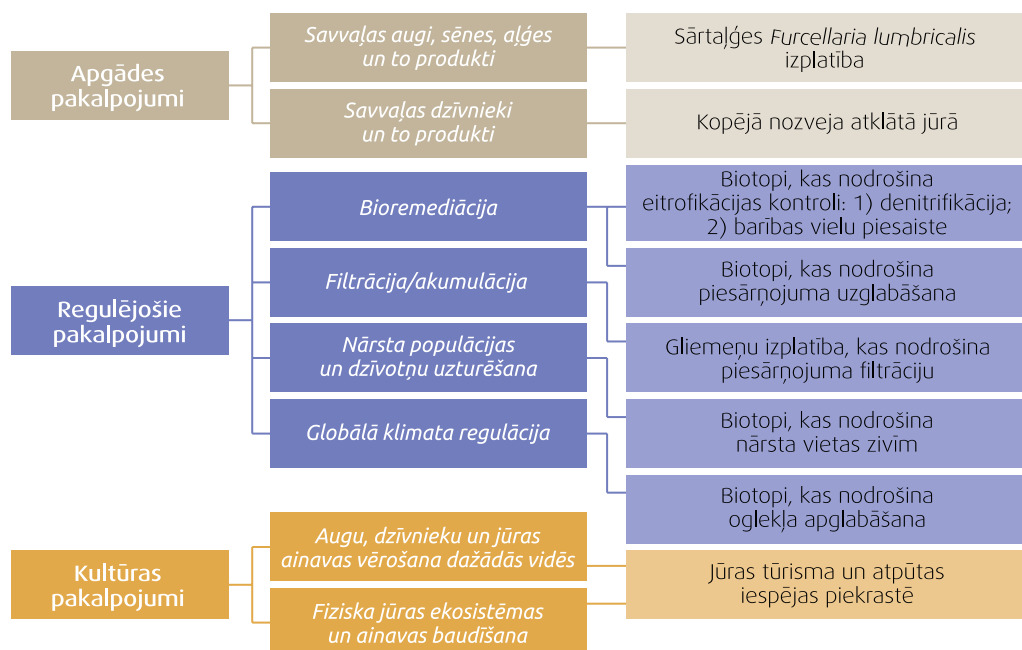
14 Joint HELCOM-VASAB Maritime Spatial Planning Working Group (2015). *Guidelines for the implementation of ecosystem-based approach in MSP.* pp. 18 Pieejams: <http://www.vasab.org/index.php/maritime-spatial-planning/mssp-wg>

15 Burkhard, B., Kroll, F., Nedkov, S., Müller, F. (2012a): *Mapping supply, demand and budgets of ecosystem services. Ecological Indicators* 21: 17-29.

5.4.1 attēls. Ekosistēmu funkciju, pakalpojumu un ieguvumu konceptuālais modelis (sagatavots pēc B. Burkharda, 2014¹⁶)

EP koncepta integrēšanu Latvijas JTP izstrādes procesā nodrošināja šādi soļi: i) ekosistēmas struktūras un tās dažādo komponentu kartēšana un novērtējums; ii) jūras ekosistēmas funkciju un pakalpojumu raksturojums; kā arī iii) EP biofizikālā kartēšana, attēlojot ekosistēmas pakalpojumu potenciālu, kas novērtēts pēc bentisko biotopu izplatības, kā arī izmantoto ekosistēmu pakalpojumu apjomu jeb plūsmu, ko raksturo zivju nozveja un piekrastes izmantošana tūrismam un atpūtai. JTP netika izmantotas EP sociālās un ekonomiskās novērtēšanas metodes, kas ļauj novērtēt tiešos ieguvumus sabiedrībai, kā arī EP ekonomisko vērtību. Tā vietā tika iegūstot telpiska informācija par EP izplatību, kas bija būtiska, lai novērtētu JTP risinājumu iespējamās ietekmes uz jūras ekosistēmu.

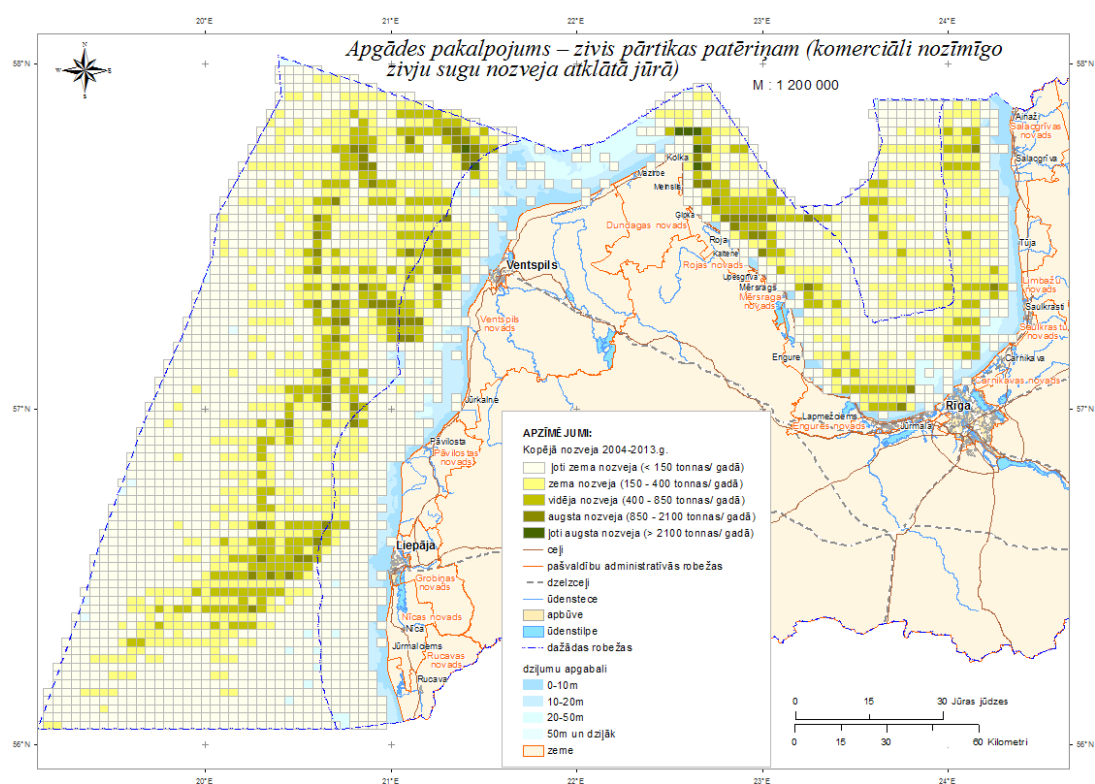
5.4.2 attēls. Latvijas JTP ietvaros kartētie ekosistēmu pakalpojumi un kartēšanai izmantotie indikatori

¹⁶ Burkhard, B., M. Kandziora, Y. Hou & F. Müller (2014): Ecosystem Service Potentials, Flows and Demands - Concepts for Spatial Localisation, Indication and Quantification. *Landscape online* 34: 1-32

5.4.3. Jūras ekosistēmu pakalpojumu kartēšanas un novērtēšana rezultāti

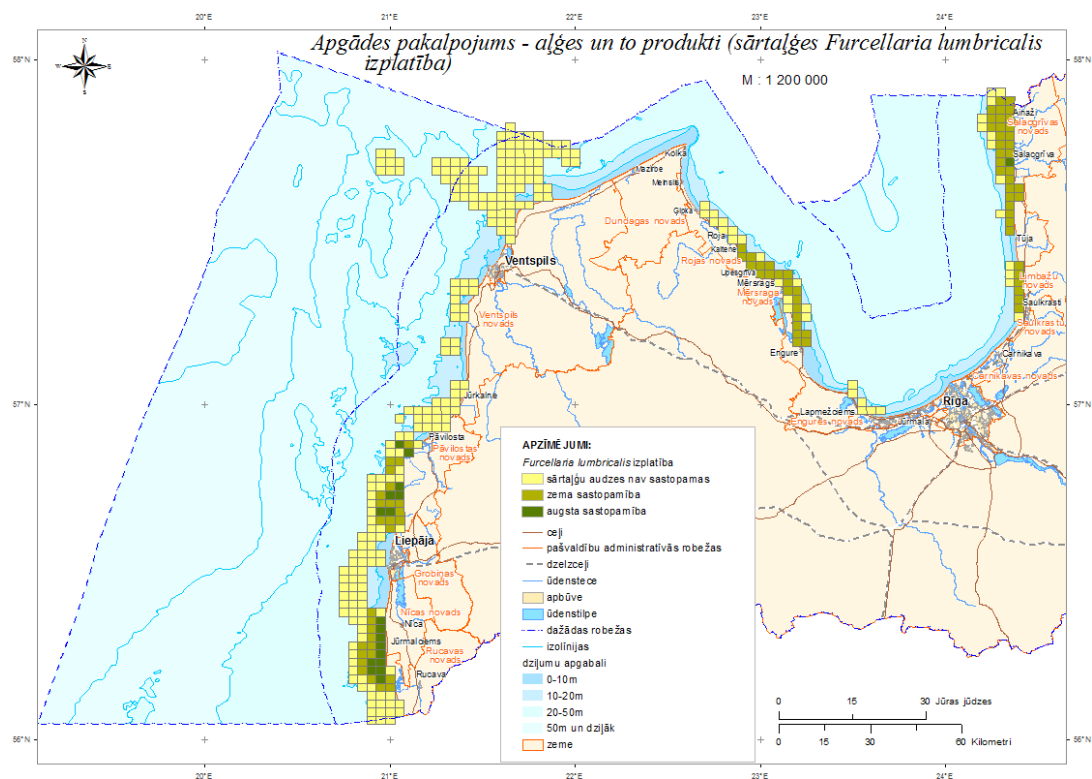
JTP ietvaros tika veikts atsevišķu jūras EP izplatības biofizikālais novērtējums. Jūras EP kartēšanai izmantoti pieejamie telpiskie dati par pakalpojumu nodrošinājumu, kā arī uz ekspertu zināšanām balstīts hipotētisks novērtējums par EP nodrošinājumu un izplatību.

Apgādes pakalpojuma – zivis pārtikas patēriņam – nodrošinājuma attēlošanai izmantoti ZI “BIOR” dati par komerciāli nozīmīgo zivju sugu (brētliņu, reņģu, mencas un plekstes) kopējo nozveju atklātā jūrā 10 gadu periodā (no 2004.- 2013. gadam) un attēloti skalā no 1 līdz 5 (1 – ļoti zema nozveja un 5 – ļoti augsta nozveja) (skatīt 5.4.3. attēlu). Tomēr šajā novērtējumā nav iekļauti piekrastes zvejas dati (līdz 20 m dziļumam), kas veido ievērojamu nozvejas daļu un vērtējams kā būtisks ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājums piekrastes iedzīvotājiem. Informācija par piekrastes nozveju ir apkopota administratīvo vienību – pagastu griezumā un līdz ar to nav atspoguļojama ar tādu pašu telpisku izšķirtspēju, kā nozveja atklātā jūrā un iekļaujama vienotā kartē.

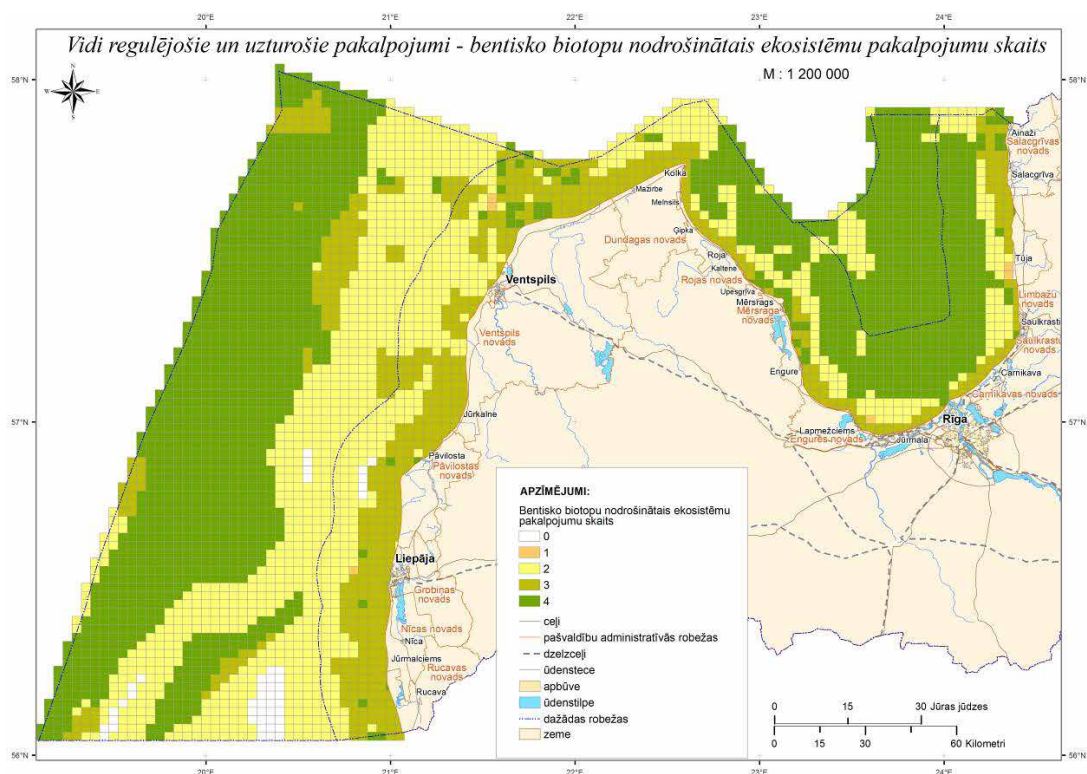
5.4.3. attēls. Apgādes pakalpojuma – zivis pārtikas patēriņam nodrošinājums – kopējā nozveja atklātā jūrā (izņemot piekrastes ūdeņus)

Balstoties uz pieejamiem LHEI lauku pētījuma datiem un ekspertu zināšanām, ir novērtēts nodrošinājuma potenciāls *apgādes pakalpojumam – aļģes un to produkti*. Kā pieejamais resurss novērtētas sārtaļģes *Furcellaria lumbricalis* audzes, izmantojot ekspertu vērtējumu, lai noteiktu bentiskos biotopus, kuros iespējama sārtaļģes izplatība, un, kombinējot šo informāciju ar zemūdens biotopu apsekojuma datiem, kas daļēji nosedz iespējamās sārtaļģes izplatības teritorijas, sniedz informāciju par sārtaļģes procentuālo segumu laukuma vienībās. Apkopotā informācija attēlota skalā no 1 līdz 3, kur 1 – sārtaļģes izplatībai piemērotie biotopi, kur konkrētā suga līdz šim nav konstatētas; 2 – novērota zema sārtaļģes sastopamība; 3 – novērota augsta sārtaļģes sastopamība (skat. 5.4.4. attēlu).

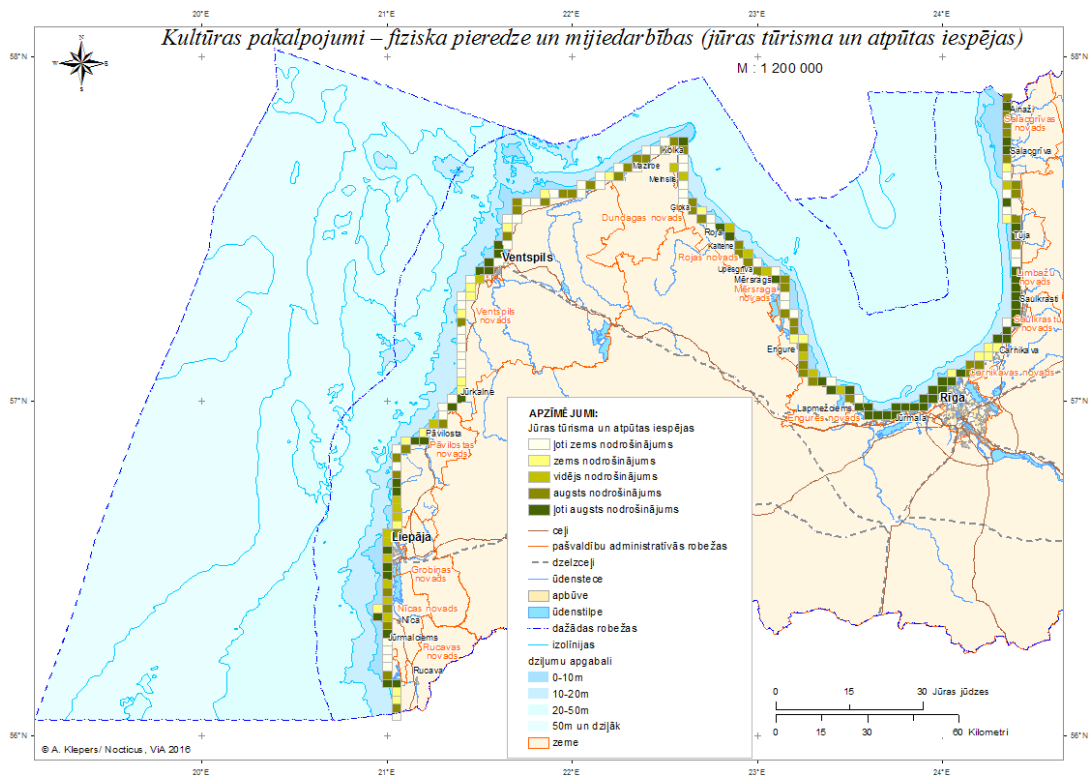
5.4.4. attēls. Apgādes pakalpojuma – aļģes un to produkti - nodrošinājuma potenciāls (sārtaļģes *Furcellaria lumbricalis* izplatība)

Vidi regulējošo un uzturošo pakalpojumu kartēšana tika veikta, izmantojot bentisko biotopu izplatības karti. Balstoties uz ekspertu zināšanām, tika identificēti EP veidi, kuru nodrošinājums ir saistīts ar bentiskajiem biotopiem (vai biotops nodrošina konkrēto pakalpojuma veidu – jā/nē). Balstoties uz novērtējuma rezultātiem, ir sagatavotas 6 kartes, kas attēlo katra izvēlēta EP izplatību, kā arī summārā (katra biotopa veida nodrošināto pakalpojumu skaita) EP karte (skat. 5.4.5. attēlu).

5.4.5. attēls. Bentisko biotopu nodrošināto vidi regulējošo un uzturošo pakalpojumu nodrošinājuma potenciāls

Kultūras pakalpojumu jomā ir novērtēta ar jūras tūrismu un atpūtu saistītā *fiziskā pieredze un mijiedarbība*, kas ietver dabas un jūras ainavas vērošanas iespējas, kā arī fizisku baudīšanu (rekreācijas un aktīvā ūdenssporta iespējas piekrastē). Vērtējuma pamatā ir vairāku kritēriju kombinācija: esošais ekosistēmas pakalpojumu lietotāju skaits; labākās vietas noteiktam atpūtas veidam jeb dzīves stilam (makšķerēšanai, putnu vērošanai, kaitbordam u.c.); un piekļuve – stāvlaukumu vai publiskas lietošanas ceļu esamība tieši jūras tuvumā. Apkopotā informācija attēlota skalā no 1 līdz 5, kur 1 – Joti zems nodrošinājums un 5 – Joti augsts nodrošinājums (skat. 5.4.6.).

5.4.6. attēls. Kultūras pakalpojumu – fiziskā pieredze un mijiedarbība nodrošinājums – jūras tūrisma un atpūtas iespējas piekrastē

EP kartēšanas rezultāti izmantoti stratēģiskajā ietekmes uz vidi novērtējumā, veicot alternatīvo scenāriju, kā arī optimālā jūras telpas izmantošanas risinājuma telpisko ietekmju identificēšanai (skat. 5.5. nodaļu). Tomēr šobrīd iegūtie rezultāti sniedz tikai indikatīvu priekšstatu par EP nodrošinājumu. Lai pilnīgāk apzinātu priekšstatu jūras ekosistēmas sniegto pakalpojumu potenciālu, apgādes pakalpojumu kategorijā jāveic visaptverošs zivju resursu novērtējums, iekļaujot piekrastes ūdeņus un balstoties uz zinātniskās izpētes (ne tikai nozvejas) datiem. Papildus būtu iespējams arī kartēt aļģu izplatību, kas izmantojama kā bioenerģijas avots, kā arī abiotisko enerģijas resursu – vēja un viļņu potenciālu. Vidi regulējošo pakalpojumu kategorijā nepieciešams precizāk, balstoties uz mērījumiem dabā un ģeotelpiskiem modeļiem, novērtēt un kartēt jūras ekosistēmas veikto vides piesārņojuma mazināšanu (bioremidāciju, filtrāciju, akumulāciju), plūsmu regulēšanu (t.sk. erozijas kontroles), kā arī fizikālo, ķīmisko un bioloģisko apstākļu uzturēšanu (dzīvotņu un nārsta vietu uzturēšana, klimata regulāciju). Kultūras pakalpojumu jomā papildus jau novērtētajam rekreācijas iespēju nodrošinājumam, būtu nepieciešams novērtēt un kartēt arī jūras un piekrastes zinātnisko, izglītojošo, kultūrvēsturisko un ainavisko vērtību.

5.5. STRATĒGISKAIS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS

JTP stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (jeb vides pārskats) ir sagatavots saskaņā ar EK Direktīvu 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtēšanu un 23.03.2004. MK noteikumiem Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Vides pārskata izstrāde noritēja vienlaikus ar JTP izstrādi, izmantojot pieejamo zinātnisko informāciju un statistikas datus par jūras vides stāvokli, tā attīstības tendencēm un apdraudošajiem faktoriem, tādējādi sniedzot zinātnisku pamatojumu ekosistēmas pieejas īstenošanai jūras izmantošanas pārvaldībā.

JTP ietvēra šādus soļus:

- konsultācijas ar atbildīgajām iestādēm (Vides pārraudzības valsts biroju un Dabas aizsardzības pārvaldi) par nosacījumiem vides pārskata izstrādei un pārrobežu konsultāciju organizēšanu;
- esošās situācijas novērtējumu, galveno vides problēmu identificēšanu un sākotnējo ietekmju novērtējumu;
- JTP ietvertu alternatīvo jūras izmantošanas scenāriju īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējumu saskaņā ar izvēlētiem kritērijiem un rādītājiem (metodes aprakstu skatīt pielikumā, sadaļā 1.2);
- JTP ietvertā atļautās izmantošanas risinājuma ietekmes uz vidi izvērtējumu, tai skaitā risinājumi, lai novērstu vai samazinātu plānošanas dokumenta būtisko ietekmi uz vidi;
- Vides pārskata projekta pilnveidošanu, ņemot vērā sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtos komentārus un priekšlikumus.

Esošā jūras vides stāvokļa un tendenču raksturošanai izmantoti Jūras SP (2008/56/EK) un EK lēmuma 2010/477 noteiktie raksturlielumi, kritēriji un rādītāji, kuriem ir saistība ar jūras telpas izmantošanu un par kuriem ir pieejama nepieciešamā informācija (bioloģiskā daudzveidība (D1), komerciālo zivju un gliemeņu populācijas (D3), eitrofikācija (D5) un jūras dibena integritāte (D6)). Raksturojums balstīts uz LHEI sagatavotajiem datiem. Sniegts ieskats par bioloģiskās daudzveidības aizsardzības pasākumiem Latvijas jūras ūdeņos, kā arī aizsargājamo biotopu un sugu aizsardzības stāvokli. Vides problēmu un tendenču raksturošanai izmantota HELCOM Baltijas jūras rīcības plānā (2007), ziņojumā par Baltijas jūras eitrofikācijas stāvokli (2014) un klimata pārmaiņām (2013) iekļautā informācija, kā arī dati no LHEI sagatavotās „Priekšizpētes pasākumu programmas izstrādei laba jūras vides stāvokļa panākšanai” (2014) un citi informācijas avoti.

JTP ietvertu alternatīvo jūras izmantošanas scenāriju vides ietekmju vērtējums tika veikts, izmantojot daudz-kritēriju analīzes metodi (metodes aprakstu skatīt pielikumā, sadaļā 1.2). Scenāriju ietekmes tika vērtētas un savstarpēji salīdzinātas kontekstā ar stratēģiskajā daļā definēto jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējumu un jūras telpas izmantošanas prioritārajām jomām (vairāk par scenāriju izstrādi un ietekmju izvērtēšanas metodi skatīt 6.1. nodaļu).

Vides ietekmju izvērtēšanai tika izvēlēti šādi kritēriji:

- slodzes samazināšana uz jūras ekosistēmu un laba jūras ūdeņu vides stāvokļa nodrošināšana;
- bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmas stabilitātes nodrošināšana;
- atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas patēriņā;
- siltumnīcas efekta gāzu emisiju samazināšana.

Papildus veikts katra scenāriju telpiskās ietekmes izvērtējums attiecībā uz jūras ekosistēmas komponentēm un pakalpojumu nodrošinājumu, ietverot šādus soļus:

- sagatavota plānoto saimniecisko darbību ietekmju matrica salīdzinošā skalā (0 – nav negatīvas ietekmes; 1 – iespējama neliela negatīva ietekme; 2 – būtiska negatīva ietekme). Balstoties uz hidrobioloģijas, ornitoloģijas un ihtioloģijas ekspertu vērtējumu, noteikta katra izmantošanas veida iespējamā ietekmes pakāpe uz dabas vērtībām, kuru izplatības raksturošanai ir pieejami telpiskie dati (bentiskie biotopi, komerciāli nozīmīgo zivju sugām nozīmīgās teritorijas un no aizsardzības viedokļa nozīmīgāko putnu sugu koncentrēšanās vietas);
- izmantojot ArcGIS programmatūru, dabas vērtību izplatības datu slāņi un ekosistēmu pakalpojumu kartes pārklātas ar scenārijos plānoto lietojumveidu datu slāņiem un noteiktas teritorijas, kur plānotās darbības varētu radīt būtisku negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmas dabas vērtībām vai ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājumu;
- veicot telpisko datu analīzi, izvērtētas scenārijos piedāvāto telpisko risinājumu iespējamās ietekmes uz jūras ekosistēmu un tās sniegtajiem pakalpojumiem, tādējādi ļaujot plānot jūras telpas izmantošanas optimālo risinājumu, ņemot vērā konkrētu teritoriju jutīgumu.

JTP ietvertā atļautās izmantošanas risinājuma ietekmju novērtēšanai tika izmantota līdzīga pieeja, kā vērtējot četru alternatīvo scenāriju telpiskās ietekmes (skat. 6.1. nodaļu un metodes aprakstu pielikumā). Sagatavotas kartes ar paredzamās saimnieciskās darbības ietekmi uz bentiskajiem biotopiem, putnu un roņu sugām nozīmīgajām teritorijām, komerciāli nozīmīgo zivju sugu vērtīgākajām nozvejas teritorijām, kā arī JTP novērtēto EP nodrošinājumu. Papildus veikts arī JTP piedāvāto telpisko risinājumu ietekmju izvērtējums, izmantojot JSP ieviešanai izmantotos vides stāvokli raksturojošie rādītājus (skat. tabulu 5.3.1.).

Visā JTP un Vides pārskata izstrādes gaitā nodrošināta aktīva sabiedrības līdzdalība. Nozaru pārstāvji un citi interesenti tika iepazīstināti ar esošās situācijas novērtējumu un identificētajām vides problēmām, kā arī iesaistīti alternatīvo jūras izmantošanas scenāriju ietekmju izvērtēšanā un atļautās jūras telpas izmantošanas nosacījumu definēšanā. Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana tika organizēta vienlaicīgi ar JTP projekta sabiedrisko apspriešanu.

6 JŪRAS ATĻAUTĀS IZMANTOŠANAS NOTEIKŠANA

Jūras atļautā izmantošanas noteikšana tika izstrādāta, ņemot vērā atsevišķu analīžu rezultātus:

- esošās situācijas novērtējumu;
- stratēģiskos uzstādījumus – ilgtermiņa redzējums, mērķi un uzdevumi;
- četru atšķirīgu scenāriju novērtējumu;
- izmantošanas izslēdzošos un saskaņošanas kritērijus.

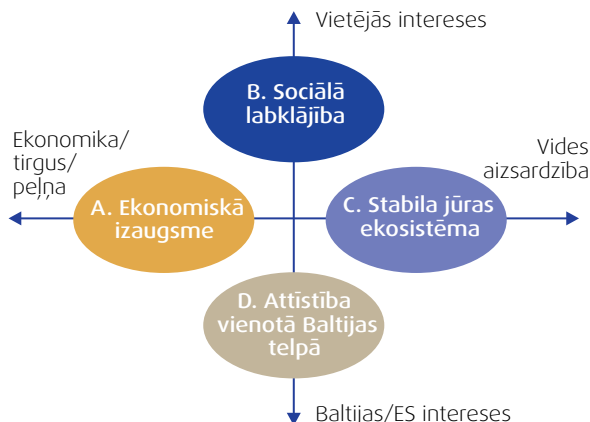

6. attēls. Jūras atļautās izmantošanas noteikšanas koncepts

6.1. SCENĀRIJU IZSTRĀDE UN IZVĒRTĒŠANA

Scenāriji ir viena no attīstības plānošanā izmantotajām metodēm, kuras mērķis ir radīt iespēju izvērtēt dažādas alternatīvas plānošanas gaitā. Turklāt alternatīvu izstrādi un izvērtējumu pieprasa arī SIVN. Tādējādi šī metode kalpo dažādiem plānošanas uzdevumiem. Latvijas JTP kontekstā izstrādātie scenāriji un to **apraksti bija viens no diskusiju materiāliem**, lai labāk formulētu stratēģiskās prioritātes un uzdevumus, kā arī demonstrētu pozitīvos un negatīvos aspektus dažādām attīstības alternatīvām.

Scenāriju definēšanā un raksturojumā būtiska bija iespējamo attīstības virzienu (asu) atkarība no attīstības gaitu noteicošajiem faktoriem (virzošajiem spēkiem), kas ietekmē jūras resursu un telpas izmantošanu jūras nozarēs. Atšķirīgās **politikas un sabiedrības** prioritātes tika izvēlētas kā iespējamo izvēlu pretnostatījums. Uz vertikālās ass ir pretnostatītas **vietējās** intereses un **Baltijas un/vai ES mēroga** intereses. Savukārt uz horizontālās ass ir pretnostatīta **ekonomikas** (brīvais tirgus, peļņa, konkurence) un **vides aizsardzības** (vides stāvoklis, klimata pārmaiņas) intereses. Atkarībā no tā, kā attīstības gaitu noteicošie faktori mainās saistībā ar politikas un sabiedrības izvēlēm (prioritātēm), ir identificēti četri prioritāšu ziņā (radikāli) atšķirīgi attīstības scenāriji (skat. 6.1. attēlu).

6.1. attēls. Stratēģiskie scenāriji Latvijas JTP izstrādē

Katram no scenārijiem tika izstrādāts: i) apraksts, kas raksturo politikas, ekonomiskos, tehnoloģiskos, sociālos un demogrāfiskos, kā arī vides un klimata virzošos spēkus; ii) semi-kvantitatīvo tendenču raksturojums, balstīts uz indikatoriem (rādītājiem); iii) telpiskais risinājums.

SVID analīze

Scenāriju stratēģiskais novērtējums, izmantojot SVID analīzi, tika veikts trīs reģionālo sanāksmju laikā Liepājā, Ventspilī un Saulkrastos 2015. gada jūlijā, piedaloties jūras telpas izmantošanā ieinteresēto pušu pārstāvjiem. Sanāksmju dalībnieki darba grupu diskusijās, izmantojot “world café” metodi, komentēja katru no scenārijiem, norādot to stiprās un vājas puses, iespējas un draudus. Īpaša uzmanība diskusiju laikā tika pievērsta katra scenārija telpiskajiem risinājumiem, apzinot to trūkumus, iespējamus starpnozaru konfliktus un arī iespējas, kā tos mazināt.

6.2. attēls. Iesaistīto pušu līdzdalība SVID analīzes veikšanā

Daudz-kritēriju analīze

Scenāriju ekonomiskās, sociālās, vides un klimata ietekmes, kā arī pārrobežu konteksts ir novērtēts kvalitatīvi, izmantojot daudz-kritēriju analīzes metodi. Scenāriju ietekmes tika vērtētas un savstarpēji salīdzinātas kontekstā ar stratēģiskajā daļā definēto jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējumu un jūras telpas izmantošanas prioritārajām jomām, kas tika izstrādāts saskaņā ar ieinteresēto pušu ierosinājumiem JTP izstrādes reģionālajās sanāksmēs 2015. gada martā. Lai novērtētu, kā konkrētais scenārijs nodrošinātu ilgtermiņa redzējuma īstenošanu, tika definēti 3-5 kritēriji katrai no ietekmju grupām.

Scenāriju ietekmes pēc izvēlētajiem kritēriji tika novērtētas salīdzinošā skalā, balstoties uz ekspertu vērtējumu un scenāriju raksturošanai izmantotajiem attīstības tendenču rādītājiem. Pārrobežu konteksta vērtējums tika sagatavots sadarbībā ar Lietuvas un Igaunijas jūras telpiskās plānošanas ekspertiem. Izveidotā skala: -2: būtiska negatīva ietekme; -1: neliela negatīva ietekme; 0: nav ietekmes; 1: neliela pozitīva ietekme; 2: būtiska pozitīva ietekme. Tā tika izmantota arī ietekmes uz vidi un ekosistēmas pakalpojumiem novērtējumā (metodes aprakstu skatīt pielikumā, sadaļā 1.2).

6.2. JŪRAS TELPAS IZMANTOŠANAS KRITĒRIJI

Jūras atļautās izmantošanas noteikšanas kritēriji ietver nosacījumus, kas jāņem vērā, plānojot jūras izmantošanas veidu novietojumu un saimnieciskās darbības ierobežojumus, lai novērstu starpnozaru konfliktus, nodrošinātu atbilstību normatīvajam regulējumam, dabas apstākļiem un pieejamajiem resursiem, kā arī mazinātu negatīvo ietekmi uz jūras ekosistēmu un tās spēju pielāgoties izmaiņām.

JTP projekts piedāvā izmantot divas jūras atļautās izmantošanas noteikšanas kritēriju kategorijas:

- 1. izmantošanu izslēdzošie kritēriji** – ietver obligātos nosacījumus, kas jāņem vērā, izvēloties teritoriju kādam noteiktam izmantošanas veidam:
 - a. plānoto izmantošanas veidu atbilstība normatīvajam regulējumam;
 - b. nesavietojamu izmantošanas veidu telpiska nošķiršana;
 - c. saimniecisko darbību ierobežojoši faktori:
 - dabas apstākļi/fizioģeogrāfiskie parametri (kuģošanai piemērotais dziļums, vēja turbīnu ierīkošanai piemērotais dziļums u.c.);
 - resursu pieejamība (zivju resursi, vēja/viļņu enerģija, ogļūdeņraži u.c.);
 - īpaši jutīgu vai ekoloģiski vērtīgu teritoriju saglabāšana;
 - tehnoloģiskās iespējas (piemēram, vēja parku novietojums un paredzamās jaudas atkarībā no pieslēguma iespējām elektropārvades tīkliem sauszemē);
 - valsts aizsardzības un drošības nodrošināšanai nepieciešamie pasākumi un ierobežojumi.

2. izmantošanas saskaņošanas kritēriji – nosacījumi, kas jāņem vērā, lai nodrošinātu ekosistēmu pieejas īstenošanu jūras telpiskās plānošanas procesā kā arī jūras telpas un resursu ilgtspējīgu un sabalansētu izmantošanu:

- a. ekosistēmas integritātes saglabāšana, nodrošinot funkcionāli saistītu teritoriju nepārtrauktību un respektējot Baltijas jūru kā vienotu ekosistēmu:
 - pēc iespējas jānovērš zemūdens dzīvotņu fragmentācija;
 - jānodrošina sugu daudzveidības un to izplatībai nozīmīgu teritoriju saglabāšanu, ņemot vērā sugu dzīves ciklu un dažādas attīstības stadijas (“zilo koridoru” pieejas īstenošana);
- b. racionāla jūras telpas izmantošana un starpnozaru konfliktu mazināšana:
 - pēc iespējas jānodrošina pietiekama telpa esošajiem jūras lietojuma veidiem, kā arī jāparedz vieta jaunām, ekonomiski pamatotām izmantošanas interesēm;
 - jāizvērtē iespējas apvienot telpā dažādus jūras lietojumu veidus ar līdzīgām prasībām pēc vides apstākļiem un infrastruktūras, kas netraucē viens otru;
 - savietojamu jūras lietojuma veidu gadījumā jānosaka prioritārā izmantošana un no tās izrietošie nosacījumi pārējiem lietojuma veidiem;
 - nosakot prioritātes jūras telpas izmantošanā, priekšroka dodama esošiem vai arī nepārvietojamiem jūras lietojuma veidiem;
- c. sinerģiju veicināšana starp dažādiem izmantošanas veidiem:
 - pēc iespējas veicināt savstarpēji papildinošu vai atkarīgu (funkcionāli saistītu) jūras izmantošanas veidu līdzāspastāvēšanu.

6.3. IZMANTOŠANAS VEIDU KONFLIKTU UN SINERĢIJAS ANALĪZES MATRICA

Lai identificētu savstarpēji nesavietojamus izmantošanas veidus, kā arī izmantošanas veidus, kuru savietošana iespējama, ņemot vērā konkrētus nosacījumus vai normatīvo regulējumu, ir izstrādāta jūras telpas izmantošanas iespējamo konfliktu analīzes matrica (skat. 6.3. tabulu). Atsevišķos gadījumos esošais normatīvais regulējums paredz ierobežojumus vai aizliegumus, kas nošķir telpiski nesavietojamus lietojuma veidus. Tomēr pastāv arī gadījumi, kad iespējamie konflikti netiek novērsti ar normatīvo aktu palīdzību.

6.3 tabula: jūras telpas izmantošanas iespējamo konfliktu analīzes matrica (tabulā izcelti izmantošanas veidi, kuriem JTP ietvaros tiek noteiktas piemērotākās teritorijas)

	Izmantošanas veidi, kas netraucē viens otram vai pat veicina viens otru
	Izmantošanas veidi, kurus pie konkrētiem nosacījumiem ir iespējams savienot
	Izmantošanas veidi, kas nav savienojami (vienai no darbībām jāpiešķir prioritāte)
-	Izmantošanas veidi teritoriāli nepārklājas

	Kuģošana	Kuģu ceļu uzturēšana	Ostu teritorijas	Grunts novietne	Militāro mācību poligoni	Krasta novērošanas sistēma	Nogremdēto sprāgstvielu rajoni	Bijušie minētie rajoni	Piekrastes zveja	Zveja atklātā jūrā ar pelaģisko trali	Zveja atklātā jūrā ar grunts trali	Zivju akvakultūra	Aļģu un gliemeņu akvakultūra	Oglūdeņražu izpēte	Oglūdeņražu ieguve	Minerālresuru ieguve	Vēja enerģijas ieguve	Vilņu enerģijas ieguve	Jūras kabeli	Ūdenssports	Niršana	Atpūta pie jūras	Zivju resursu atjaunošanas vietas	Zemūdens biotopu aizsardzība	Putnu aizsardzība	Piekrastes ainavu aizsardzība	Zemūdens kultūras mantojums
Kuģošana																											
Kuģu ceļu uzturēšana																											
Ostu teritorijas																											
Grunts novietnes																											
Militāro mācību poligoni																											
Krasta novērošanas sistēma																											
Nogremdēto sprāgstvielu rajoni																											
Bijušie minētie rajoni																											
Piekrastes zveja																											
Zveja atklātā jūrā ar pelaģisko trali																											
Zveja atklātā jūrā ar grunts trali																											
Zivju akvakultūra																											
Aļģu un gliemeņu akvakultūra																											
Oglūdeņražu izpēte																											
Oglūdeņražu ieguve																											
Minerālresuru ieguve																											
Vēja enerģijas ieguve																											
Vilņu enerģijas ieguve																											
Jūras kabeli																											
Ūdenssports																											
Niršana																											
Atpūta pie jūras																											
Zivju resursu atjaunošanas vietas																											
Zemūdens biotopu aizsardzība																											
Putnu aizsardzība																											
Piekrastes ainavu aizsardzība																											
Zemūdens kultūras mantojums																											

6.4. JŪRAS TELPAS ATĻAUTĀS IZMANTOŠANAS KATEGORIJAS

- **Prioritāro interešu teritorijas** – kategorijā ir ietverti esošie un plānotie jūras izmantošanas veidi, kuri ir būtiski stratēģiskajā daļā definēto prioritāro jomu (veselīga jūras vide un stabila ekosistēma, valsts drošība, attīstīta jūrniecības nozare un droša kuģu satiksme, kā arī ilgtspējīga zivsaimniecība) interešu nodrošināšanai. Šiem lietojuma veidiem tiek paredzētas platības, izslēdzot vai nosakot ierobežojumus darbībām, kas var radīt traucējumu vai kaitējumu to pastāvēšanai vai attīstībai.
- **Potenciāli attīstāmās teritorijas** – kategorijā ir ietverti tie potenciāli attīstāmie jūras izmantošanas veidi (atjaunojamo energoresursu ieguve, akvakultūra, jaunu jahtu ostu izveide), kuru attīstībai ir noteiktas piemērotākās platības, ņemot vērā saimniecisko darbību ierobežojošos dabas apstākļus, iespējamo ietekmi uz jūras ekosistēmu, kā arī iespējamās konfliktus ar citiem jūras izmantošanas veidiem. Lai uzsāktu šajās teritorijās paredzēto atjaunojamo energoresursu ieguvu vai akvakultūras attīstību, nepieciešams atbilstoši normatīvajos aktos (25.10.2014. MK noteikumi Nr. 631) noteiktajai kārtībai pieteikt laukumus, saņemt licenci laukuma izpētei, veikt IVN procedūru un saņemt licenci būvju ekspluatācijai. IVN procedūra jāveic un jāsaņem atbilstošas atļaujas arī attīstot jaunas jahtu ostas.
- **Esošie izmantošanas veidi un objekti jūrā**, kuri ir saistoši jūras telpas izmantošanā un kuru novietojumu un izmantošanas kārtību nosaka normatīvie akti.
- **Vispārējās izmantošanas teritorijas**, kur pieļaujami visi izmantošanas veidi (zveja, kuģošana, tūrisms un rekreācija, izpēte u.c.), kas nav pretrunā ar normatīvajos aktos noteiktajiem ierobežojumiem un nerada būtisku negatīvu ietekmi uz jūras vidi. Lai uzsāktu jaunus jūras izmantošanas veidus, nepieciešams atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai pieteikt laukumus, saņemt licenci laukuma izpētei, veikt IVN procedūru un saņemt licenci būvju ekspluatācijai (25.10.2014. MK noteikumi Nr. 631) vai zemes dzīļu izmantošana jūrā (18.09.2012. MK noteikumi N.633).

7 JŪRAS IZMANTOŠANAS NOVĒRTĒŠANA UN RISINĀJUMU NOTEIKŠANA

Šajā brošūras nodaļā ir raksturota jūras atļautās izmantošanas noteikšanas pieeja katras nozares griezumā:

- esošā situācija;
- kritēriji un nosacījumi;
- JTP piedāvātie risinājumi.

7.1. JŪRAS TRANSPORTS UN OSTAS

Esošā situācija

Esošās situācijas raksturošanai attiecībā uz *kuģošanas drošību* ir izmantota VAS "Latvijas Jūras administrācijas" uzturētā telpiskā informācija par kuģošanas režīmu un navigāciju. Kuģošanas režīms Latvijas Republikas jurisdikcijā esošajos ūdeņos Baltijas jūrā un Rīgas līcī tiek publicēts "Paziņojumi jūrniekiem" katra gada pirmajā izdevumā, ko izdod LJA. Tas ietver informāciju par ieteicamiem

kuģošanas ceļiem, ostu enkurvietām, kuģošanai slēgtiem vai ierobežotiem rajoniem un citu kuģošanas drošībai būtisku informāciju.

Informācija par *kuģošanas intensitāti* valsts mērogā netiek apkopota. Kuģošanas satiksmi un intensitāti var iegūt, izmantojot informāciju no Automātiskās identifikācijas sistēmas. Izstrādājot JTP 1. redakciju, šo informāciju sagatavoja un sniedza HELCOM Sekretariāts. Darbs tika veikts projekta *Baltic SCOPE* ietvaros.

Statistisko informācija par ostu darbību sniedz gan Centrālā statistikas pārvalde, gan ostu pārvaldes.

Izmantotie dati/indikatori	Avots	Datu pieejamība
Statistikas dati		
Nosūtīto un saņemto kravu apjoms	Centrālā statistikas pārvalde	Interneta datu bāze, www.csb.lv
Nosūtīto un saņemto kravu sastāvs		
Kopējais kravu apgrozījums		
Pārvadāto (iebraukušo un izbraukušo) prāmju pasažieru skaits		
Apkalpoto pasažieru skaits Rīgas ostā		
Apkalpoto kuģu skaits	Ostu pārvaldes	Pēc pieprasījuma
Ostu akvatoriju padzīlināšanas darbos izņemtais un jūras grunts novietnēs deponētais grunts apjoms	Valsts vides dienests	Pēc pieprasījuma
Telpiskie dati		
Kuģu satiksmes intensitāte (kopā, izņemot zvejas un pasažieru)	AIS HELCOM	Sagatavoti <i>Baltic SCOPE</i> projekta ietvaros, pieejami HELCOM
Navigācijas dati	LJA	Par maksu
Grunts novietnes jūrā	LJA	Pēc pieprasījuma Saskaņā ar 13.06.2006 MK noteikumiem Nr.475 grunts novietņu robežas apstiprina LJA
Prioritārie kuģošanas virzieni	Ostu pārvaldes	Intervijas un sniegtā informācija pēc pieprasījuma
Cita nozari raksturojoša informācija		
Ostu aizņemtās teritorijas un robežas	MK noteikumi par ostu robežām	Interneta datu bāze, www.likumi.lv
Regulāras kuģošanas līnijas	Ostu pārvaldes	Intervijas un informācija pēc pieprasījuma
Ostu navigācijas rādītāji (maksimālais ostas dziļums; kuģa maksimālā iegrime pie piestātnes; kuģu maksimālā kravnesība; kuģa maksimālais garums)	Ostu pārvaldes	Intervijas un informācija pēc pieprasījuma
Kuģošanas ceļu un zonu uzmērīšana	HELCOM uzmērīšanas plāns	https://helcomresurvey.sjofartsverket.se/helcomresurveysite/

Lai nodrošinātu kuģošanas drošību un mazinātu konfliktus ar citiem jūras izmantošanas veidiem, JTP atļautās izmantošanas risinājumā kā prioritāro interešu teritorijas tika noteiktas “Kuģošanai prioritārās zonas” ar kopējo platību 14 470,4 km².

Jūras telpas izmantošanas kritēriji kuģošanai prioritāro zonu noteikšanai

(IK – izslēdzošie kritēriji; SK – saskaņošanas kritēriji)

Kritēriji	IK	SK
- Esošajos normatīvajos aktos noteiktie ierobežojumi: kuģošana Latvijas teritoriālajā jūrā un EEZ nav ierobežota, izņemot teritorijas, kur tas apdraud kuģošanas drošību: 21.12.2010. MK noteikumi Nr. 1171 par „Latvijas ūdeņu izmantošanas kārtību un kuģošanas režīmu tajos”, kas nosaka, ka LJA var uz laiku ierobežot vai aizliegt kuģošanu atsevišķos Latvijas jūras ūdeņu rajonos	X	
- Saimniecisko darbību ierobežojošie un drošības kritēriji: - kuģošanai nepieciešamais dziļums: minimālais dziļums dažādas nozīmes kuģošanai prioritārajām zonām var būt atšķirīgs un nosakāms atkarībā no ostas pievadkanālu maksimālā dziļuma, ar kuru tiek veidots savienojums (piemēram, no 6 m mazajās komercravu ostās līdz 17 m Ventspils ostā); maksimālais dziļums ir atkarīgs no Dāņu šaurumu dziļuma (~15,4 m), kas nosaka maksimālo kuģu iegrimi, kas var iekuģot Baltijas jūrā - kuģošanai drošs prioritāro zonu platums, kas ir atkarīgs no: - esošās kuģošanas intensitātes galvenajos kuģošanas virzienos/linijās un tos izmantojošo kuģu tehniskajiem parametriem, balstoties uz ilglaicīgiem kuģu satiksmes novērojumiem (piemēram, AIS datiem); - kuģošanai droša attāluma no sēkļiem; - kuģošana ledus apstākļos, kad kuģiem ir nepieciešams meklēt no ledus brīvu ceļu vai jāveic manevri, lai izvairītos no kuģošanas smagos (biezs, sakrauts ledus) navigācijas apstākļos; - kaimiņvalstu noteiktā kuģošanas zonu platuma; - LJA apkopotās informācijas no ostu pārvaldēm par tām nepieciešamu kuģošanai prioritārām zonām un to platumiem, kā arī stratēģiski nozīmīgiem virzieniem (piemēram, prāmju līnijas, lielo kravas kuģu/tankkuģu līnijas) Kā maksimālais kuģošanai prioritāro zonu platums galvenajos kuģošanas virzienos ir noteiktas 6 jūras jūdzes, kas ietver 2 jūras jūdzes platu joslu kuģošanai un 2 jūras jūdzes uz katru pusi kā drošības zonu	X	X X

JTP risinājumi atļautai jūras izmantošanai

Kategorija	Veids	Nosacījumi
Prioritāro interešu teritorija	Kuģošanai prioritārās zonas	Nav pieļaujamas stacionāras būves vai konstrukcijas, kas nav saistītas ar kuģu satiksmes nodrošināšanu (t.sk. vēja parki, viļņu enerģijas ieguves stacijas, ogleņdeņražu ieguves platformas, akvakultūras laukumi), izņemot gadījumus, ja to novietojums pārklājas ar JTP noteiktajām kuģošanai prioritārajām zonām un ir panākti nepieciešamie saskaņojumi un telpiskie risinājumi, lai nodrošinātu kuģošanas drošību
	Ostu ārējie reidi	MK noteikumi par konkrētu ostu robežu noteikšanu
Esošie izmantošanas veidi un objekti jūrā	● Navigācijas informācija (navigācijas vadlīnija; ieteicamais kuģu ceļš; ieteicamais divvirzienu kuģu ceļš; enkurvieta (-s); navigācijas šķērslis; Rīgas brīvdostas robežas) ● Navigācijas tehniskie līdzekļi: (bāka; dienas navigācijas zīme; pieņemšanas ass boja; laterālā boja; atsevišķas bīstamības boja; kardinālā boja; navigācijas zīme)	- JTP iekļautā informācija ir saskaņā ar LJA sagatavotajām navigācijas kartēm - Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likums - Aizsargjoslu likums
	Grunts novietnes	13.06.2006 MK noteikumi Nr.475 „Virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas un padziļināšanas kārtība”

7.2. ZVEJNIECĪBA

Nozveja Baltijas jūras un Rīgas līča atklātajā daļā

Nozveju raksturošanai izmantota ZI “BIOR” apkopotā jūras un piekrastes zvejas žurnālu informācija. Sākotnēji veikta jūras zvejas žurnālu datu apkopošana un sagatavošana analīzei, tika atlasīti tie zvejas žurnāli, kuru nozvejas attiecas tikai uz Latvijas EEZ. Zvejas žurnāli, kuros dažādu iemeslu dēļ (kļūdainas koordinātes, koordinātes uz sauszemes u.c.) ir neprecīza informācija, tika izslēgti no analīzes.

Analīzēm izmantotie dati tika vizualizēti, izmantojot programmas *R* paketes *mapplots* (Gerritsen, 2014¹⁷), *maptools* (2014¹⁸) un *shapefiles* (Stabler, 2013¹⁹). Kartogrāfiskās robežas veidotas, balstoties uz ICES (<http://geo.ices.dk/>) ESRI shp. failiem. Datu vizualizācijas procesā uz kartes pamatnes tika veidots kvadrātu tīkls. Viena kvadrāta izmērs pēc decimālās koordinātu sistēmas tika definēts kā 0.05° garums x 0.025° platums, kas dabā veido taisnstūri ar aptuveni 2.8 km garumiem 2.8 km un 3 km. Katram kvadrātam tika aprēķināta summārā vērtība pēc attiecīgās datu atlases parametriem – suga, gads, nozveja, zvejas aktu skaits u.c. Kvadrātu vērtības kartē tika

17 Hans Gerritsen. 2014. *mapplots: Data Visualisation on Maps. R package version 1.5.*
<http://CRAN.R-project.org/package=mapplots>

18 2014. *maptools: Tools for reading and handling spatial objects. R package version 0.8-30.*
<http://CRAN.R-project.org/package=maptools>

19 Ben Stabler. 2013. *shapefiles: Read and Write ESRI Shapefiles. R package version 0.7.*
<http://CRAN.R-project.org/package=shapefiles>

vizualizētas ar dažādu krāsu gradācijas klasēm. Tā kā dažos kvadrātos summārās vērtības bija ļoti augstas, tika saglabāta paketes *mapplots* (Gerritsen, 2014) noklusējuma opcija – gradācijas klašu maksimālā vērtība noteikta pēc tam, kad tika izslēgti 2.5 % no kvadrātu maksimālajām vērtībām. Šīs vērtības kartē nepazūd un tiek iekļautas maksimālajā gradācijas klasē. Šāds solis ļauj uzlabot datu telpisko vizualizāciju – attēlot lielāku kvadrātu skaitu ar augstām vērtībām.

Kartes veidotas atsevišķi pa gadiem, lai novērtētu potenciālās atšķirības, kā arī apkopojošā veidā visam periodam (2004.-2013. gads). Iegūtā informācija ļauj identificēt svarīgākos nozveju rajonus Baltijas jūras atklātajā daļā, kā arī novērtēt zivju kopējo izplatību. Atsevišķi ir parādīta zvejas aktivitāte, ko aprēķina pēc uzrādīto zvejas aktu skaita noteiktā kvadrātā un pēc izmantoto zvejas rīku veida. Iegūtā informācija ļauj identificēt rajonus ar augstāko zvejas aktivitāti neatkarīgi no kopējās nozvejas.

Laika periods: 2004.-2013. gads (ikgadējā karte, viss periods kopā).

Zivju sugas: visas sugas kopā; reņģe, brētliņa, menca, plekste.

Zvejas rīku izmantošana: aktīvie zvejas rīki; pasīvie zvejas rīki; zveja ar grunts traliem.

Nozveja Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastē (līdz 20 m dziļumam)

Nozveju raksturošana balstīta uz ZI “BIOR” apkopoto piekrastes zvejas žurnālu informāciju, kas tiek apkopota administratīvās vienībās (pagastos) un to robežas definētas kartē, fiksētā attālumā no krasta. Katram segmentam aprēķināta kopējā nozveja pēc attiecīgās datu atlases parametriem.

Laika periods: 2004.-2013. gads (ikgadējā karte, viss periods kopā).

Zivju sugas: visas sugas kopā; reņģe.

Zvejai atklātā jūra ar pelagisko trali tiek izmantota visa jūras teritorija, taču zveja ar grunts trali iespējama tikai atsevišķās vietās, kur tai ir piemērota grunts. Tādēļ, lai nodrošinātu grunts tralēšanas iespējas arī turpmāk, kā prioritāro interešu teritorijas ir noteiktas četras “zvejai atklātā jūra ar grunts trali nozīmīgas teritorijas” ar kopējo platību 1008,8 km². Tās ir pēc mencu un plekstu nozvejas apjoma būtiskākās teritorijas, izņemot vietas kur grunts tralēšana varētu radīt potenciāli būtiskus kaitējumus zemūdens biotopiem vai arī būtiskus drošības riskus.

Jūras telpas izmantošanas kritēriji zvejai atklātā jūrā ar grunts trali piemēroto teritoriju noteikšanai

Kritēriji	IK	SK
- Esošajos normatīvajos aktos noteiktie ierobežojumi: 02.05.2007. MK noteikumi Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos” aizliedz: - zveju ar traliem piekrastes ūdeņos un teritoriālajos ūdeņos aiz piekrastes ūdeņiem vietās, kuru dziļums nepārsniedz 20 m; - zveju Irbes jūras šaurumā starp MK noteikumos noteiktajām līnijām; - zveju ar traliem, ja tiem piestiprināts grunts Rīgas līča ūdeņos; - AJT “Nida-Pērkone” un “Rīgas līča rietumu piekraste” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi nosaka, ka dabas lieguma zonā aizliegts veikt darbības, kas izraisa īpaši aizsargājamā biotopa – akmeņainas grunts jūrā – mehānisku bojāšanu; - ostu noteikumos noteiktie ierobežojumi (zveja ir aizliegta Liepājas un Ventspils ostu teritorijās)	X	
- Saimniecisko darbību ierobežojošie un drošības kritēriji - resursu pieejamība: mencu un plekstu izplatība/nozvejas rādītāji - tralēšanai nepiemērota grunts (akmeņainie biotopi) - nogremdēto sprāgstvielu rajoni (grunts tralēšana šajās teritorijās rada vides piesārņojuma un drošības riskus)	X	

JTP risinājumi atļautai jūras izmantošanai

Kategorija	Veids	Nosacījumi
Prioritāro interešu teritorija	Zvejai atklātā jūrā ar grunts trali nozīmīga teritorija	02.05.2007. MK noteikumi Nr. 296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos” - Pēc iespējas jānovērš stacionāru būvju vai konstrukciju ierīkošana, kas nav saistītas ar kuģu satiksmes nodrošināšanu un radītu traucējumu zvejai ar grunts trali (t.sk. vēja parki, viļņu enerģijas ieguves stacijas, ogļūdeņražu ieguves platformas, akvakultūras laukumi)
Esošie izmantošanas veidi un objekti jūrā	Zivju izkraušanas ostas	02.05.2007. MK noteikumi Nr. 296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos”
Vispārējās izmantošanas teritorijas	Zvejai atklātā jūrā ar pelaģisko trali tiek izmantota visa jūras teritorija	02.05.2007. MK noteikumi Nr.296 „Noteikumi par rūpniecisko zveju teritoriālajos ūdeņos un ekonomiskās zonas ūdeņos”

7.3. JŪRAS UN PIEKRASTES TŪRISMS

Esošā situācija

Būtiska loma šīs jomas raksturošanai bija datiem, kas iegūti 2015. gadā veiktajos pētījumos, izstrādājot Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai.

Izmantotie dati/indikatoru	Avots	Datu pieejamība
Apmeklējumu skaits piekrastē	Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai	Visi darba materiāli, t.sk. telpisko datu bāze un nogriežņu modeļa interaktīvā karte ²⁰ ir pieejami VARAM mājaslapā: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=22027 .
Infrastruktūra (skatu torņi, stāvlaukumi)		
Kaitbords		
Jūras laivu maršruts		
Makšķerēšana jūrā		
Zvejošanas tūrisms		
Zemūdens niršana		
Putnu vērošana		
Tūrisma mītņu izvietojums		
Jahtu ostu/ klubu skaits	Interneta meklējumi	Speciāli veikts apkopojums JTP vajadzībām
Zilā karoga jahtu ostas	Latvijas Vides Izglītības Fonds	Pēc pieprasījuma pieejams ir saraksts, koordinātes no Baltijas Vides Forumā apkopojuma
Oficiālas peldvietas	Veselības inspekcija. EIONET datu bāze	http://cdr.eionet.europa.eu/lv/eu/nbwd/envvjmwqa/ ; 2016. gada saraksts: http://cdr.eionet.europa.eu/lv/eu/bwd/bwd_532/envwflang
Zilā karoga peldvietas	Latvijas Vides Izglītības Fonds	Pēc pieprasījuma pieejams ir saraksts, koordinātes no Veselības inspekcijas
Prāmju/kruīzu ostas	Pēc ostu pārvaldes datiem	Ostu pārvaldes mājas lapas
Niršanai ierobežotās un aizliegtās teritorijās	21.12.2010. MK noteikumi Nr. 1171	www.likumi.lv
Statistikas dati		
Pārvadāto (iebraukušo un izbraukušo) prāmju pasažieru skaits	Centrālā statistikas pārvalde	Interneta datu bāze, www.csb.lv
Apkalpoto pasažieru skaits Rīgas ostā		
Ekskursiju kuģu maršruti	Pašvaldības, Tūrisma informācijas centri	Pēc pieprasījuma
Latvijā reģistrēto jahtu skaits	Latvijas Kuģu reģistra datu bāze, LJA	Pēc pieprasījuma

Lai veicinātu jūras un piekrastes tūrisma attīstību, apmeklētības ziņā populārākie piekrastes posmi 328 km garumā ar piemērotu infrastruktūru vai augstu tūrisma potenciālu ir noteikti kā prioritāro interešu teritorijas "Piekrastes tūrismam nozīmīgās teritorijas". Prioritāro interešu teritoriju kategorijā ir iekļautas ar kruīza tūrismam nozīmīgās ostas (Rīga, Ventspils, Liepāja).

20 Pašreiz telpiskās analīzes rīks pieejams: <http://arcg.is/1MOjrmv>

Jūras telpas izmantošanas kritēriji jūras un piekrastes tūrismam nozīmīgo teritoriju noteikšanai

Kritēriji	IK	SK
- Esošais normatīvais regulējums: 05.01.2010. MK noteikumi Nr.17 "Noteikumi par aizsargājamām jūras teritorijām" nosaka, ka aizsargājamās jūras teritorijās tiek noteiktas neitrālās zonas, lai nodrošinātu ostu darbību un tām nepieciešamo infrastruktūru, kā arī piekrastes pašvaldību saimniecisko darbību un tūrisma infrastruktūras attīstību. Neitrālajās zonās tiek iekļautas ostu teritorijas, gan arī nepārtraukta josla gar pludmali; - ostu noteikumos noteiktie ierobežojumi ostu piestātņu, akvatoriju un kuģu ceļu izmantošanai tūrisma un rekreācijas vajadzībām; 23.08.2011. MK noteikumi Nr. 653 "Aizsargājamās jūras teritorijas "Rīgas līča rietumu piekraste" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" nosaka ūdensputniem (īpaši gaigalām) nozīmīgu atpūtas, barošanās un pulcēšanās vietu, kur aizliegts pārvietoties ar ūdens motocikliem, nodarboties ar kaitbordu, veikbordu un ūdensslēpošanu; 22.12.2009. MK noteikumi Nr.1498 "Makšķerēšanas noteikumi" aizliedz makšķerēšanu kuģu ceļā ostu akvatorijā.	X	
- Jūras un piekrastes tūrismam nozīmīgo teritoriju atbilstības kritēriji: - organizēta ērta piekļuve: ierīkoti pievadceļi, stāvlaukumi, noietuves; - nozīmīga jūras tūrisma aktivitātes atbalstoša piekrastes infrastruktūra: ostas, slipi, piestātnes, moli u.c.; - jūras piekrastes posmi ar intensīvu, lielu un vidēju apmeklētību; - peldvietas ar oficiālu statusu (vai potenciāls to izveidei atbilstoši pašvaldību ilgtermiņa attīstības plāniem); - piekrastes posmi, kas ietver nišas tūrisma un atpūtas veidu nozīmīgas izpausmes vietas, kas primāri saistītas ar jūru.		X

JTP risinājumi atļautai jūras izmantošanai

Kategorija	Veids	Nosacījumi
Prioritāro interešu teritorija	Piekrastes tūrismam nozīmīgās teritorijas	Piekrastes pašvaldībām jāņem vērā, izstrādājot teritorijas attīstības un plānošanas dokumentus (t.sk. plānojot 2 km zonas jūrā izmantošanu)
	Kruīza tūrismam nozīmīgās ostas (Rīga, Ventspils, Liepāja)	- Jāņem vērā pašvaldību saistošie noteikumi par ostām (ostu noteikumi) - Jāņem vērā, izstrādājot pašvaldību teritorijas attīstības un plānošanas dokumentus, kā arī tūrisma nozares stratēģiskos plānošanas dokumentus
Potenciāli attīstāmās teritorijas	Potenciālās jahtu ostas/piestātnes (Kolka, Pape)	16.09.2014. MK noteikumi Nr. 551 "Ostu hidrotehnisko, siltumenerģijas, gāzes un citu, atsevišķi neklasificētu, inženierbūvju būvnoteikumi" nosaka inženierbūvju būvniecības procesa kārtību un nosacījumus. Izdoti saskaņā ar Būvniecības likumu - Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumenti un saistoši noteikumi

Kategorija	Veids	Nosacījumi
Esošie izmantošanas veidi un objekti jūrā	Piekrastes tūrisma un rekreācijas vietas: - Peldvieta - Zilā karoga peldvieta - Jahtklubs - Zilā karoga jahtklubs	- 10.01.2012. MK noteikumi Nr. 38 "Peldvietu izveidošanas un uzturēšanas kārtība", 1. pielikums - 25.01.2006. MK rīkojums Nr. 44 "Par peldvietu un jahtu ostu atbilstības novērtējuma komisiju" - Pašvaldību teritorijas plānošanas dokumenti un saistoši noteikumi.
	- Niršanai ierobežotās teritorijas - Niršanai aizliegtā teritorija	- Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likums: 19. pants nosaka niršanai jūrā noteiktos ierobežojumus un aizliegumus - 05.07.2016. MK noteikumi Nr. 117 „Grozījumi Ministru kabineta 2010. gada 21. decembra noteikumos Nr. 1171 "Noteikumi par Latvijas ūdeņu izmantošanas kārtību un kuģošanas režīmu tajos"" nosaka niršanai ierobežotās un aizliegtās teritorijas

7.4. ATJAUNOJAMIE ENERGO RESURSI

Esošā situācija

Situācijas raksturošanai galvenokārt tika izmantoti statistikas dati saistībā ar enerģētikas nozari un mērķiem. Lai raksturotu vēja enerģijas potenciāla izmantošanu, tika izmantoti zinātniskā literatūra un dažādu institūciju sagatavotie materiāli.

Uz JTP plāna izstrādes brīdi spēkā vēl bija Ekonomikas ministrijas 2009. gada 18. maijā izsniegtā licence SIA "Baltic Wind Park" jaunas elektroenerģijas ražošanas iekārtas (vēja parku jūrā) ieviešanai ar jaudu 200MW/gadā, norādot 8 licenču laukumus Latvijas Republikas teritoriālajos ūdeņos un EEZ.

Izmantotie dati/ indikatori	Avots	Datu pieejamība
Statistikas dati		
AER īpatsvars enerģijas bruto energoresursu gala patēriņā Latvijā	Eurostat	Interneta datu bāze http://ec.europa.eu/eurostat/data/database
Latvijas elektroenerģijas ražošana un patēriņš		
Telpiskie dati		
SIA “Baltic Wind Park” jaunas elektroenerģijas ražošanas iekārtu ieviešanai norādītie licenču laukumi	Ekonomikas ministrija	Pēc pieprasījuma
Jūras batimetrija – dziļumi un isolīnijas	LJA	Maksas pakalpojums

Lai veicinātu atjaunojamo energoresursu ieguvī jūrā, JTP kā potenciāli attīstāmās teritorijas ir noteiktas divas "vēja parku ierīkošanai piemērotās teritorijas" ar kopējo platību 206,7 km² un viena "Vīļņu enerģijas ieguves tehnoloģiju izpētes teritorija" ar kopējo platību 27,4 km². JTP telpiskie risinājumi ietver arī "Perspektīvos elektropārvades kabeļus un to aizsargjoslas" (ar kopējo garums 136 km; aizsargjoslu kopējā platība 124,7 km²), kas piedāvā potenciālajiem vēja parkiem piemērotākās pieslēguma iespējas sauszemes elektropārvades tīklam, kā arī potenciālu elektropārvades starpsavienojuma veidošanu ar Zviedriju.

Jūras telpas izmantošanas kritēriji vēja enerģijas ieguvei piemēroto teritoriju noteikšanai

Kritēriji	IK	SK
- Esošajos normatīvajos aktos noteiktie ierobežojumi: - Aizsargjoslu likums: 21. pants nosaka aizsargjoslas ap navigācijas tehniskajiem līdzekļiem un militārajiem jūras novērošanas tehniskajiem līdzekļiem; 50. pants nosaka, ka aizsargjoslās ap valsts aizsardzības vajadzībām paredzētajiem navigācijas tehniskajiem līdzekļiem un militārajiem jūras novērošanas tehniskajiem līdzekļiem ir aizliegts celt ēkas un būves, kas traucē to darbību; 20.05.2014. MK noteikumi Nr. 246 "Noteikumi par to valsts aizsardzības vajadzībām paredzēto navigācijas tehnisko līdzekļu un militāro jūras novērošanas tehnisko līdzekļu sarakstu, ap kuriem nosakāmas aizsargjoslas, aizsargjoslu platumu un tajās nosakāmajiem būvniecības ierobežojumiem" nosaka, ka šajās aizsargjoslās bez saskaņošanas ar Aizsardzības ministriju aizliegts uzsākt būvju būvniecību; - AJT individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktie ierobežojumi: AJT "Nida-Pērkone" un "Rīgas liča rietumu piekraste" vēja elektrostacijas uzstādīšana ir aizliegta dabas lieguma zonā, bet AJT "Irbes šaurums" tā ir aizliegta visa teritorijā; - Jūras vides pārvaldības likums un 14.10.2014. MK noteikumi Nr. 631 „Latvijas Republikas iekšējo jūras ūdeņu, teritoriālās jūras un ekskluzīvās ekonomiskās zonas būvju būvnoteikumi" nosaka procedūru konkrētu atjaunojamo energoresursu ieguves laukumu noteikšanai.	X	
- Saimniecisko darbību ierobežojošie un drošības kritēriji: - resursu pieejamība: vidējais vēja ātrums – pašreizējo vēja turbīnu efektivitātes rādītāji liecina, ka vēja parku būvniecībai perspektīvas varētu būt vietas, kur 100 m augstumā vidējais vēja ātrums ir vismaz ap 9 m/s; - tehnoloģiskie ierobežojumi: maksimālais dziļums atkarīgs no izmantotajām tehnoloģijām (vidējais dziļums Eiropā – ap 22 m, maksimālais, kur notiek būvniecība – ap 40 m, atļaujas izdotas līdz 50 m dziļumam); - nepieciešamā platība attiecībā uz saražojamo jaudu: 5-6 MW turbīnām vidēji ir nepieciešams 1 km², 500-600 MW parkam nepieciešams apmēram 100 km² liels laukums; - pieslēguma iespējas elektropārvades kabelim un sauszemes elektropārvades tīklam; - nepieciešamā drošības zona ap vēja parkiem: 500 m kā minimālā teritorija. Ieteiktā kuģošanas drošības zona intensīvos satiksmes koridoros: drošības zona platumam apmēram 2 jūras jūdzes no kuģošanas ceļa līdz vēja parka robežai; - vēja parkus pēc iespējas jānovieto ārpus teritoriālās jūras, lai neradītu traucējumu militāro jūras novērošanas tehnisko līdzekļu darbībai un apdraudējumu valsts drošībai.	X	X
	X	
	X	
		X

Jūras telpas izmantošanas kritēriji viļņu enerģijas ieguves tehnoloģiju testēšanai piemēroto teritoriju noteikšanai

Kritēriji	IK	SK
- Esošajos normatīvajos aktos noteiktie ierobežojumi: - Jūras vides pārvaldības likums un 14.10.2014. MK noteikumi Nr. 631 „Latvijas Republikas iekšējo jūras ūdeņu, teritoriālās jūras un ekskluzīvās ekonomiskās zonas būvju būvnoteikumi” nosaka procedūru konkrētu atjaunojamo energoresursu ieguves laukumu noteikšanai		X
- Saimniecisko darbību ierobežojošie un drošības kritēriji: - resursu pieejamība: viļņu enerģijas ieguvei atbilstoši vides apstākļi; - tehnoloģiskie ierobežojumi ir atkarīgi no izvēlēta iekārtu veida. JTP ir atvēlēta vieta dziļūdens iekārtām, kuras izvieto tālāk no krasta, ūdeņos, kas dziļāki par 25 m, un līdz pat 250 m; tās parasti ir mazāka izmēra iekārtas, kas tiek saslēgtas virknējumā, lai saražotu lielāku enerģiju; - pieslēguma iespējas elektropārvades kabeļiem; - nepieciešamā drošības zona ap viļņu enerģijas ražošanas iekārtām: 500 m kā minimālā teritorija. Ieteiktā kuģošanas drošības zona intensīvos satiksmes koridoros: drošības zona platums apm. 2 jūras jūdzes no kuģošanas ceļa līdz vēja parka robežai.	X X X X	

Jūras telpas izmantošanas kritēriji kabeļu ierīkošanai piemēroto teritoriju noteikšanai

Kritēriji	IK	SK
- Esošie normatīvajos aktos noteiktie ierobežojumi: - Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likums nosaka publisku personu un privātpersonu tiesības izmantot jūru, t.sk. saņemt atļauju ierīkot elektronisko sakaru tīklu jūras kabeļliniju, elektrisko tīklu kabeļliniju, zemūdens elektropārvades kabeļliniju un zemūdens cauruļvadu, tai skaitā gāzesvadu, naftas un naftas produktu cauruļvadu; 14.10.2014. MK noteikumi Nr. 631 „Latvijas Republikas iekšējo jūras ūdeņu, teritoriālās jūras un ekskluzīvās ekonomiskās zonas būvju būvnoteikumi” nosaka kārtību laukumu pieteikšanai, kā arī licences saņemšanai laukuma izpētei un būvju (t.sk. kabeļu) ekspluatācijai; - Aizsargjoslu likums nosaka aizsargjoslas gar aizsargjoslas gar elektronisko sakaru tīkliem - ūdens platība, ko visā tās dziļumā no ūdens virsmas līdz gultnei ietver paralēlas plaknes, kas atrodas 0,25 jūdžu attālumā no elektronisko sakaru tīkla jūras kabeļu līnijas (katrā tās pusē). - Saimniecisko darbību ierobežojošie un drošības kritēriji - tehnoloģiskie ierobežojumi: pieslēguma iespējas sauszemes elektropārvades tīklam.	X X X	X

JTP risinājumi atļautai jūras izmantošanai

Kategorija	Veids	Nosacījumi
Potenciāli attīstāmās teritorijas	Vēja parku ierīkošanai piemērotā teritorija	14.10.2014. MK noteikumi Nr. 631 „Latvijas Republikas iekšējo jūras ūdeņu, teritoriālās jūras un ekskluzīvās ekonomiskās zonas būvju būvnoteikumi” nosaka kārtību laukumu pieteikšanai, kā arī licences saņemšanai laukuma izpētei un būvju ekspluatācijai
	Vijņu enerģijas ieguves tehnoloģiju izpētes teritorija	14.10.2014. MK noteikumi Nr. 631 „Latvijas Republikas iekšējo jūras ūdeņu, teritoriālās jūras un ekskluzīvās ekonomiskās zonas būvju būvnoteikumi” nosaka kārtību laukumu pieteikšanai, kā arī licences saņemšanai laukuma izpētei un būvju ekspluatācijai
	Perspektīvie elektropārvades kabeļi un to aizsargjoslas	14.10.2014. MK noteikumi Nr. 631 „Latvijas Republikas iekšējo jūras ūdeņu, teritoriālās jūras un ekskluzīvās ekonomiskās zonas būvju būvnoteikumi” nosaka kārtību laukumu pieteikšanai, kā arī licences saņemšanai laukuma izpētei un būvju ekspluatācijai - Ekonomikas Ministrijai un A/S „Augstsprieguma tīkls” jāņem vērā, plānojot elektropārvades starpsavienojumus ar kaimiņvalstīm

7.5. JŪRAS AKVAKULTŪRA

Esošā situācija

Latvijai ir neliela praktiskā pieredze jūras akvakultūrā, kas galvenokārt saistīta ar ģeogrāfisko atrašanās vietu un mērenā klimata īpatnībām. JTP projektā tika raksturotas akvakultūras attīstības iespējas, ņemot vērā dabas apstākļus, tomēr potenciāla akvakultūras attīstība ir iespējama arī citās vietās jūrā.

Galvenie ietekmējošie faktori:

- zivju sugām: temperatūra, sāļums, skābekļa koncentrācija un barības vielu pieejamība;
- augu sugām: gaismas iespiešanās dziļums;
- gliemenēm: sāļuma režīms un planktons barībai.

Situācijas raksturošanai ir izmantota zinātniskā literatūra un ZI “BIOR” ekspertu zināšanas.

JTP atļautās izmantošanas risinājumā kā potenciālās attīstāmās teritorijas ir noteiktas divas “Akvakultūrai (aļģes, gliemenes) piemērota teritorijas” Rīgas līcī ar kopējo platību 86,2 km², kā arī viena “Akvakultūrai (zivis, aļģes, gliemenes) piemērota teritorija” Baltijas jūra atklātā daļā ar kopējo platību 62,8 km². Tās izvēlētas vides apstākļu ziņā piemērotākajās vietās (vadoties pēc pašreizējām tehnoloģijām), kur nav apzināti konflikti ar citām jūras izmantošanas interesēm.

Jūras telpas izmantošanas kritēriji akvakultūrai piemēroto teritoriju noteikšanai

Kritēriji	IK	SK
- Esošajos normatīvajos aktos noteiktie ierobežojumi: - Jūras vides pārvaldības likums un 14.10.2014. MK noteikumi Nr. 631 „Latvijas Republikas iekšējo jūras ūdeņu, teritoriālās jūras un ekskluzīvās ekonomiskās zonas būvju būvnoteikumi” nosaka procedūru konkrētu akvakultūras licenču laukumu noteikšanai.		X
- Saimniecisko darbību ierobežojošie un drošības kritēriji - konkrētām tehnoloģijām un zivju sugām atbilstoši vides apstākļi: - balstoties uz ZI “BIOR” ekspertu atzinumiem, Latvijas apstākļiem atbilstošākā būtu lašveidīgo zivju akvakultūra. Tai piemērotākās teritorijas ir Baltijas jūras atklātajā daļā, kas nodrošina: - samēra stabilu temperatūras un skābekļa koncentrācijas režīmu; - ūdens sāļumu ne zemāku par 8 promilēm; - balstoties uz ZI “BIOR” ekspertu atzinumiem, visā Latvijas piekrastē – gan Rīgas līcī, gan Baltijas jūrā – ir atbilstošs temperatūras un skābekļa koncentrācijas režīms aļģu un gliemeņu audzēšanai, tomēr tai nav piemērota Rīgas līča dienvidu daļa, kur ūdens sāļums ir zem konkrēto sugu fizioloģiskās izturības robežas; - tehnoloģiskie ierobežojumi: akvakultūru negatīvi ietekmē intensīva viļņu un vēja darbība. Akvakultūras laukumam jābūt ērti sasniedzamam no ostām.	X	X

JTP risinājumi atļautai jūras izmantošanai

Kategorija	Veids	Nosacījumi
Potenciāli attīstāmās teritorijas	Akvakultūrai (aļģes, gliemenes) piemērota teritorija	14.10.2014. MK noteikumi Nr. 631 „Latvijas Republikas iekšējo jūras ūdeņu, teritoriālās jūras un ekskluzīvās ekonomiskās zonas būvju būvnoteikumi” nosaka kārtību laukumu pieteikšanai, kā arī licences saņemšanai laukuma izpētei un būvju ekspluatācijai
	Akvakultūrai (zivis, aļģes, gliemenes) piemērota teritorija	

7.6. DABAS AIZSARDZĪBA

Esošā situācija

JTP ir ietverta informācija par aizsargājamo jūras biotopu un sugu stāvokli, kā arī aizsargājamām jūras teritorijām, kas izvietotas biotopu un putnu sugu aizsardzībai un iekļautas *Natura 2000* tīklā. Aizsargājamo biotopu un sugu stāvokļa novērtējums balstīts uz Latvijas sagatavo ziņojumu EK par apdraudēto un īpaši aizsargājamo biotopu (turpmāk – dzīvotņu) un sugu stāvokli, atbilstoši Biotopu direktīvas 17. panta prasībām. Saskaņā ar šo ziņojumu Baltijas jūrā un Rīgas līcī ir noteikts un vērtēts viens biotops – akmeņu sēkļi jūrā (1170). Ziņojumā ir vērtēts putnu sugu un aizsargājamo zivju sugu aizsardzības stāvoklis.

JTP iekļauta informācija par **esošajām aizsargājamās jūras teritorijām** (turpmāk - AJT), kas izveidotas 2010. gadā saskaņā ar MK noteikumiem Nr.17 “Noteikumi par aizsargājamām jūras teritorijām”. AJT pašreiz kopumā aizņem 15% no Latvijas pārvaldībā esošajiem jūras ūdeņiem²¹. Galvenokārt tās atrodas teritoriālajos ūdeņos.

21 http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/barometer/index_en.htm

Izmantotie dati/indikatori	Avots	Datu pieejamība
Telpiskie dati		
Aizsargājamo biotopu un sugu stāvokļa novērtējums (<i>Natura 2000</i> novērtējums)	Dabas aizsardzības pārvalde, monitoringa dati	http://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/
Telpiskie dati		
AJT robežas	Dabas aizsardzības pārvalde, datu bāze "Ozols"	http://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/dabas_datu_parvaldibas_sistema_ozols/
AJT zonējums		

JTP ietvaros ir noteiktas **piecas dabas vērtību izpētes teritorijas** Latvijas jūras EEZ, balsoties uz pieejamo informāciju par jūras dibena dziļumu (batimetrijas datiem) un atbilstoši zemāk minētajiem kritērijiem. Informācija par bentisko biotopu stāvokli, kā arī putnu sugu izplatību Latvijas EEZ daļā JTP izrādes laikā nebija pieejama. Šīs teritorijas potenciāli varētu tikt iekļautas AJT tīklā, ja to apsekojumi dabā apstiprinātu atbilstību aizsargājamo teritoriju *Natura 2000* izveides kritērijiem.

Jūras telpas izmantošanas kritēriji dabas vērtību izpētes teritoriju noteikšanai, kuras ir potenciāli nozīmīgas zemūdens (bentisko) biotopu aizsardzībai

Kritēriji	IK	SK
- Esošais normatīvais regulējums: 28.05.2002. MK noteikumi nr. 199 "Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (<i>Natura 2000</i>) izveidošanas kritēriji"	X	
- Dabas apstākļu piemērotība aizsargājamo biotopu sastopamībai: - īpaši aizsargājamā biotopa – akmeņainas grunts jūrā izplatība iespējama līdz 20 m dziļumam; - īpaši aizsargājamā biotopa – smilšainie sēkļi jūrā izplatība iespējama pacēlumos līdz 30 m dziļumam, ieskaitot zemūdens nogāzi līdz 50 m dziļumam.	X	
	X	

JTP risinājumi atļautai jūras izmantošanai

Kategorija	Veids	Nosacījumi
Prioritāro interešu teritorijas	Aizsargājamās jūras teritorijas	- Likums par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām 05.01.2010. MK noteikumi Nr. 17 "Noteikumi par aizsargājamām jūras teritorijām" - AJT "Nīda-Pērkone" (23.08.2011. MK noteikumi Nr. 652), "Rīgas līča rietumu piekraste" (23.08.2011. MK noteikumi Nr. 653) un "Irbes šaurums" (19.10.2011. MK noteikumi Nr. 807) individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi
	Dabas vērtību izpētes teritorijas	Līdz teritoriju izpētei nav pieļaujama licenču izsniegšana jaunu jūras izmantošanas veidu (t.sk. vēja parki, viļņu enerģijas ieguves stacijas, ogļūdeņražu ieguves platformas, akvakultūras laukumi) uzsākšanai, kas potenciāli varētu apdraudēt aizsargājamās zemūdens biotopus un sugas

8 JŪRAS UN SAUSZEMES SASAISTES NODROŠINĀŠANA

Jūras un sauszemes teritoriju izmantošana ir savā starpā cieši saistīta, jo jūrā iegūtie resursi tradicionāli ir izmantoti cilvēka ekonomiskām darbībām sauszemē, kā arī jūras teritorijas ir nodrošinājušas iespēju savienot dažādos pasaules reģionos un zemēs notiekošās darbības. Tāpēc jūras un sauszemes funkcionālā sasaistes nodrošināšana ir būtisks **princips**, kas jāņem vērā, lai izstrādātu jūras telpisko plānojumu, kas ir attīstību atbalstošs un saskaņots ar citiem plānošanas dokumentiem.

Ņemot vērā jūras izmantošanas esošās situācijas raksturojumu, galvenie jūras izmantošanas veidi, starp kuriem pastāv funkcionālā sasaiste ar sauszemi:

- kuģošana (jūras transports) un ar to saistītās navigācijas nosacījumi jūrā un ostu darbība (pieejamie kanāli, dziļumi, pietātnes, sauszemes auto un dzelzceļa pievadceļi un infrastruktūra);
- zvejniecība – zvejas izkraušanas vietas piekrastes zvejai (nobrauktuves, steķi, pievadceļi) un atklātās jūras zvejai (ostas), zivju pārstrādes uzņēmumi (to profils un ražošanas jaudas);
- tūrismam un rekreācijai – apbūve/ostas un ar to saistītā infrastruktūra; publiskā infrastruktūra; daba, ainava un kultūrvēsturiskais mantojums;
- valsts drošība (militārie poligoni, atminēšanas operācijas, jūras novērošana) – ostu pietātnes, sauszemes militārie poligoni un jūras novērošanas tehniskie līdzekļi, kā arī to darbības nodrošināšanai nepieciešamie pievadceļi, apbūve un inženierkomunikāciju tīkli;
- sakaru kabeliem – apbūve un inženierkomunikācijas sauszemē.

Jaunu jūras izmantošanas veidu uzsākšanai svarīgi ir inženierkomunikāciju (elektropārvades tīkli) pieejamība, apbūves struktūra, kā arī ostu infrastruktūra.

9 IEINTERESĒTO PUŠU IESAISTE PLĀNOŠANAS PROCESĀ

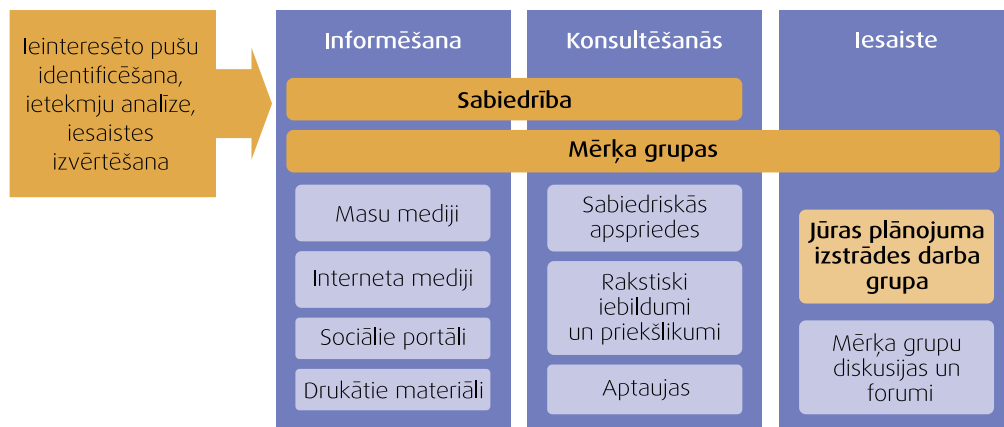
9.1. IEVADS PAR MĒRĶA GRUPU UN SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBU

Saskaņā ar „Teritorijas attīstības plānošanas likumu” jūras plānojums ir nacionālā līmeņa ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments. Attiecīgi tā izstrādes gaitā tika ievēroti 25.08.2009. MK noteikumi Nr. 970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”. Tā kā šim plānošanas dokumentam tika izstrādāts arī Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējums, tad sabiedrības līdzdalība tika nodrošināta arī saskaņā ar 23.03.2004. MK noteikumiem Nr.157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”.

30.10.2012. MK noteikumu Nr. 740 „Jūras plānojuma izstrādes, ieviešanas un uzraudzības kārtība” 26. pants nosaka, ka sabiedrības līdzdalības pasākumus nodrošina atbilstoši normatīvajiem aktiem par sabiedrības līdzdalības organizēšanu. Tādējādi “Jūras telpiskā plānojuma Latvijas Republikas iekšējiem jūras, teritoriālajiem ūdeņiem un ekskluzīvai ekonomiskai zonai” izstrādes laikā attiecībā uz sabiedrības līdzdalību tika ievēroti gan 25.08.2009. MK noteikumi Nr. 970, gan 30.10.2012. MK noteikumi Nr. 157.

Ieinteresēto pušu līdzdalības veiksmīgai nodrošināšanai tika sagatavots un JTP projekta izstrādes gaitā ieviests Sabiedrības līdzdalības plāns. Plāna pamatā bija princips, ka procesam ir jābūt caurspīdīgam un ka mērķgrupas un ieinteresētās puses ir jāiesaista plānošanas procesā jau no paša sākuma. Izstrādājot plānu, tika identificētas ieinteresētās puses, galvenās mērķa grupas, veikta mērķa grupu ietekmju uz plānošanas procesu un lēmumiem analīze un izvērtēšana.

Plāns tika strukturizēts saskaņā ar trim galvenajām sabiedrības līdzdalības formām: 1) ieinteresēto pušu informēšana par JTP, svarīgākajiem aspektiem, līdzdalības iespējām; 2) konsultēšanās ar mērķa grupu pārstāvjiem par JTP atsevišķām sastāvdaļām un projektu, kā arī sabiedriskās apspriešanas organizēšana; 3) mērķa grupu aktīva iesaiste, organizējot dažādas sanāksmes un tikšanās, mērķa grupu iesaiste informācijas sniegšanā un izvērtēšanā plānojuma vajadzībām. Katrā no šīm formām tika izmantotas atšķirīgas līdzdalības procesa metodes.

9.1. attēls. JTP izstrādē izmantotās sabiedrības līdzdalības iesaistes formas un metodes

9.2. JŪRAS PLĀNOJUMA DARBA GRUPA – SADARBĪBAS INSTRUMENTS JŪRAS PLĀNOŠANAS IZSTRĀDES LAIKĀ

2014. gada 10. janvārī tika izdots Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas rīkojums Nr.8 “Par Jūras plānojuma darba grupas izveidošanu un nolikuma apstiprināšanu”, ar kuru tika apstiprināts tās personālsastāvs, kā arī nolikums. Saskaņā ar rīkojumu JTP DG darbojās 31 loceklis un vadītāja. Tās sastāvā ir visas ar jūras izmantošanu saistītās ministrijas un iestādes, plānošanas reģionu un pašvaldību pārstāvji, kā arī ieinteresēto biedrību un nodibinājumu pārstāvji.

JTP projekta izstrādes gaitā darba grupa tikās 5 reizes – ciešā saistībā ar būtiskiem plānošanas etapiem:

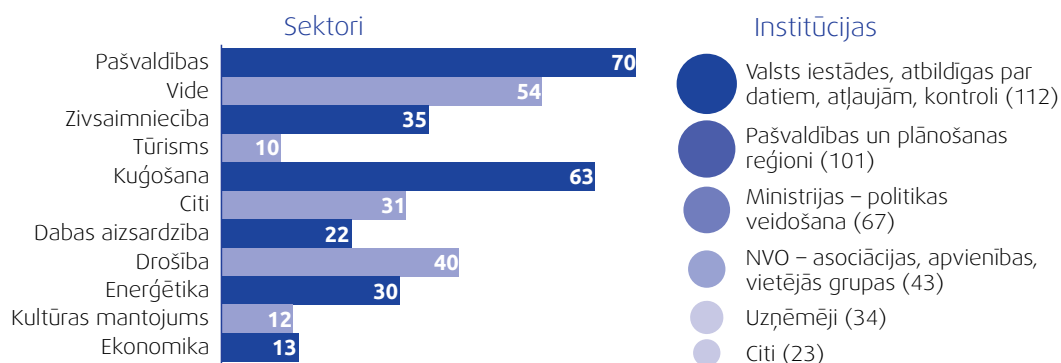
- pirmā sanāksme bija veltīta JTP un SIVN projektu izstrādes uzsākšanai, iepazīstinot darba grupas dalībniekus ar jūras plānojuma izstrādes procesu, galvenajiem satura elementiem, plānoto mērķu grupu iesaisti un nepieciešamo informāciju un datiem plānojuma sagatavošanā;
- otrajā sanāksmē izstrādātāji prezentēja sākotnējos rezultātus par esošo situāciju jūras izmantošanā, piedāvātos jūras izmantošanas stratēģiskos scenārijus, kā arī tika izvērtēta jūras telpiskā plānojuma izstrādes turpmākā gaita, tai skaitā plānotie pasākumi;
- trešajā sanāksmē prezentēts un izrunāts izvērstis un summārais stratēģisko scenāriju novērtējums, vienošanās par jūras telpiskā plānojuma prioritātēm;
- ceturtajā sanāksmē tiek prezentēta Jūras telpiskā plānojuma un vides pārskata 1.redakcija, kas tiek nodota sabiedriskajai apspriešanai;
- piektajā sanāksmē tiek pārrunāts sabiedriskās apspriešanas rezultāti, komentāru un atzinumu iestrāde, un pilnveidotā redakcija.

9.3. JTP MĒRĶA GRUPAS: NOZARES UN INTERESES

Ņemot vērā pēdējo gadu projektu pieredzi par vides un jūras plānošanas tematiku Latvijā un kaimiņvalstīs, JTP izstrādes sākuma posmā tika identificētas galvenās mērķgrupas un veikta to analīze:

- tematiski pēc sektoriem: dabas aizsardzība; drošība; ekonomika; enerģētika; kultūra; pašvaldības un plānošanas reģioni; transports, tūrisms; vide; zivsaimniecība;
- institucionāli pēc to lomas un atbildības jūras plānošanas procesā;
- pēc attīstības mēroga: nacionāls, reģionāls vai vietējs.

Lai organizētu sabiedrības līdzdalības procesu, tika izveidota un regulāri atjaunota mērķgrupu un ieinteresēto pušu **datu bāze**, iekļaujot informāciju par sektoru, nozari, konkrēto uzņēmumu/ iestādi/ institūciju un kontaktpersonu un/ vai kontaktinformāciju. Sākotnējie kontakti tika izmantoti mērķgrupu formēšanai un iesaistes uzsākšanai, papildus lūdzot izsūtīt informāciju un aicinājumu iesaistīties arī citiem kolēģiem/ interesentiem. Tādējādi ar “sniega bumbas” efektu tika iegūti jauni kontakti datu bāzei, gada laikā datu bāzē sasniedzot vairāk nekā 440 vienības (iesaistītās personas un/ vai organizācijas).

9.3. attēls. Mērķa grupu pārstāvju iesaiste – dalībnieku skaits organizētajos pasākumos

9.4. SABIEDRISKĀ APSPIEŠANA UN KONSULTĀCIJAS PAR JTP UN VIDES PĀRSKATA PROJEKTU

JTP projekta un Vides pārskata projekta publiskā apspriešana notika no 2015. gada 18. decembra līdz 2016. gada 31. janvārim. Oficiālā publikācija “Latvijas Vēstnesī” tika publicēta 2015. gada 18. decembrī. Paziņojums par Vides pārskata sabiedrisko apspriešanu tika publicēts arī Vides pārraudzības valsts biroja mājas lapā. Jūras telpiskā plānojuma 1. redakcija un Vides pārskata projekts bija pieejams: <http://www.jurasplanojums.net> un VARAM izveidotajā TAPIS portālā.

Sabiedriskās apspriešanas sanāksmes JTP 1. redakcijai un Vides pārskata projektam notika 2016. gada janvārī Ventspilī, Liepājā, Saulkrastos un Rīgā. Tajās kopā piedalījās 137 dalībnieki.

Rakstiskus priekšlikumus un atsauksmes par Jūras telpiskā plānojuma 1. redakciju un Vides pārskata projektu varēja sniegt no 2015. gada 18. decembra līdz 2016. gada 31. janvārim. Rakstiski savus atzinumus un priekšlikumus iesniedza 27 valsts institūcijas, pašvaldības, plānošanas reģioni un privātpersonas.

9.5. INFORMĀCIJAS SNIEGŠANA

Vizuālais koncepts

Lai veiksmīgāk komunicētu un nodrošinātu JTP atpazīstamību, tika izveidoti vienotas vizualitātes pamatelementi un rīki: JTP logo; vienots stils prezentāciju slaidiem; informācija *roll-up* formā.

Mājas lapa

Lai atspoguļotu JTP izstrādes gaitu un aktualitātes, tika izveidota mājas lapa www.jurasplanojums.net. Tai arī tika izveidota atsevišķa sadaļa materiāliem angļu valodā “MSP in English”. JTP izstrādes laikā mājaslapā tika publicēti attiecīgie plāna materiāli un sagatavotie dokumenti, aicinājumi un informācija par visiem pasākumiem, ziņojumi un fotogrāfijas no tiem, ievietotas drukāto materiālu elektroniskās versijas.

VARAM mājas lapā arī tika publicēta visa aktuālā informācija un sagatavotie materiāli: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/tap/lv/?doc=13487. Pēc JTP projekta izstrādes beigām (2016. gada maijs) VARAM mājas lapa ir galvenais informācijas sniegšanas līdzeklis.

Masu mediji

Uzsākot JTP izstrādi, tika apzināti gan reģionālie, gan nacionālie masu mediji (ziņu aģentūras, TV, radio, žurnāli un avīzes un to interneta versijas), kuriem projekta īstenošanas laikā tika izsūtītas preses relīzes, informatīvie materiāli rakstu tapšanai un informācija, īpaši saistot to ar jūras plānojuma izstrādes gaitā organizētajiem pasākumiem un aktivitātēm. Īpaša sadarbība bija ar piekrastes pašvaldību portāliem, kur tika publicēta informācija par iespējamo līdzdalību dažādos pasākumos.

Sociālie portāli

Uzsākot JTP izstrādi, tika izveidots konts sociālajā tīklā *Twitter* (@jurasplanojums), lai informētu par to, kas ir jūras telpiskā plānošana, kāpēc jūra ir jāplāno, kā notiek plānošana, kam tas ir svarīgi un kā tajā var piedalīties. Vietne izmantota galvenokārt tās informācijas publicēšanai, kas saistīta ar jūras plānojuma izstrādes gaitā organizētajiem pasākumiem un aktivitātēm.

Video klips

Pirms sabiedriskās apspriešanas uzsākšanas tika izveidots animēts videoklips, kas uzskatāmā un saprotamā veidā demonstrē, kāpēc nepieciešams jūras telpiskais plānojums un kā notiek tā izstrāde. Klips izstrādāts projekta noslēguma fāzē, demonstrēts sabiedriskās apspriešanas sanāksmēs, publicēts projekta un citās mājaslapās, kā arī pieejams *YouTube* vietnē:

https://www.youtube.com/watch?v=dj26vkR_kew

Drukātie informatīvie materiāli

Uzsākot JTP izstrādi, tika sagatavots un nodrukāts projekta **informatīvais buklets** par jūras telpiskā plānojuma izstrādi, kura mērķis ir vispārīgi informēt par plānošanas mērķiem, principiem un pieeju. Buklets pieejams gan elektroniski, gan drukātā veidā un izdalīts visos projekta rīkotajos informatīvajos pasākumos, sanāksmēs un jebkuram interesantam.

JTP projekta izstrādes noslēguma posmā tika izstrādātas un nodrukātas **faktu lapas** par jūras telpisko plānojumu un 4 svarīgām jūras izmantošanas nozarēm: kuģošanas attīstība, zvejniecības attīstība, tūrisma attīstība un jauno nozaru attīstība. Faktu lapas pieejamas gan elektroniski, gan drukātā veidā un izdalītas sabiedriskās apspriešanas sanāksmēs.

10 PĀRROBEŽU SADARBĪBA UN KONSULTĀCIJAS

10.1. TIESISKAIS IETVARS

Saistībā ar JTP kā attīstības plānošanas dokumentu pārrobežu konsultācijas nepieciešamību nosaka vairāki starptautiskie un Latvijas normatīvie akti:

- Espo Konvencija par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā;
- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu;
- Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/89/ES, ar ko izveido jūras telpiskās plānošanas satvaru (11. un 12.pants);
- 23.04.2004. MK noteikumi Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums";
- 30.10.2012. MK noteikumi Nr.740 "Jūras plānojuma izstrādes, ieviešanas un uzraudzības kārtība".

JTP direktīva 2014/89/ES	30.10.2012. MK noteikumi Nr. 740
<i>11.pants</i> Plānošanas un pārvaldības procesā dalībvalstis, kurām ir kopīgi jūras ūdeņi, sadarbojas, lai nodrošinātu, ka jūras telpiskie plānojumi ir saskaņoti un koordinēti attiecīgajā jūras reģionā. Šādā sadarbībā jo īpaši ņem vērā transnacionāla rakstura jautājumus. Sadarbību īsteno, izmantojot pastāvošos sadarbības tīklus un jebkuras metodes.	<i>5.punkts</i> Izstrādājot jūras plānojumu, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, ņemot vērā Latvijas Republikas starptautiskās saistības, sadarbojas ar valstīm, ar kurām Latvijai ir kopīga jūras robeža, informējot par jūras plānojuma izstrādes uzsākšanu un publiskās apspriešanas pasākumiem.

Kārtība, kā jāveic pārrobežu un starptautiskās konsultācijas, precīzāk noteikta normatīvajos aktos saistībā ar plānošanas dokumenta stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējumu. JTP izstrādes ietvaros notika cieša sadarbība starp plāna izstrādes organizētājiem un atbildīgajiem par ietekmes uz vidi novērtējumu.

Atbildīgās iestādes:

JTP jomā – VARAM, Telpiskās plānošanas departaments

Espo kontaktpunkts – VARAM Vides aizsardzības departaments

SIVN pārrobežu konsultācijas – Vides pārraudzības valsts birojs

10.2. KONSULTĀCIJAS PROCESS

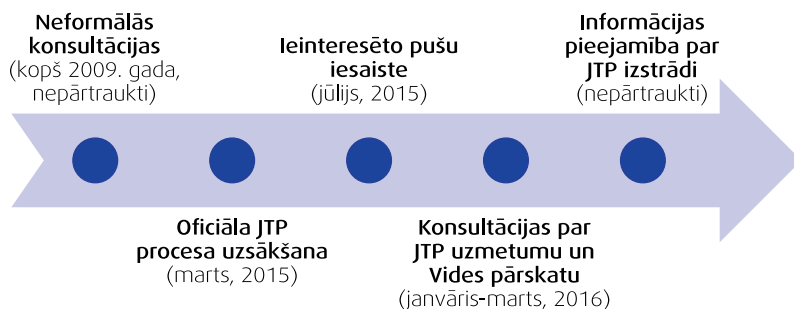
Latvijai ir jūras robeža ar Lietuvu, Zviedriju un Igauniju, ar kurām tika nodrošināta pārrobežu sadarbība un konsultācijas par JTP izstrādi.

Neformālās konsultācijas

Latvija ir bijusi iesaistīta komunikācijā ar Baltijas valstu un kaimiņvalstu ekspertiem un JTP iesaistītajām pusēm pirms tiesiskā ietvara izveides. Baltijas jūras reģiona sadarbības projekts *BaltSeaPlan* bija pirmā iespēja Latvijas institūcijām aktīvi sadarboties JTP metodisko jautājumu risināšanā, izstrādājot JTP pilotprojektus laika posmā no 2009.-2012. gadam.

2010. gadā tika izveidota HELCOM-VASAB JTP darba grupa, kas nodrošina regulāru informācijas un pieredzes apmaiņu starp visām Baltijas jūras reģiona valstīm. Arī Latvija izmantoja iespējas informēt par JTP izstrādes gaitu šajā forumā.

2012.-2014. gadā Latvija piedalījās *PartiSeapate* projektā, kur tika uzsākta diskusija par pārrobežu sadarbības pieejām, apspriežamajiem jautājumiem gan starpvalstu, gan Baltijas jūras mērogā: kuģošanu, vēja enerģiju, vidi, kultūras mantojumu. Savukārt *Baltic SCOPE* projekta ietvaros sadarbība notika jau citā līmenī – starp atbildīgajām par JTP iestādēm un dalībvalstu nozaru pārstāvjiem. Izvēlētais sadarbības tēmas – kuģošana, zvejniecība, enerģētika un vide. *Baltic SCOPE* projekta ieviešana notiek paralēli ar Latvijas JTP izstrādi, tāpēc pārrobežu sadarbība starp nozaru ekspertiem sekmē arī izpratni par interešu saskaņošanas nepieciešamību un to iespējām.

10.2 attēls. Pārrobežu konsultāciju gaita

Oficiāla JTP procesa uzsākšana

JTP izstrādes sākumā posmā 2015. gada martā Vides pārraudzības valsts birojs (turpmāk – VPVB) nosūtīja vēstuli uz ESPO konvencijas kontaktpunktiem kaimiņvalstīs – Igaunijas Vides ministrijai, Lietuvas Vides ministrijai un Zviedrijas Vides aizsardzības aģentūrai. Vēstulē kaimiņvalstis tika informētas par JTP un tā izstrādi, par SIVN izstrādes gaitu, kontaktpersonām u.c. Kaimiņvalstis tika aicinātas izteikt interesi pārrobežu konsultācijas procesā. Apmēram pēc mēneša tika saņemtas atbildes vēstules par interesi piedalīties pārrobežu konsultācijas procesā.

Ieinteresēto pušu iesaiste

Lai informētu par JTP izstrādes procesu, prezentētu esošo stāvokli un tendences, kā arī diskutētu par attīstības scenārijiem, tika organizētas sanāksmes ar Lietuvas un Igaunijas ieinteresētajām pusēm. Sanāksmes notika 14.07.2015 Klaipēdā un 23.07.2015 Pērnavā. Sanāksmju laikā bija iespēja diskutēt ar JTP izstrādātājiem un iesaistītajiem vides ekspertiem par kaimiņvalstu interesēm un to, kā tās varētu ietekmēt Latvijas JTP.

Informācijas pieejamība par JTP izstrādi

Lai informētu kaimiņvalstu ieinteresētās puses par Latvijas JTP un Vides pārskata izstrādes gaitu, 2015. gada jūlijā tika sagatavots un mājas lapā nopublicēts JTP kopsavilkums angļu valodā. Tā kā jūlija sanāksmēs tika diskutēts par iespējamiem alternatīviem scenārijiem, tad tika sagatavoti arī scenāriju apraksti un kartes angļu valodā.

Uzsākot pārrobežu konsultācijas 2016. gadā, kaimiņvalstīm tika nosūtīti un JTP mājas lapā publicēti arī šādi materiāli: JTP kopsavilkums angļiski; atļautās izmantošanas kartes angļiski, Vides pārskata projekts angļiski, Vides pārskata kopsavilkums attiecīgajā kaimiņvalstu valodā (īgauniski, lietuviski, zviedriski).

JTP mājaslapas (www.jurasplanojums.lv) publicēta informācija par JTP un Vides pārskatu (2015. gada februāris-2016. gada maijs). Visu JTP izstrādes laiku informācija arī bija pieejama VARAM mājas lapā: <http://www.varam.gov.lv/>.

Konsultācijas par JTP uzmetumu un Vides pārskatu

2015. gada 17. novembrī VPVB nosūtīja vēstuli visiem trim kaimiņvalstu kontaktpunktiem, informējot par JTP un SIVN izstrādes progresu un sabiedriskās apspriešanas laika periodu. Vēstulē kaimiņvalstis tika lūgtas izteikt viedokli par sabiedriskās apspriešanas sanāksmes organizēšanu viņu valstīs. 2015. gada 23. novembrī tika saņemta atbildes vēstule no Lietuvas Vides ministrija, norādot vēlmi organizēt sabiedriskās apspriešanas sanāksmi ar Lietuvas ieinteresētām pusēm un sabiedrību. 2015. gada 18. decembrī tika saņemta atbildes vēstule no Igaunijas Vides ministrijas, kurā norādīts, ka konsultācijas var notikt rakstveidā.

2016. gada 13. janvārī VPVB nosūtīja vēstules visiem trim kaimiņvalstu kontaktpunktiem, norādot iespēju piedalīties pārrobežu konsultācijas procesā līdz 2016. gada 15. februārim. Vēstulei tika pievienoti šādi dokumenti: JTP kopsavilkums angļiski; atļautās izmantošanas kartes angļiski, Vides pārskata projekts angļiski, Vides pārskata kopsavilkums attiecīgajā kaimiņvalstu valodā (īgauniski, lietuviski, zviedriski). Materiāli arī tika nopublicēti www.jurasplanojums.net, sadaļā 'MSP in English'.

2016. gada martā tika saņemtas atbildes vēstules no Zviedrijas Vides aģentūras, Igaunijas Vides ministrijas un Lietuvas Vides ministrijas. Ieteikumi tika izvērtēti un atbilstoši iestrādāti nākamajā JTP un Vides pārskata versijā.

10.3 LATVIJAS JTP IZSTRĀDES ATBILSTĪBA HELCOM-VASAB VADLĪNIJĀM PAR PĀRROBEŽU KONSULTĀCIJĀM, UN SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBU UN SADARBĪBU

HELCOM-VASAB vadlīnijas par pārrobežu konsultācijām²² tika pieņemtas 2016. gada 24.-25. februārī, kad jau bija noslēdzies galvenais Latvijas JTP izstrādes process un sabiedriskās konsultēšanās process. Tāpēc šajā nodaļā ir sniegts izvērtējums par to, kādā mērā Latvijas JTP izstrādes gaita atbilst šīm vadlīnijām.

Vadlīnijas definē pārrobežu konsultācijas, sadarbību un sabiedrības līdzdalību. Sadarbība tiek definēta kā informācijas un zināšanu apmaiņas process, kā arī kopējas izpratnes veidošana par JTP nozīmīgiem jautājumiem. Konsultācijas tiek raksturotas kā praktiskas darbības plāna izstrādes gaitā. Konsultācijas tiek uztvertas kā formāls process starp vienu vai vairākām valstīm par JTP ietvertiem

22 <http://www.helcom.fi/action-areas/maritime-spatial-planning/msp-guidelines/>

nosacījumiem, lai izvērtētu pārrobežu ietekmes un jūras telpas izmantošanas saskaņotību. Bez tam, vadlīnijas ietver terminu skaidrojumus, piemēram, sabiedrības līdzdalība, pārrobežu jautājumi u.c.

Vadlīnijas ietver rekomendācijas pārrobežu konsultācijām, lai ieviestu kopēju pieeju, kas nodrošinātu, ka telpiskie plāni ir saskaņoti abpus robežām un visas Baltijas jūras mērogā. Tiek uzsvērts, ka JTP konsultāciju process ir jāvada nacionālajai atbildīgajai iestādei par JTP. Jāatzīmē, ka VARAM ir atbildīgā ministrija gan par JTP, gan Espo Konvencijas (SIVN) ieviešanu Latvijā. Starp atbildīgajiem departamentiem VARAM, ka arī ar Vides pārraudzības valsts biroju, kas praktiski organizē pārrobežu konsultācijas par ietekmi uz vidi, notiek cieša koordinācija un informācijas apmaiņa.

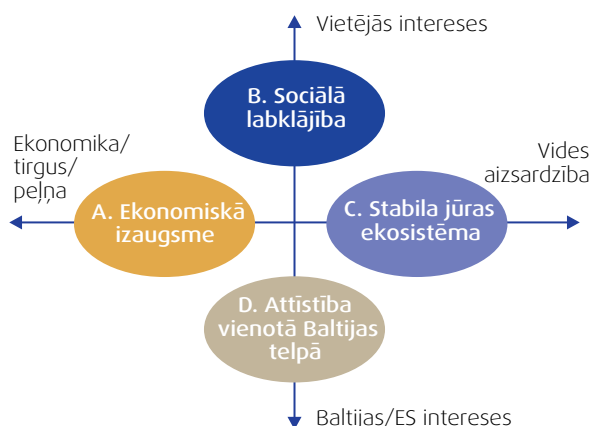
HELCOM-VASAB vadlīnijas	Latvijas JTP izstrāde	Vērtējums
Starpvalstu dialoga fokusa paplašināšana: balstoties uz Espo Konvenciju, tomēr stiprinot konsultāciju fokusu		
Rekomendācija nosaka, ka konsultācijām ir jāaptver ne tikai vides tēmas, bet arī sociālekonomiskie jautājumi, kas saistīti ar jūras izmantošanu	Organizētajās diskusijās ar ieinteresētajām pusēm 2015. gada jūnijā jautājumu loks bija paplašināts – ietverti gan vides, gan sociālekonomiskie aspekti, kā arī scenāriji par iespējamiem attīstības virzieniem	leviests
Konsultācijas ir nepieciešams uzsākt ātrāk nekā to prasa Espo konvencija vai SIVN direktīva	Vēstules par JTP izstrādi un SIVN tika nosūtītas izstrādes sākuma posmā, aicinot izteikt dalībvalstu interesi. Turklāt organizētajās ieinteresēto pušu sanāksmēs tika diskutēts ne tikai par vides jautājumiem, bet arī par iespējamiem attīstības virzieniem, JTP mērķiem un uzdevumiem	leviests
JTP izstrādes sākuma posmā organizēt formālu pārrobežu informācijas apmaiņas un konsultācijas procesu		
Konsultācijas par JTP ir jāuzsāk savlaicīgi, lai dotu iespēju kaimiņvalstīm sniegt savu ieguldījumu visā procesā, ne tikai viedokli par jau izstrādātajiem risinājumiem	Vēstules par JTP izstrādi un SIVN tika nosūtītas izstrādes sākuma posmā, aicinot izteikt dalībvalstu interesi. Konsultācijas notika SIVN procedūras ietvaros, tomēr skatītiem jautājumiem bija plašāks tvērums	leviests daļēji
Ja JTP radītā ietekme skar visu Baltijas jūru, tad informācija ir jānosūta visām Baltijas jūras valstīm un attiecīgajām Baltijas sadarbības organizācijām	30.10.2012. MK noteikumu Nr.740 "Jūras plānojuma izstrādes, ieviešanas un uzraudzības kārtība" 5. pants nosaka, ka VARAM sadarbojas ar valstīm, ar kurām Latvijai ir kopīga jūras robeža. Tāpēc oficiālajā procesā sadarbība notika ar Igauniju, Lietuvu un Zviedriju	Nav ieviests
Atbildīgajai iestādei ir jānosūta oficiāla vēstule gan valstīm kuras var tikt ietekmētas, gan Baltijas jūras organizācijām (piemēram, HELCOM)	Vēstules tika nosūtītas kaimiņvalstu kompetentām iestādēm par vides jautājumiem	leviests daļēji
Atbildīgajai iestādei skaidri jāinformē par JTP nodomiem un tā raksturu, lai citas valstis varētu saprast iespējamo JTP ietekmi	Pirmajā nosūtītajā vēstulē īsumā tika raksturota JTP struktūra. Tā kā vēstule tika sūtīta JTP izstrādes gaitā, tad nebija iespējams sīkāk raksturot JTP izvirzītos mērķus, uzdevumus un nosacījumus. Otrajā vēstulē pirms pirmās tikšanās ar kaimiņvalstu ieinteresētajām pusēm tika sagatavots kopsavilkums (7 lpp) par Latvijas JTP un SIVN	leviests daļēji
Atbildīgās iestādes pieprasa no kaimiņvalstīm attiecīgos dokumentus un pieejamo informāciju. Pieprasītajai informācijai jābūt saistītai ar JTP izstrādi	Latvijas atbildīgās institūcijas izmantoja publiski jau pieejamo informāciju, kā arī sadarbojās ar kaimiņvalstu atbildīgajām ministrijām un apmainījās ar JTP izstrādei būtisko informāciju	Daļēji ieviests

Atbildīgās iestādes arī informē kaimiņvalstis par sabiedrības līdzdalības procesa uzsākšanu, lai dotu iespēju paralēli izveidot nacionāla mēroga sabiedrības līdzdalības procesu par jautājumiem, kam ir pārrobežu nozīme	Ņemot vērā pieejamos resursus un JTP izstrādes procesu kaimiņvalstīs, kā arī izrādīto interesi, klātienēs sanāksmes ar iesaistītajām pusēm tika organizētas divas reizes Lietuvā un vienu reizi Igaunijā	leviests daļēji
Iesaistīto pušu līdzdalības organizēšana		
Saņemot pieprasījumi no kaimiņvalsts, kas izstrādā JTP, atbildīgā iestāde nekavējoties uzsāk un organizē iesaistīto pušu līdzdalības procesu atbilstoši saņemtajai informācijai. Process varbūt atšķirīgs atkarībā no problēmām, kas ir jādiskutē un jārisina	Konsorcijs partneri no Igaunijas un Lietuvas, kas bija iesaistīti Latvijas JTP izstrādē, konsultējās ar atbildīgo iestādi par iesaistīto pušu sanāksmju ar Latvijas plānotājiem un vides ekspertiem organizēšanu. Tomēr tas nebija kaimiņvalsts atbildīgās iestādes organizēts iesaistīto pušu līdzdalības process	leviests daļēji
Pārrobežu konsultācijas stratēģijas izstrāde		
Pārrobežu konsultācijas procesā ir jāiekļauj atbilstoši konsultācijas un komunikācijas veidi: gan tiešas tikšanās, gan kontaktu veidošana, gan līdzdalība ieinteresēto pušu pasākumos	VARAM un JTP izstrādē iesaistītie eksperti aktīvi piedalījās un turpina piedalīties dažādos pārrobežu konsultāciju procesos, izmantojot visus iespējamus veidus un rīkus	leviests
Tiešā komunikācija starp atbildīgām iestādēm ir būtiska, lai veidotos uzticēšanās, tāpēc ir sekmējamās tīklošanās aktivitātes starp atbildīgām iestādēm un JTP speciālistiem	VARAM aktīvi piedalās dažādos reģionālos forumos, darba grupās, kā arī starptautiskajos projektos	leviests
Kompetentajai iestādei ir jābūt gatavai piedalīties kaimiņvalstīs organizētajos pasākumos JTP izstrādes sākumu posmā un skaidrot JTP ieceres, ja to pieprasa kaimiņvalstu kompetentā iestāde. Rezultāti no šīm diskusijām ir jāizsūta visām kaimiņvalstīm	Latvijas puse pati ierosināja un organizēja ar sadarbības pusēm šādas divu valstu tikšanās (2015. gada jūlijā Pērnavā un Klaipēdā). Kopsavilkumu ziņojumu, sniegtās prezentācijas un dienas kārtības jautājumi pieejami JTP mājas lapā	leviests
JTP lietotie tehniskie termini ir jāskaidro tā, lai sagatavotie JTP produkti, rezultāti, kā arī izmantotie rīki būtu skaidri	Lai sekmētu komunikāciju un izpratni, tika tulkots Latvijas JTP kopsavilkums, sagatavotās kartes, īsi apraksti par JTP un SIVN. Informācija tika publicēta speciāli izveidotā JTP mājas lapā un VARAM mājas lapā	leviests
Kompetentām iestādēm ir jābūt gatavām sniegt informāciju angļu valodā. Kā minimums angļiski ir jāiztulko JTP kopsavilkums un karšu legēndas		
Neformālā pārrobežu sadarbības procesa stiprināšana		
Informācijas un pieredzes apmaiņa starp atbildīgām iestādēm pirms plānojuma izstrādes uzsākšanas	VARAM kā atbildīgā iestāde piedalās dažādos Baltijas jūras un ES projektos, veidojot kontaktus un informācijas apmaiņu ar kolēģiem	leviests

PIELIKUMS. JŪRAS IZMANTOŠANAS SCENĀRIJU UN OPTIMĀLĀ RISINĀJUMA IETEKMJU NOVĒRTĒŠANĀ IZMANTOTĀS METODES

1.1 SCENĀRIJU IZSTRĀDE

Scenāriju izstrāde ir balstīta uz iespējamo attīstības virzienu (asu) noteikšanu atkarībā no attīstības gaitu noteicošajiem faktoriem (virzošajiem spēkiem), kas ietekmē jūras resursu un telpas izmantošanu un situāciju jūras nozarēs. Kā iespējamo izvēļu pretnostatījums ir atšķirīgās **politikas un sabiedrības** prioritātes. Uz vertikālās ass attīstība ir pretnostatīta, ņemot vērā **vietējās** intereses un **Baltijas un/vai ES mēroga** intereses. Savukārt, uz horizontālās ass ir pretnostatīta **ekonomikas** (brīvais tirgus, peļņa, konkurence) un **vides aizsardzības** (vides stāvoklis, klimata pārmaiņas) intereses. Atkarībā no tā, kā attīstības gaitu noteicošie faktori mainās saistībā ar politikas un sabiedrības izvēlēm (prioritātēm), ir identificēti četri prioritāšu ziņā (radikāli) atšķirīgi attīstības scenāriji (sk. 1. attēlu):

1. attēls. Stratēģiskie scenāriji Latvijas JTP izstrādē

Scenāriji parāda radikāli atšķirīgus alternatīvos attīstības variantus, kādi veidotos, izvēloties uz vienu vai otru politikas prioritāšu virzienu. Jāņem vērā, ka realitātē dažādās politikas prioritātes tiek sabalansētas, līdz ar to šādi radikāli scenāriji nebūtu iespējami. Tomēr, lai nodrošinātu, ka diskusijās ar nozaru pārstāvjiem piedāvātie jūras izmantošanas scenāriju būtu pamatoti (teorētiski iespējami), to veidošanā tika izmantoti šādi soļi:

1) iespējamo attīstības gaitu noteicošo faktoru (virzītājspēku) analīze:

- jūras telpas attīstību noteicošie sociālekonomiskie virzītājspēki un ar tiem saistītās attīstības tendences;
- nozaru politikas mērķi un attīstības iespējas;

2) konsultācijas ar nozaru un dažādu interešu grupu pārstāvjiem:

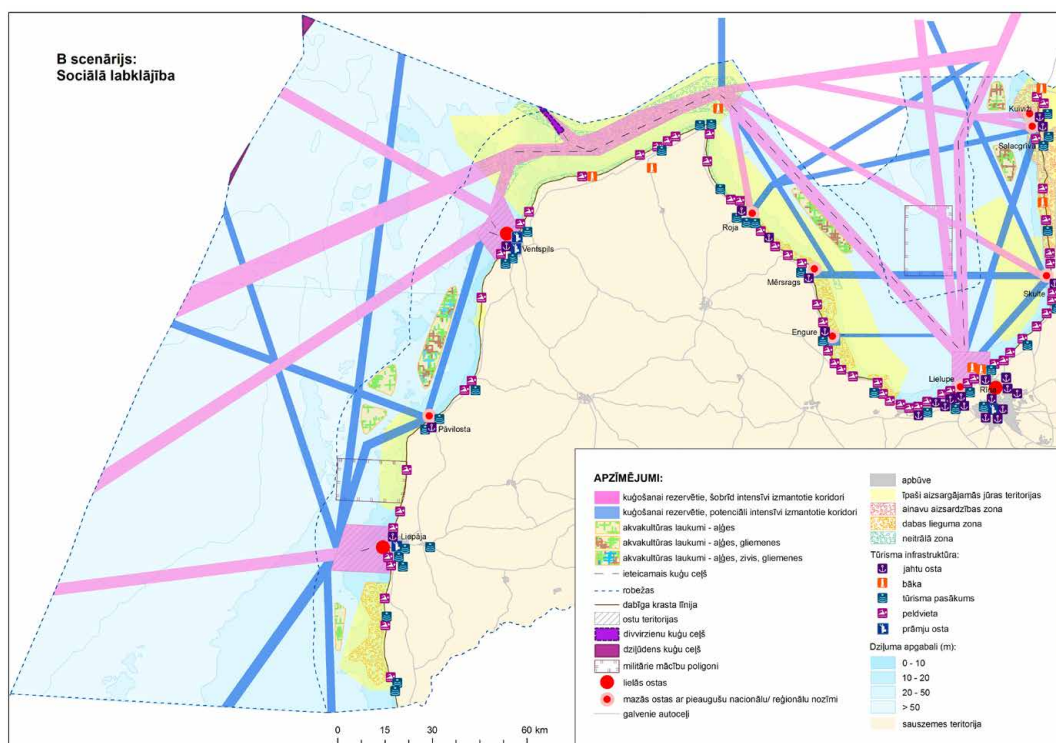
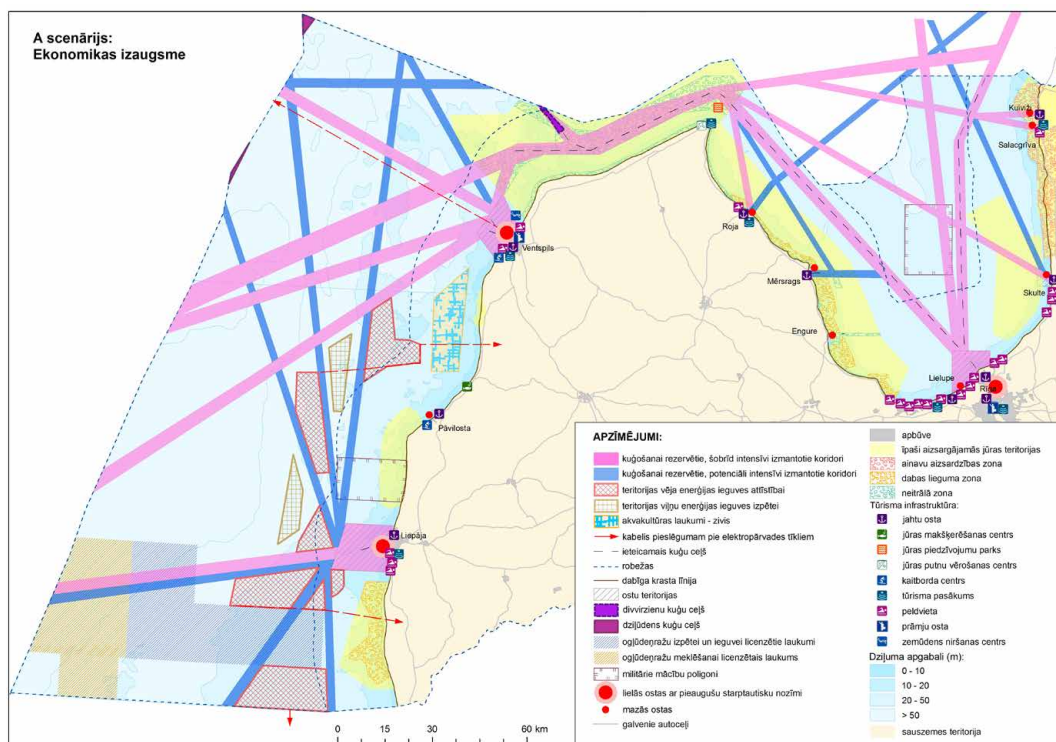
- individuālas sanāksmes ar nozaru pārstāvjiem, 2015. gada februāris – jūnijs;
- reģionālās sanāksmes par JTP izstrādi, 2015. gada marts, Mērsrags, Pāvilosta un Salacgrīva;
- Eiropas Jūras dienai veltīta konference, 2015. gada 21. maijs, Rīga;

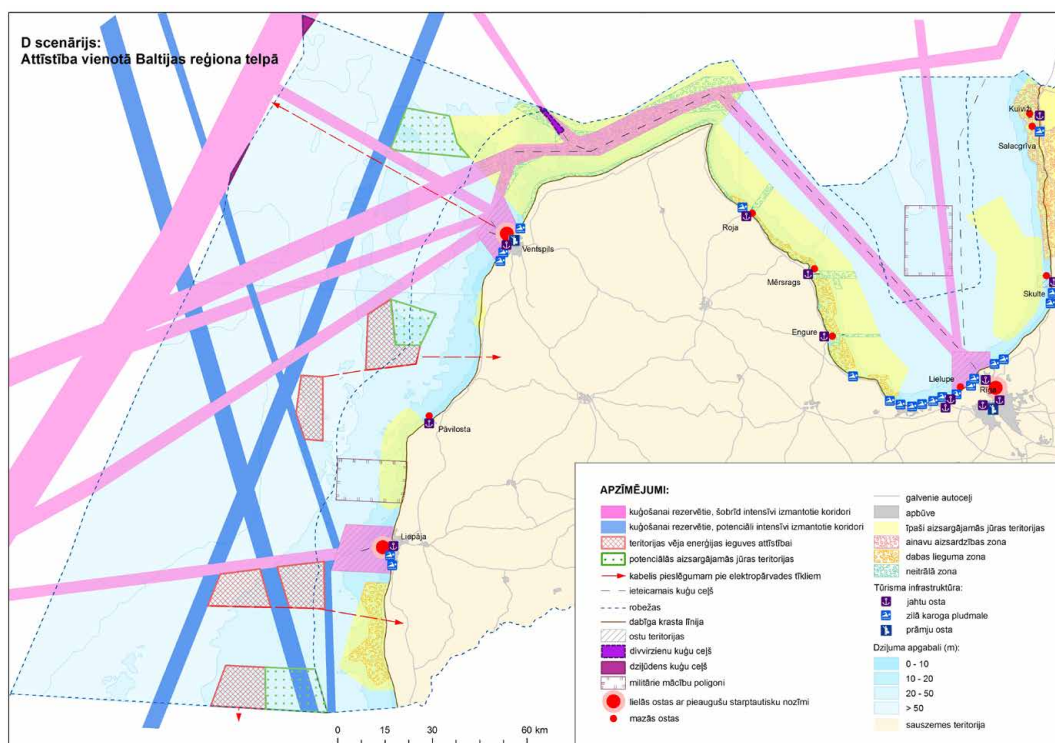
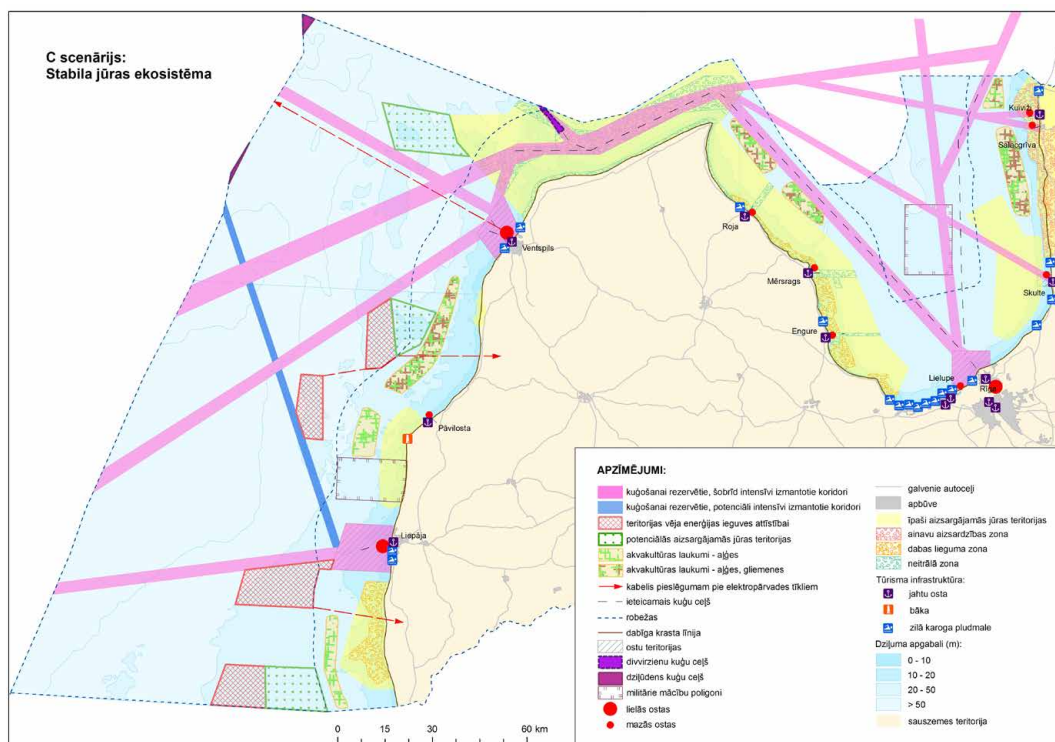
3) atbilstības izvērtēšana attiecībā pret jūras telpiskās izmantošanas izslēdzošajiem kritērijiem:

- atbilstība nacionālajam regulējumam attiecībā uz jūras telpas izmantošanu, t.sk. saimnieciskās darbības ierobežojumi aizsargājamās jūras teritorijās un ostu akvatorijās, citu nozaru regulējošos normatīvos aktos noteiktie ierobežojumi;
- saimniecisko darbību ierobežojošie faktori:
 - dabas apstākļi (kuģošanai piemērotais dziļums, vēja turbīnu ierīkošanai piemērotais dziļums un grunts u.c.);
 - resursu pieejamība (zivju resursi, vēja/viļņu enerģija, ogļūdeņraži u.c.);
 - tehnoloģiskās iespējas (piemēram, vēja parku novietojums un paredzamās jaudas atkarībā no pieslēguma iespējām elektropārvades tīkliem sauszemē);
- nesavietojamu saimniecisko darbību telpiska nošķiršana:
 - stacionāras konstrukcijas (vēja parki, naftas ieguves platformas u.c.) nav pieļaujami uz intensīvi izmantojamiem kuģu ceļiem un militāros mācību poligonos un vietās, kur tās traucē NBS krasta novērošanas un aizsardzības sistēmām.

Rezultātā katram no scenārijiem tika sagatavots:

- **apraksts**, kas ietvēra izvirtās prioritātes un atbilstība jau definētiem politikas mērķiem, kā arī scenāriju raksturojošie politiskie, ekonomiskie, tehnoloģiskie, sociālie un demogrāfiskie virzītājspēki, kā arī vides un dabas apstākļi/tendences;
- **jūras izmantošanas telpiskie risinājumi (kartoshēmas)**, kas ietvēra šādus izmantošanas viedus: kuģošanai rezervētos koridorus; teritorijas vēja enerģijas ieguvei, teritorijas viļņu enerģijas ieguves izpētei; kabeļus pieslēgumam pie elektropārvades tīkliem; akvakultūras laukumus, ogļūdeņražu meklēšanas/ izpētes un ieguves laukumus, militāros mācību poligonus, lielās un mazās ostas, jau esošās un potenciālās aizsargājamās jūras teritorijas un tūrisma infrastruktūru (skat. 2. attēlu).

2. attēls. Scenāriju telpiskie risinājumi

1.2 SCENĀRIJU IETEKMJU NOVĒRTĒJUMS, IZMANTOJOT DAUDZ-KRITĒRIJU ANALĪZI

Scenāriju ietekmes tika vērtētas kontekstā ar stratēģiskajā daļā definēto jūras izmantošanas ilgtermiņa attīstības redzējumu un prioritārajām jomām. Scenāriju ietekmes novērtēšanā tika izmantota daudz-kritēriju analīzes metode, kuras būtība ir rast iespēju salīdzināt dažādus kvantitatīvus un kvalitatīvus rādītājus, tos pārvēršot vienotā, savstarpēji salīdzināmā vērtējuma skalā. Scenāriju ietekmju novērtējums ietvēra šādus soļus:

1) novērtējumā izmantojamo kritēriju un rādītāju atlase (skat. 1. tabulu):

- katrai no piecām ietekmju jomām (ekonomiskā ietekme, sociālā ietekme, vides ietekme, ietekme uz pārrobežu kontekstu un klimatu pārmaiņu radītās ietekmes) tika izvēlēti 3-5 kritēriji, kas raksturotu situācijas attīstību katra scenārija gadījumā saistībā ar ilgtermiņa redzējumā definētajām jomām;
- ekonomisko, sociālo un vides ietekmju novērtēšanai katram no kritērijiem tika atlasīti arī JTP ietvaros apkopotie dabas procesa un attīstības tendenču raksturojošie rādītāji;

2) scenāriju ekonomiskos, sociālo un vides ietekmju novērtējums pēc izvēlētajiem rādītājiem:

- tabulā apkopota informācija par katru no rādītājiem, ietverot:
 - i. pašreizējo vērtību;
 - ii. novēroto tendenci;
 - iii. politikas dokumentos definētos mērķus (ja tādi ir);
 - iv. ekspertu vērtējumu par sagaidāmo situāciju (rādītāja vērtības pieaugumu vai samazināšanos) katra scenārija gadījumā: izteikts pieaugums, mērens pieaugums, neliels pieaugums, situācija saglabājas stabila, sagaidāms neliels samazinājums, mērens samazinājums vai ievērojams samazinājums);

3) visu ietekmju jomu novērtējums pēc izvēlētajiem kritērijiem:

- veikts katra kritērija semi-kvantitatīvs ietekmju novērtējums salīdzinošā skalā (-2: būtiska negatīva ietekme; -1: neliela negatīva ietekme; 0: nav ietekmes; 1: neliela pozitīva ietekme; 2: būtiska pozitīva ietekme), balstoties uz ekspertu vērtējumu un attīstības tendenču rādītājiem;
- ekonomiskos, sociālo un vides ietekmju rādītāju novērtējums agregēts kritēriju līmenī, aprēķinot vidējo vērtību un to standartizējot/pārreķinot pēc augstāk minētās skolas no -2 līdz 2;
- Excel tabulā apkopots katra scenārija ietekmju novērtējums attiecībā uz katru no kritērijiem, ietverot semi-kvantitatīvo novērtējumu salīdzinošā skalā, kā arī naratīvu vērtējuma skaidrojumu;

4) scenāriju ietekmju savstarpējais salīdzinājums:

- aprēķināta katras ietekmju grupas vidējā vērtība katram no scenārijiem. Vidējās vērtības apkopotas tabulā un aprēķināta katra scenārija summārā vērtība (skat. 2. tabulu). Summārajā vērtējumā nav iekļauts "klimata pārmaiņu radītās ietekmes uz scenārijos paredzēto jūras izmantošanas veidu attīstības potenciālu", jo atšķirībā no pārējām ietekmju grupām, kas raksturo scenāriju radītās ietekmes, šajā gadījumā tiek vērtēta klimata pārmaiņu radītā ietekme uz scenārijiem. Tādēļ klimata pārmaiņu radītā ietekme tiek attēlota atsevišķā tabulā;

- iegūts scenāriju ietekmju relatīvais salīdzinājums, kas papildināts ar naratīvu skaidrojumu. Tomēr šāds summārais ietekmju novērtējums nevar kalpot par pamatu, lai noteiktu, kurš ir “labākais” scenārijs, bet sniedz pamatu dažādo ietekmju savstarpējam salīdzinājumam, ja tiek izvēlēts viens vai otrs attīstības ceļš, un palīdz izstrādāt optimālo jūras izmantošanas risinājumu, mazinot negatīvas ietekmes un vairojot ieguvumus.

1. tabula. Scenāriju ietekmju novērtējumā izmantotie kritēriji un tos raksturojošie rādītāji

Ietekmju joma	Kritērijs	Rādītājs
Ekonomiskā ietekme	Latvijas ostu izaugsme un konkurētspēja Baltijas reģionā un starptautiskajos tirgos	• Kravu apgrozījums Latvijas ostās (milj. t /gadā) • Kravu apgrozījums Latvijas mazajās ostās (milj. t /gadā) • Apkalpoto pasažieru skaits Rīgas ostā (tūkst./ gadā) • Apkalpoto prāmju pasažieru skaits lielajās Latvijas ostās (tūkst./ gadā) • Apkalpoto kruīza kuģu pasažieru skaits lielajās Latvijas ostās (tūkst./gadā) • Apkalpoto kuģu skaits Latvijas lielajās ostās (gadā) • Apkalpoto kuģu skaits Latvijas mazajās ostās (gadā)
	Enerģētikas nozares attīstība un valsts enerģētiskā neatkarība	• Elektroenerģijas patēriņš (GWh/ gadā) • Saražotā elektroenerģija (GWh/gadā) • Jūrā saražotā enerģija (GWh/gadā)
	Tūrisma nozares attīstība un ienākumi no nozares piekrastes zonas ekonomikā	• Ārvalstu tūristu, kas uzturas 4 un vairāk dienas, skaits (milj., gadā) • Gultas vietu skaits (neskaitot Rīgu), 20 km piekrastes zonā • Atpūtnieku skaits pludmalē; atpūtnieku skaits uz m² oficiālajās peldvietās
	Zivsaimniecības nozares attīstība/ilgtspēja	• Kopējā nozveja (tonnas, gadā) • Kopējā piekrastes nozveja (tonnas, gadā) • Aiz piekrastes joslas zvejojošo kuģu (ar garumu 12-40 m) skaits • Aiz piekrastes joslas zvejojošo kuģu kopējā jauda (kW) • Piekrastes zvejas kuģu un laivu skaits (ar garumu <12 m) • Piekrastes zvejas kuģu un laivu kopējā dzinēju jauda (kW)
	Akvakultūras nozares attīstība	• Saražotās akvakultūru produktu apjoms (tonnas, gadā)
Sociālā ietekme	Piekrastes iedzīvotāju nodarbinātība	• Nodarbināto skaits piekrastes zvejā (komersanti) • Nodarbināto skaits zvejā aiz piekrastes joslas • Nodarbinātības īpatsvars vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem (%)
	Iedzīvotāju skaits piekrastē	• Iedzīvotāju skaits piekrastes republikas nozīmes pilsētās kopā • Iedzīvotāju skaits piekrastes pagastos un pilsētās kopā
	Piekrastes iedzīvotāju labklājības līmenis	• IKP uz vienu iedzīvotāju gadā (EUR pēc pirkspējas paritātes)
	Rekreācijas iespējas piekrastē	• Oficiālo peldvietu skaits • Ārpus vasaras sezonas rīkoto tūrisma pasākumu skaits, kas saistās ar jūru • Zilā karoga sertifikātu ieguvušu jahtu ostu skaits

Ietekme uz vidi un klimata pārmaiņām	Slodzes samazināšana uz jūras ekosistēmu un laba jūras ūdeņu vides stāvokļa nodrošināšana	- Kuģu avāriju skaits - Naftas noplūde (kg/gadā) - Biogēno elementu (N, P) emisijas virszemes ūdeņos no punktveida piesārņojuma avota (tonnas, gadā) - Komerčiālo zivju un gliemeņu populācijas: Nārsta bara biomasa - Rīgas līcis, reņģe - Vasaras hlorofila a koncentrācija Rīgas līcī un Baltijas jūra
	Bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmas stabilitātes nodrošināšana	- Aizsargājamo teritoriju īpatsvars jūras ūdeņos (%) - Aizsargājamo biotopu aizsardzības stāvoklis - Bioloģiskā daudzveidība (D1): miksto grunšu makrozoobentosa indekss BQI: Rīgas līcī un Baltijas jūra
	Atjaunojamo energoresursu īpatsvars kopējā enerģijas patēriņā	No AER saražotās enerģijas īpatsvars kopējā bruto enerģijas gala patēriņā (%)
	SEG emisijas samazināšana	Vērtēts kritērija līmenī
Ietekme uz pārrobežu kontekstu	Izmantošanas veidu nepārtrauktība	Vērtēts kritērija līmenī
	Ekoloģiskais balanss	Vērtēts kritērija līmenī
	Reģiona atraktivitāte	Vērtēts kritērija līmenī
	Drošība	Vērtēts kritērija līmenī
	Ekonomiskais potenciāls	Vērtēts kritērija līmenī
Klimata pārmaiņu radītā ietekme uz scenārijos paredzēto jūras izmantošanas veidu attīstības potenciālu	Temperatūras celšanās	- Vidējās gaisa temperatūras pieaugums - Ledusstāves ilguma samazināšanās
	Nokrišņu pieaugums	- Nokrišņu dienu skaita palielināšanās - Kopējā nokrišņu daudzuma palielināšanās
	Vētrainība	- Vēja stipruma pieaugums - Vētru biežuma pieaugums
	Ūdens sāluma samazināšanās	Vērtēts kritērija līmenī
	Ūdens līmeņa celšanās	Vērtēts kritērija līmenī
	Krasta erozijas pieaugums	Vērtēts kritērija līmenī

2.tabula. Scenāriju summārais novērtējums

	A	B	C	D
Ekonomiskā ietekme	1,2	1,0	0,8	1,0
Sociālā ietekme	0,8	1,5	0,3	0,8
Ietekme uz vidi un klimata pārmaiņām	-0,5	-0,8	0,8	0,5
Ietekme uz pārrobežu kontekstu	0,6	-0,2	1,0	1,0
Vidējā vērtība	0,5	0,4	0,7	0,8

1.3 SCENĀRIJU TELPISKO IETEKŅU NOVĒRTĒJUMS

Lai nodrošinātu ekosistēmas pieejas īstenošanu JTP izstrādē, katra scenārijos plānotā lietojuma veida ietekme uz jūras dabas vērtībām un ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājumu tika novērtēta arī telpiski, ietverot šādus soļus:

- 1) iesaistot hidrobioloģijas, ornitoloģijas un ihtioloģijas ekspertus, salīdzinot skalā (0 - nav negatīvas ietekmes; 1 - iespējama neliela negatīva ietekme; 2 - būtiska negatīva ietekme) novērtēta katra izmantošanas veida iespējamā ietekmes pakāpe uz dabas vērtībām, kuru izplatības raksturošanai ir pieejami telpiski dati (bentiskie biotopi, komerciāli nozīmīgo zivju sugām nozīmīgās teritorijas un no aizsardzības viedokļa nozīmīgāko putnu sugu koncentrēšanās vietas). Novērtējuma rezultāti atspoguļoti ietekmju matricā;
- 2) izmantojot ArcGIS programmatūru, dabas vērtību izplatības datu slāņi pārklāti ar scenārijos plānoto izmantošanas veidu datu slāņiem un noteiktas teritorijas, kur plānotās darbības varētu radīt būtisku negatīvu ietekmi uz jūras ekosistēmas dabas vērtībām;
- 3) ekosistēmu pakalpojumu summārā kartē pārklāta ar scenārijos plānoto izmantošanas veidu datu slāņiem un noteiktas teritorijas, kur plānotās darbības varētu radīt riskus iepriekš apzināto ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājumam;
- 4) scenāriju telpisko ietekmju novērtējumus jāva plānot jūras telpas izmantošanas optimālo risinājumu, ņemot vērā konkrētu teritoriju jutīgumu.

1.4 SCENĀRIJU SVID ANALĪZE

Scenāriju stratēģiskais novērtējums, izmantojot “Stipro un vājo pušu, iespēju un draudu” (SVID) analīzi, tika veikts trīs reģionālo sanāksmju laikā Liepājā, Ventspilī un Saulkrastos 2015. gada jūlijā, piedaloties visu jūras telpas izmantošanā ieinteresēto pušu pārstāvjiem. Sanāksmju dalībnieki darba grupu diskusijās, izmantojot “world café” metodi, komentēja katru no scenārijiem, norādot to stiprās un vājas puses, iespējas un draudus. Īpaša uzmanība diskusiju laikā tika pievērsta katra scenārija telpiskajiem risinājumiem, apzinot to trūkumus, iespējamās starpnozaru konfliktus un arī iespējas, kā tos mazināt. Iegūtie rezultāti tika ņemti vērā scenāriju ietekmju novērtējumā, izmantojot daudz-kritēriju analīzi, kā arī izstrādājot optimālo jūras izmantošanas risinājumu.

1.5 SCENĀRIJU UN JTP PIEDĀVĀTĀ JŪRAS IZMANTOŠANAS RISINĀJUMA NOVĒRTĒJUMS SIVN PROCESĀ

Veicot JTP stratēģiski ietekmes uz vidi novērtējumu, Vides pārskatā tika iekļauta scenāriju ietekmju novērtējuma rezultāti attiecībā uz vidi un klimata pārmaiņām, ietverot gan daudz-kritēriju analīzes rezultātus, gan telpisko ietekmju novērtējumu.

Izmantojot 1.2. sadaļā aprakstīto metodiku, tika veikts arī optimālo jūras izmantošanas risinājuma telpisko ietekmju novērtējums attiecībā uz bentiskajiem biotopiem, putnu, komerciāli nozīmīgo zivju sugu un roņu izplatību, kā arī JTP ietvaros nokartēto ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājumu.

SAĪSINĀJUMI

AER	Atjaunojamie energoresursi
AJT	Aizsargājamās jūras teritorijas
Baltic SCOPE	Projekta akronīms, angl. <i>Towards coherence and cross-border solutions in Baltic Maritime Spatial Plans/</i> Virzībā uz pārrobežu risinājumiem un saskaņotību Baltijas jūras telpiskajos plānos
BaltSeaPlan	Projekta akronīms, angl. <i>Development of Maritime spatial planning in the Baltic Sea/</i> Jūras telpiskās plānošanas ieviešana Baltijas jūrā
CICES	Angl. <i>Common International Classification of Ecosystem Services/</i> Kopējā Starptautiskā Ekosistēmu pakalpojumu klasifikācija
EEZ	Ekskluzīvi Ekonomiskā Zona
EK	Eiropas Komisija
EP	Ekosistēmas pakalpojumi
ES	Eiropas Savienība
GORWIND	Projekta akronīms, angl. <i>Gulf of Riga as a resource for wind energy/</i> Rīgas jūras līcis – vēja enerģijas resurss
HELCOM	Angl. <i>Helsinki Commission/</i> Helsinku komisija
HELCOM HUB	Angl. <i>Helsinki Commission Underwater Biotope and Habitat classification system/</i> Helsinku komisijas Zemūdens biotopu un dzīvotņu klasifikācijas sistēma
ICES	Angl. <i>International Council for the Exploration of the Sea/</i> Starptautiskā Jūras izpētes padome
IVN	Ietekmes uz vidi novērtējums
JTP	Jūras telpiskais plānojums Latvijas Republikas teritoriālajiem un Ekskluzīvi Ekonomiskās Zonas ūdeņiem
JP DG	Jūras plānojuma darba grupa
JSP	Jūras stratēģijas pamatdirektīva (2008/56/EK)
Km	Kilometri
Latvijas jūras ūdeņi	Latvijas Republikas iekšējie jūras ūdeņi, teritoriālā jūra un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņi

LIAS	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija
LIFE MPA	Projekta akronīms, angl. <i>Marine Protected Areas in the Eastern Baltic Sea/</i> Jūras aizsargājamās teritorijas Baltijas jūras austrumu daļā
LHEI	Latvijas Hidroekoloģijas institūts
LJA	Latvijas Jūras administrācija
LVAf	Latvijas Vides aizsardzības fonds
MAES	Angl. <i>“Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services”/</i> Eiropas Komisijas izveidota darba grupa “Ekosistēmas pakalpojumu kartēšana un novērtēšana”
MARMONI	Projekta akronīms, angl. <i>Innovative approaches for marine biodiversity monitoring and assessment of conservation status of nature values in the Baltic Sea/</i> Inovatīvas pieejas jūras bioloģiskās daudzveidības monitoringam un dabas vērtību aizsardzības stāvokļa novērtēšanai Baltijas jūrā
MK	Ministru kabinets
NAP	Nacionālais attīstības plāns
PartiSeapate	Projekta akronīms, angl. <i>Multi-level Governance in Maritime Spatial Planning throughout the Baltic Sea Region/</i> Daudzlīmeņu pārvaldība, īstenojot jūras telpisko plānošanu Baltijas jūras reģionā
SIVN	Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējums
Skat.	Skatīt
SVID	Stipro pušu, vājo pušu, iespēju un draudu analīze
T.sk.	To skaitā
U.c.	Un citi
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VASAB	Angl. <i>Vision and Strategies around the Baltic Sea/</i> Baltijas jūras valstu telpiskās plānošanas iniciatīva
VPVB	Vides pārraudzības valsts birojs
ZI “BIOR”	Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts